

TOHOLAMMIN KUNTA

TILINPÄÄTÖS 2022

Kunnanhallitus 31.3.2023 § 4

Tarkastuslautakunta 4.5.2023 § 24

Kunnanvaltuusto 26.6.2023 § 14

1 TILINPÄÄTÖSSÄÄNNÖKSET.....	5
2 TILINPÄÄTÖSASIAKIRJAT	5
2.1 Tilinpäätös.....	5
2.2 Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat.....	6
3 TOIMINTAKERTOMUS	6
3.1 Toimintakertomusta koskevat säännökset.....	6
3.2 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	6
3.2.1 Kunnanjohtajan katsaus vuodesta 2022	6
3.2.2 Kunnan organisaatio.....	9
3.2.3 Henkilöstö	10
3.2.4 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	11
3.2.5 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	18
3.2.6 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista.....	19
3.2.7. Ympäristövastuut	19
3.3. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä.....	19
3.4 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus.....	20
3.4.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	20
3.4.2 Toiminnan rahoitus	22
3.5 Rahoitusasema ja sen muutokset	24
3.6 Kokonaistulot ja –menot.....	26
3.7 Kuntakonsernin toiminta ja talous.....	27
3.7.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	27
3.7.2 Konsernin toiminnan ohjaus.....	27
3.7.3 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	27
3.7.4 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	28
3.8 Keskeiset liitetiedot	31
3.9. Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet	31

3.9.1 Asiaa koskeva sääntely	31
3.9.2 Tilikauden tuloksen käsittely	31
3.9.3 Talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	31
4 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN.....	32
4.1 Seurantaa koskeva sääntely	32
4.2 Tavoitteiden toteutuminen	32
4.3 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen.....	32
4.3.1 Käyttötalouden toteutuminen	32
4.3.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen.....	50
4.3.3 Investointien toteutuminen.....	52
4.3.4 Rahoitusosan toteutuminen.....	53
4.3.5 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	54
5 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	55
5.1 Tilinpäätöslaskelmia koskevat säännökset ja ohjeet.....	55
5.2 Tuloslaskelma.....	55
5.3 Rahoituslaskelma.....	56
5.4 Tase	57
5.5 Konsernilaskelmat.....	58
6 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	61
6.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	61
6.1.1 Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät.....	61
6.2 Tuloslaskelman liitetiedot.....	61
6.2.1 Toimintatuotot.....	61
6.2.2 Verotulojen erittely	61
6.2.3 Valtionosuuksien erittely	61
6.2.4 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.....	62
6.2.5 Sumu-poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuus	62
6.2.6 Pakollisten varausten muutokset.....	63

6.2.7 Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot.....	63
6.2.8 Rahoitustuotot ja -kulut	63
6.2.9 Tilintarkastuspalkkiot.....	63
6.2.10 Luottamushenkilöpalkkiot	63
6.3 Tasetta koskevat liitetiedot	64
6.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	64
6.3.2 Omistuksia muissa yhteisöissä koskevat liitetiedot	65
6.3.3 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot.....	67
6.4 Henkilöstöä koskevat liitetiedot.....	68
6.4.1 Henkilöstön lukumäärä.....	68
6.5 Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	69
6.5.1 Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet.....	69
6.5.2 Konsernituloslaskelman liitetiedot	70
6.5.3 Konsernitaseen liitetiedot.....	71
6.5.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot.....	72
7 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	73
7.1 Liikelaistosten erillistilinpäätökset.....	73
7.3 Tytäryhtiöiden tilinpäätökset.....	85
8 ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	945
9 TILINPÄÄTÖSTÄ VARMENTAVAT ASIAKIRJAT.....	96

1 TILINPÄÄTÖSSÄÄNNÖKSET

Kunnan tilinpäätöksen laatimisessa noudatetaan kuntalain sekä soveltuvin osin kirjanpitolain- ja ase- tuksen säännöksiä (KuntaL 68 §). Kuntalaki on kirjanpitolakiin nähden erityislain asemassa. Siltä osin kuin mainittujen lakien säännökset poikkeavat toisistaan noudatetaan kuntalakia (KPL 8:5 §). Kirjanpi- tolain säännösten soveltamisesta antaa ohjeet kirjanpitolautakunnan kuntajaosto (KuntaL 67 §). Myös konsernitilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan soveltuvin osin kirjanpitolakia (KuntaL 68 a §).

Kunnan tilinpäätöksen sisältö määritellään kuntalaissa. Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakerto- mus (KuntaL 68.2 §). Lisäksi kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Kunnan konsernitilinpäätöksen laatimista ohjeiste- taan tarkemmin kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antamassa yleisohjeessa kunnan ja kuntayhty- män konsernitilinpäätöksen laatimisesta.

Tilinpäätöslaskelmat laaditaan kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeiden mukaisesti kaavoihin. Liitetietojen antamisessa noudatetaan kuntajaoston antamaa yleisohjetta.

Tilinpäätöstä laadittaessa ja tilinavausta tehtäessä on noudatettava ns. yleisiä tilinpäätösperiaatteita (KPL 3:3 §). Säännös sisältää kuusi eri tilinpäätösperiaatetta ja yhden tilinavausperiaatteen.

- Oletus toiminnan jatkuvuudesta
- Johdonmukaisuus menettelytavoissa tilikaudesta toiseen
- Sisältöpainotteisuus
- Varovaisuuden periaate
- Tasejatkuvuuden periaate
- Suoriteperusteisuus
- Erillisarvostusta koskeva periaate

Kunnanhallituksen on saatettava tilinpäätös siihen liittyvine asiakirjoineen ja allekirjoituksineen tilintar- kastajan tarkastettavaksi. Tilinpäätöksen allekirjoittavat kunnanhallituksen jäsenet ja kunnanjohtaja. Tilintarkastajan on viimeistään toukokuun loppuun mennessä tarkastettava päättyneen tilikauden hal- linto, kirjanpito ja tilinpäätös ja luovutettava tarkastuslautakunnalle valtuustolle osoitettu tilintarkastus- kertomus. Kertomukseen sisältyy lausunto siitä, voidaanko tilinpäätös hyväksyä ja tilivelvollisille myöntää vastuuvapaus (KuntaL 73.1 §, 75.1 §).

Jos tilintarkastuskertomus sisältää muistutuksen, tarkastuslautakunta hankkii asianomaisten selitykset sekä kunnanhallituksen lausunnon. Tarkastuslautakunta antaa arvionsa tehdyistä muistutuksista, sii- hen annetuista selityksistä ja kunnanhallituksen lausunnosta (KuntaL 75.2 ja 3 §). Kunnanhallitus saattaa tilinpäätöksen tarkastuslautakunnan valmistelun jälkeen edelleen valtuuston käsiteltäväksi vii- meistään tilikautta seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä (KuntaL 68 §).

2 TILINPÄÄTÖSASIAKIRJAT

2.1 Tilinpäätös

Kunnan tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen, tilinpäätöslaskelmat, liitetiedot, luettelot ja selvityk- set sekä allekirjoitukset ja tilinpäätösmerkinnät. Kunnan tilinpäätöslaskelmia ovat tuloslaskelma, rahoi- tuslaskelma, tase sekä konsernitase, konsernituloslaskelma ja konsernirahoituslaskelma. Konserni- tase laaditaan, jos kunnalla on määräämisvalta toisessa kirjanpitovelvollisessa.

2.2 Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat

Tilinpäätöstä varmentavia asiakirjoja ovat tase–erittelyt ja liitetietojen erittelyt (KPL 3:13 §). Ne säilytetään paperitulosteena.

3 TOIMINTAKERTOMUS

3.1 Toimintakertomusta koskevat säännökset

Toimintakertomuksen antamisesta vastaavat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja (KuntaL 68§). Toimintakertomuksessa annetaan tiedot kunnan toiminnan kehittymisestä koskevista tärkeistä seikoista (KPL 3:1§). Kunnan toimintakertomuksen erityisenä tehtävänä on selvittää valtuuston talousarviossa hyväksymien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista (KuntaL 68§). Talousarvion toteutusvertailu on siten olennainen osa toimintakertomusta. Kunnanhallituksen on lisäksi toimintakertomuksessa tai sen antamisen yhteydessä tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelyä sekä talouden tasapainottamista koskeviksi toimenpiteiksi.

3.2 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

3.2.1 Kunnanjohtajan katsaus vuodesta 2022

Talous

Toholammin kunnan tulos on 964 208,78 euroa ylijäämäinen (budjetoitu ylijäämä 103 666) ilman viemäriiikelaytosta. Vuosikate on talousarviossa 896 202 euroa ja toteutunut vuosikate on 1 820 333,78 euroa eli vuosikate on 924 131,78 euroa positiivisempi ja talousarviota parempi.

Toimintatuotot alittuivat 97 204,06 euroa ja toimintakulut ylittyivät 119 515,97 euroa verrattuna budjetoituun. Toimintakate ylittyi 119 515,97 euroa. Verotuloja kertyi 1 049 277,41 euroa enemmän kuin mitä talousarvioon oli varauduttu. Valtionosuudet toteutuivat 57 144 euroa talousarviota pienempänä. SOITEn kustannus ylittyi 132 057,91 euroa budjetoituun verrattuna. Perusturvapalveluiden menot alittuivat 77 248,30 euroa ja erikoissairaanhoidon menot ylittyivät 209 306,21 euroa budjettiin verrattuna.

Talousarvioon tehtiin tilikaudella 242 000 euron vähennys sotepalveluihin mikä on huomioitu tässä vertailussa. Samalla rakennuslupatuloja pienennettiin lisätalousarviossa 160 000 euroa ja tekniselle osastolle lisättiin 82 000 euron määrärahaa toteutumattomien investointien kuluksi kirjaamiseen.

Talousarviolainojen nostoon varattiin lisämäärärahaa 7 000 000 euroa ja pitkäaikaisten lainojen lyhennykseen 4000 000 euroa sekä lyhytaikaisten lainojen poismaksuun 3 000 000 euroa.

Investointien talousarviota pienennettiin yhteensä 661 000 euroa. Paloaseman varattu määräraha 1 400 000 poistettiin ja yleisurheilukentälle lisättiin 200 000. Uusina määrärahoina myönnettiin Juustontien kiinteistön hankintaan 444 000, KV hallin lastauslaituriin 70 000 ja tiekyltteihin 25 000.

Viemäriiikelaytoksen tulos on 135 687,10 euroa alijäämäinen. Tulos on 35 891,10 euroa budjetoitua – 99 796 heikompi. Koko kunnan tulos sisältäen liikelaitoksen on 828 521,68

euroa ylijäämäinen.

Elinkeinoelämä

Korkeatasoinen varastologiikka- ja teknologiaosaaminen antaa mahdollisuuden kansainvälisen liiketoiminnan kasvulle. Useampia kiinnostuneita kansainvälisiä toimijoita on tutustunut ratkaisumalliin kuluvan vuoden aikana. Elintarviketeollisuuden kehitystyö Härkänevalla on mahdollistanut nykyisten työpaikkojen olemassaolon ja antaneet edellytyksiä myös uusien työpaikkojen syntymiselle.

Teollisuusalueelle, kierrätysliiketoiminnan vahvistaessa asemiaan markkinoilla, on mahdollista saada uusia työpaikkoja. Kierrätysliiketoiminnan yritys on myös saanut Keski-Pohjanmaan vuoden yrittäjäpalkinnon. Toholampilainen yrittäjä sai myös Keski-Pohjanmaan yksinyrittäjäpalkinnon.

Biokaasu-yritystoiminnan kehityksessä on hyödynnetty teollisuuden sekä alkutuotannon sivutuotteita. Biokaasutuotanto on käynnistynyt Härkänevalla ja uuden teollisen linjan valmistelu on jatkunut ja mahdollisuus jakelun käynnistymiseen on keväällä 2023.

Liikenneyhteyksien parantaminen Seinäjoki – Oulu välillä, tie numero 63, osalta jatkuu. Evijärvi – Kaustinen välille on saatu suunnittelurahoitus, joka on edellytys hankkeen toteuttamiselle. Tämän vaikeimman tieosuuden korjaaminen on välttämätöntä. Hanketta edistetään alueen kuntien yhteistyöllä ja Väylävirasto tunnistaa huoltovarmuuden merkityksen aluetaloudelle. Hankkeen toteuttaminen edistää uusien yritysten sijoittumista alueelle. Liikennemäärien kasvu lisää mahdollisuutta edistää biopolttoaineiden jakeluliiketoimintaa kunnassamme.

Tuulivoimaluvat on myönnetty 65 tuulivoimalalle ja luvat ovat lainmukaiset. Kaavojen päivitykset ovat meneillään. Uusien yritysten määrä vuonna 2022 oli 14 yritystä.

Työllisyyden edistäminen

Työllisyydenhoitoon Toholammin kunnassa on panostettu aiempia vuosia enemmän. Lähiuotemyymälässä valmennetaan ja ohjataan työnhakijoita kohti työelämää ja koulutusta. Kunnan oma nuorten työpaja jatkaa myös hyvin alkanutta toimintaansa. Kunnan omia työmahdollisuuksia on kartoitettu ja palkkatukityöllistämistä on saatu lisättyä.

Toholampi on mukana myös valtakunnallisessa työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa, osana maakunnallista Kokkolan seudun työllisyyden kuntakokeilua. Kuntakokeilut alkoivat maaliskuussa 2021 ja kuntakokeilulakia on jatkettu vuoden 2024 loppuun. TE-palvelut ovat siirtymässä pysyvästi kuntien vastuulle vuoden 2025 alusta. Kaustisen seutukunta hoitaa jäsenkuntiansa puolesta kuntakokeilun lakisääteisiä tehtäviä. Seutukunnan alueella kuntakokeilun tavoitteena on tuoda TE-palvelut paikallistasolle ja mahdollistaa asiakkaiden asiointi kotikunnassaan. Vuoden 2022 aikana seutukunnan alueen asiakastyön resursseja on saatu lisättyä ja asiakastyötä on aktiivisemmin jalkautettu kuntiin. Paikallisen palvelun lisääntyminen näkyy myös Toholammilla, ja kuntakokeilun asiakkaat ovat voineet asioida TE-palveluita hoitavan virkailijan kanssa kotikunnassa. Paikallisen palvelun kehittämistä jatketaan edelleen aktiivisesti ja tiiviissä yhteistyössä eri työllisyystoimijoiden kesken.

Kaikilla Toholammin kunnassa tehdyillä työllisyyttä edistävillä toimenpiteillä tavoitellaan paikallisen palvelun parantamista, työnhakijoiden parempaa ohjautumista työhön sekä pitkällä tähtäimellä myös työttömyyden aiheuttamien kustannusten alentamista.

Viestintä

Toholammin kunnalla on sopimus Lestijokilehden viikoittaisesta palstasta, jossa kerrotaan ajankohtaisista kunnan järjestämistä tapahtumista. Kuntatiedote jaetaan joka kotiin kahdesti vuodessa. Ilmoitustilaa on käytettävissä myös paikallisille yhdistyksille. Sähköisen viestinnän tärkein kanava on kunnan verkkosivut, jonne päivitetään kunnan ajankohtaisimmat asiat. Lisäksi päivittäisviestintää toteutetaan myös sosiaalisen median kautta. Toholammin kunnan käytössä sosiaalisen median kanavista ovat Instagram, Facebook, LinkedIn sekä oma Youtube-kanava.

Kunnan viestinnän tavoitteena on tiedottaa selkokielellisesti ja ajantasaisesti ajankohtaisista asioista sekä pitää yllä positiivista ja avointa kuntaimagoa. Tavoitteena on se, että asukkaat viihtyvät ja pysyvät kunnassa sekä se, että Toholampi houkuttelisi myös uusia asukkaita kuten esimerkiksi paluumuuttajia. Esittelemällä kunnan palveluita sekä sujuvan arjen mahdollisuuksia positiivisella otteella näihin tavoitteisiin päästään.

Tiedonhallinta

Tiedonhallintamalli valmistuu vuoden 2023 loppuun mennessä. Asiakirjajulkisuuskuvaus on julkaistu kunnan nettisivuille viime vuoden aikana. Tiedonohjaussuunnitelmaa päivitetään vuoden 2023 aikana, jotta se voidaan viedä päätöksentekoon kunnanhallitukseen. Sähköinen arkistointi pyritään ottamaan käyttöön vuoden 2023 aikana.

Investoinnit

Kunnan investointien nettomenoksi jäi 1 679 170,07 euroa. Suurin investointi oli yleisurheilukenttä 1 237 207,23 euroa mihin avustuksen osuus 322 000 euroa. Juustotien kiinteistöinvestointi oli 420 160,22 euroa, urheilukentän varistorakennus 108 811,25 euroa ja kuuluttamo 101 233,19 euroa.

Riskienhallinta

Vuosikello on ollut osana toiminnanohjausta ja kehityskeskustelut ovat eri osastoilla sen mukaisesti toteutettu.

Kunta omistaa kaksi teollisuushallia. Hallit on vuokrattuna yrityksille ja osa tiloista toimii palokunnan väistötilana sekä kunnan omassa varikkokäytössä. Tällä menettelyllä on osaltaan hallittu kunnan riskejä.

Kunnanjohtaja on osallistunut konserniyhtiöiden hallintoon ja kokouksiin. Tällä menettelyllä on haluttu varmistaa kunnan strategisen ohjauksen vaikutus ja toteutuminen myös konsernihallinnossa. Uusittu kunnan strategia hyväksyttiin kunnan valtuustossa 13.12.2021 § 58 vuosille 2022–2026. Biolaakso – tulevaisuus Toholammilla on otettu käyttöön ja huomioidaan päätöksiä tehtäessä. Kunnan strategian toteutumista tarkastellaan kuntalaistilaisuuksissa eri kylillä vuoden 2023 elokuussa.

Jukka Hillukkala
kunnanjohtaja

3.2.2 Kunnan organisaatio

Toholammin kunta on perustettu vuonna 1865 ja se sijaitsee Lestijoen keskijuoksulla, Keski-Pohjanmaalla. Naapurikaupunki lännessä on Kannus ja naapurikuntia ovat idässä Lestijärvi, pohjoisessa Sievi ja etelässä Kokkola. Toholammin kunta kuuluu maakunnallisesti Keski-Pohjanmaahan. Seudullisesti kunta kuuluu vuonna 1993 perustettuun Kaustisen seutukuntaan yhdessä Kaustisen, Vetelin, Lestijärven ja Halsuan kuntien kanssa.

Toholammin kunta

Perustamisvuosi	1865
Pinta-ala	626,36 km ²
Vesipinta-ala	6,54 km ²
Maapinta-ala	619,82 km ²
Peltopinta-ala	n 7956 ha
Metsäpinta-ala	n. 11931 ha
Kaavoitettu alue	265,66 ha
Väestötiheys	5,0 as./km ²

3.2.2.1 Luottamushenkilöorganisaatio 2022

KUNNANVALTUUSTO

Kunnan ylintä päätösvaltaa käyttää valtuusto. Valtuusto valitaan neljäksi vuodeksi kerrallaan neljän vuoden välein järjestettävillä kuntavaaleilla.

Valtuuston toimikausi 1.8.2021-31.5.2025

Kunnanvaltuusto 19 valtuutettua	pj. Potila Raija I vpj Saukko Jarno II vpj Ali-Haapala Virpi
------------------------------------	--

Tarkastuslautakunta 4 jäsentä	pj. Olkkola Mika vpj Hylkilä Marja
----------------------------------	---------------------------------------

Kunnanhallitus 7 jäsentä	pj. Suomala Ville vpj Lintilä Pasi
-----------------------------	---------------------------------------

Keskusvaalilautakunta 5 jäsentä	pj. Keskitalo Helena vpj Rautiainen Mauri
------------------------------------	--

Rakennus- ja ympäristö lautakunta 7 jäsentä	pj. Tuikka Jarmo vpj Etelämäki Anne
---	--

Sivistyslautakunta 7 jäsentä	pj. Korhonen Matti vpj Saukko Jarno
---------------------------------	--

Toholammin kunnanvaltuuston voimasuhteet 2021–2025

KESK	13
SDP	2
KOK	2
PS	1
KD	1
Yhteensä	19

KUNNANHALLITUS

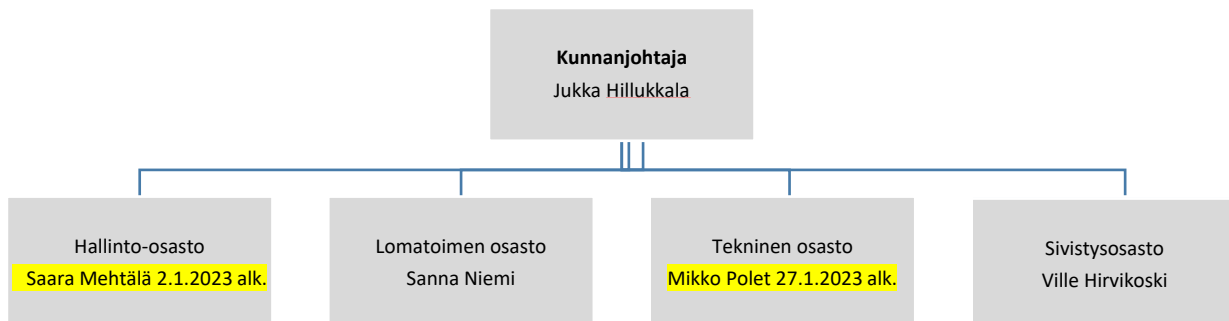
Kunnanhallitus johtaa kunnan hallintoa ja taloutta, valmistelee kunnanvaltuustossa käsiteltävät asiat ja huolehtii kunnanvaltuuston päätösten toimeenpanosta. Sen tehtäviin kuuluu myös kunnan etujen valvominen, kunnan edustaminen ja lausuntojen antaminen kunnan puolesta.

Kunnanhallituksen toimikausi on kaksi vuotta. Kunnanhallituksen esittelijänä toimii kunnanjohtaja ja hänen ollessaan estyneenä tai esteellisenä hallintojohtaja.

Tilivelvollisia ovat luottamushenkilöistä kunnanhallituksen ja lautakuntien puheenjohtajat ja jäsenet.

Viranhaltijoista tilivelvollisia ovat kunnanjohtaja, osastopäälliköt ja tulosalueiden esimiehet sekä lautakuntien esittelijät. Eri projektien projektivastaavat ovat tilivelvollisia kunnan hallinnoimien projektien osalta.

3.2.2.2 Viranhaltijaorganisaatio

3.2.3 Henkilöstö

Toholammin kunnan palveluksessa oli vuoden 2022 lopussa 257 työntekijää. Palkat ja palkkiot vuonna 2022 olivat 311 024 euroa isommat kuin edellisenä vuonna. Henkilöstömäärän tarkastelussa tarkasteluajankohta on 31.12.

Vuosi	2021	2022	muutos %
Palkat ja palkkio	8366129	8544833	2,14 %
Henkilöstö	283	259	-8,48 %

Kunnassa on laadittu erillinen henkilöstöraportti tilikaudelta 2022.

3.2.4 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

TYÖTTÖMYYS

Suomen työttömyysaste vuonna 2022 oli 9,5 %, mikä oli 1,9 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuonna 2021. Toholammilla työttömyysaste vuonna 2022 oli 6,2 %, mikä oli 1,7 prosenttiyksikköä vähemmän kuin edellisvuonna. Toholammin työttömyysaste oli viime vuonna alimmillaan lokakuussa, jolloin se oli 4,8 %. Keski-Pohjanmaan työttömyysaste vuonna 2022 oli 7,6 % ja se alitti koko maan työttömyysasteen 1,9 prosenttiyksiköllä. Ilmoitettujen työttömyyslukujen tietolähteenä on työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilasto.

KOROT

EKP:n ohjauskorko nousi vuoden aikana ollen tammikuussa: 0,00 % ja joulukuussa 2,5 %. Ohjauskoron nousu alkoi heinäkuussa. Ohjauskorko oli muutosten jälkeen vuoden aikana heinäkuussa 0,5 %, syyskuussa 1,25 %, marraskuussa 2,0 % ja joulukuussa 2,5 %.

Euribor-korot	12/2022	01/2023
1 kk	1,724	1,883
3 kk	2,063	2,162
12 kk	3,018	3,316

Peruskorko 1.1.–30.6.2022 -0,5 % ja 1.7.–31.12.2022: -0,0 %

Viivästyskorko 1.1.–30.6.2022 8,0 % ja 1.7.–31.12.2022: 7,0 %

KUNTATALOUDEN KEHITYS

Viime vuosi oli monella tapaa hyvin poikkeuksellinen. Erilaisen siitä teki niin korona, sota Ukrainassa kuin hyvinvointialueiden tuloon valmistautuminen. Vuoden alussa asetettiin vielä lukuisia koronarajoitustoimia muun muassa ravintoloiden ja liikuntapalveluiden toiminnalle. Vaikka rajoitustoimia ei tällä hetkellä olekaan voimassa ei korona ole kuitenkaan hävinnyt yhteiskunnastamme. Kuntien sote-palvelut toimivat koronan ennaltaehkäisyssä, testaamisessa ja potilaiden hoidossa varsin ketterästi muun muassa valtion koronatuen avustamana.

Positiivisen yllätyksen vuoden 2022 tilinpäätöslukemiin tuo julkisen sektorin vahva verokehitys. Kuntien verotulot lisääntyivät vuonna 2022 noin 1,4 miljardilla eurolla (5 %). Summa on huomattavasti suurempi kuin viime syksynä ennakoitiin. Yksi keskeinen tekijä vahvojen tilitysten taustalla on hyvä työllisyyskehitys. Kuntien verot ovat kasvaneet niin kunnallisveron, yhteisöveron kuin kiinteistöveron osalta.

Kulujen kasvu oli vuonna 2022 ripeää. Kuntien ja kuntayhtymien energiakulut, muun muassa sähkö ja lämmitys, kasvoivat edellisvuodesta noin 8 prosenttia. Hintatason nousu tulee välittymään ruoan, os-topalvelujen ja esimerkiksi korkojen kustannuksiin vielä pitkään. Vuonna 2022 kuntien kustannusten nousu Venäjän sotatoimien vuoksi pysyi kuitenkin melko maltillisena. Keskeisenä tekijänä olivat

kuntien korkosuojauskset ja ostoihin liittyvät pitkät sopimuskaudet. Sen sijaan kuntien ja kuntayhtymien palkkakulut nousivat yllättävän maltillisesti, noin 2 prosenttia, mikä on vain 0,2 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kuntien palkkasopimusten vuosikeskiarvon muutos viime vuonna. Pieni kuntien palkkasumman kasvu saattaakin olla merkki isoista vaikeuksista saada avoimiin työpaikkoihin ammattitaitoista työvoimaa. Työvoimaa siirtyi 2022 vuoden aikana muuan muassa hyvinvointialueiden valmisteluun.

Helmikuussa käynnistynyt sota Euroopassa aloitti ennätyksellisen pakolaisaallon, varautumistoimet ja mullisti markkinahintoja sekä yritysten toimintaedellytyksiä. Kustannukset nousivat budjetoitua enemmän, mutta toistaiseksi kuntien palvelut ovat toimineet hyvin myös tässä kriisissä. Voimakkaimmin viime vuoden tilinpäätösarvioita heilauttivat kuitenkin poikkeukselliset myyntivoitot muun muassa sote-kiinteistöistä. Satunnaiserät väistyvät tulevina vuosina, mutta niiden mukana väistyvät myös kuntien, pl. Helsinki, sote-paineet. Tulevina vuosina kuntien talous ja palveluiden järjestäminen on ennustettavaa.

Lähde: Minna Punakallio, pääekonomisti Suomen Kuntaliitto ry

OMAN TALOUSALUEEN KEHITYS

Kaustisen seutukunnan palvelutarpeen arviointi 2016–2025 (Toholammin kunta):

Toholammin palvelutarpeen kannalta haasteet ovat edelleen samat kuin edellisellä vuonna: palvelurakenteen muutostarpeessa ja työikäisen väestön merkittävästä vähenemisestä väestöennusteiden mukaan.

Keskeiset johtopäätökset palvelutarpeen muutoksista vuoteen 2025 mennessä

- 1) Väestön ikääntymisen seurauksena vanhusväestölle suunnattujen palvelujen tarve kasvaa.
- 2) Lasten päivähoidon osalta palvelutarpeen ennakoidaan vähenevän lapsimäärän vähentyessä, ellei kunnallisen päivähoidon piirissä olevien lasten osuus tuntuvasti nouse nykyisestä
- 3) Perusopetuksen palvelutarve vähenee oppilasmäärien vähenemisen seurauksena
- 4) Väestömäärän väheneminen vaikuttaa sekä kunnan tulopohjaan että muihinkin kuin edellä mainittuihin palveluihin.

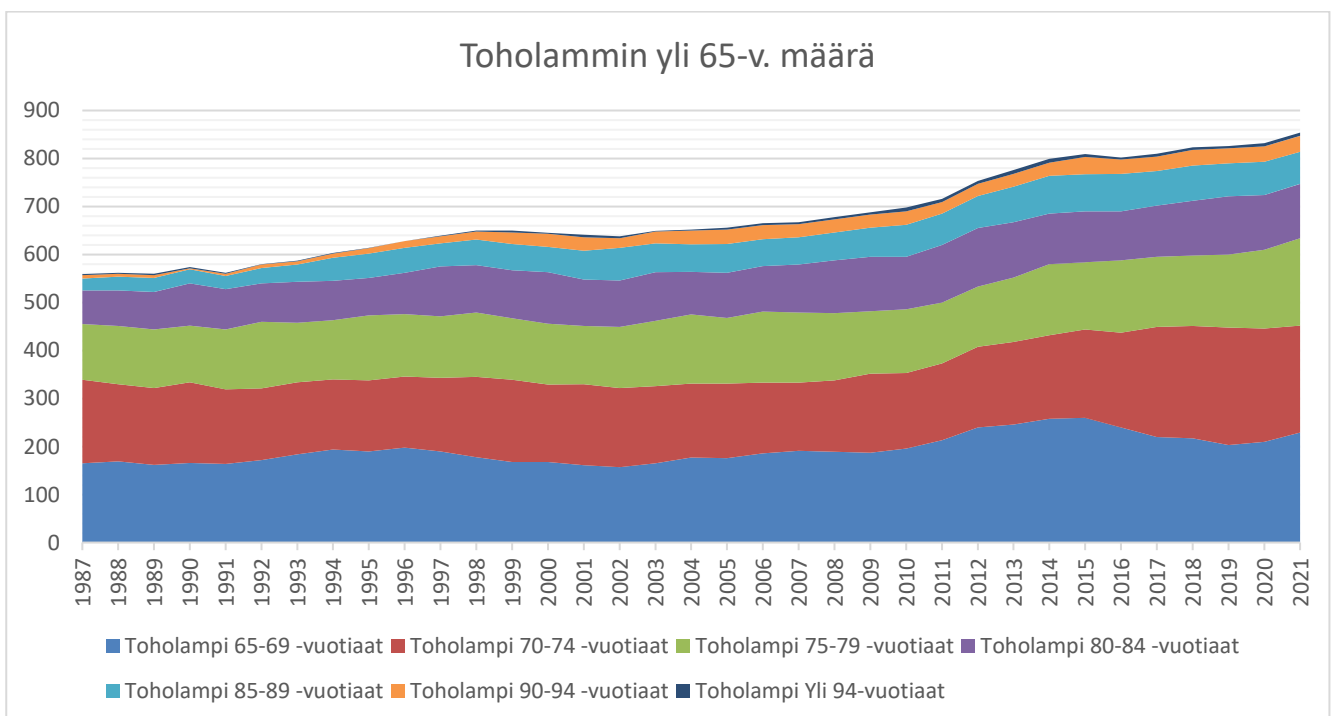
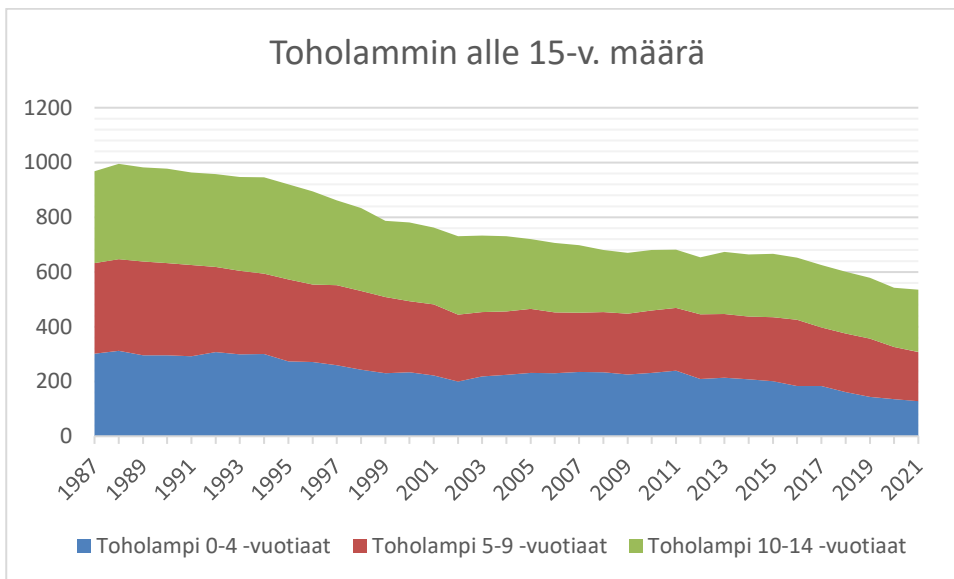
Toiminta toimintasuunnitelman mukaisissa Kaustisen seutukunnan painopisteissä:

- Elinkeinorakenteita uudistava ja kasvua mahdollistava kehittäminen uhkien ja mahdollisuuksien pohjalta
  - a. *Toteutettu yrityspalvelun ja aluekehityspalvelun toiminnalla*
- Suurhankkeiden käynnistymisen edistäminen ja hyödyntäminen alueen elinkeinoelämän kasvuksi
  - a. *Toteutettu KASE Kasvuohjelma -hankkeen ja yrityspalvelun toiminnalla*
- Bio- ja kiertotalouden kehittämisen, luonnonvarojen vastuullisen jalostamisen sekä uusiutuvan energian tuottamisen kasvun edistäminen
  - a. *Toteutettu Kierto, KASE Mauro ja Kierthon 2.0 -hankkeilla, laadittu biokaasutuotannon käynnistämisen suunnitelma, suunniteltuja haettu uutta täydentävää hanketoimintaa*

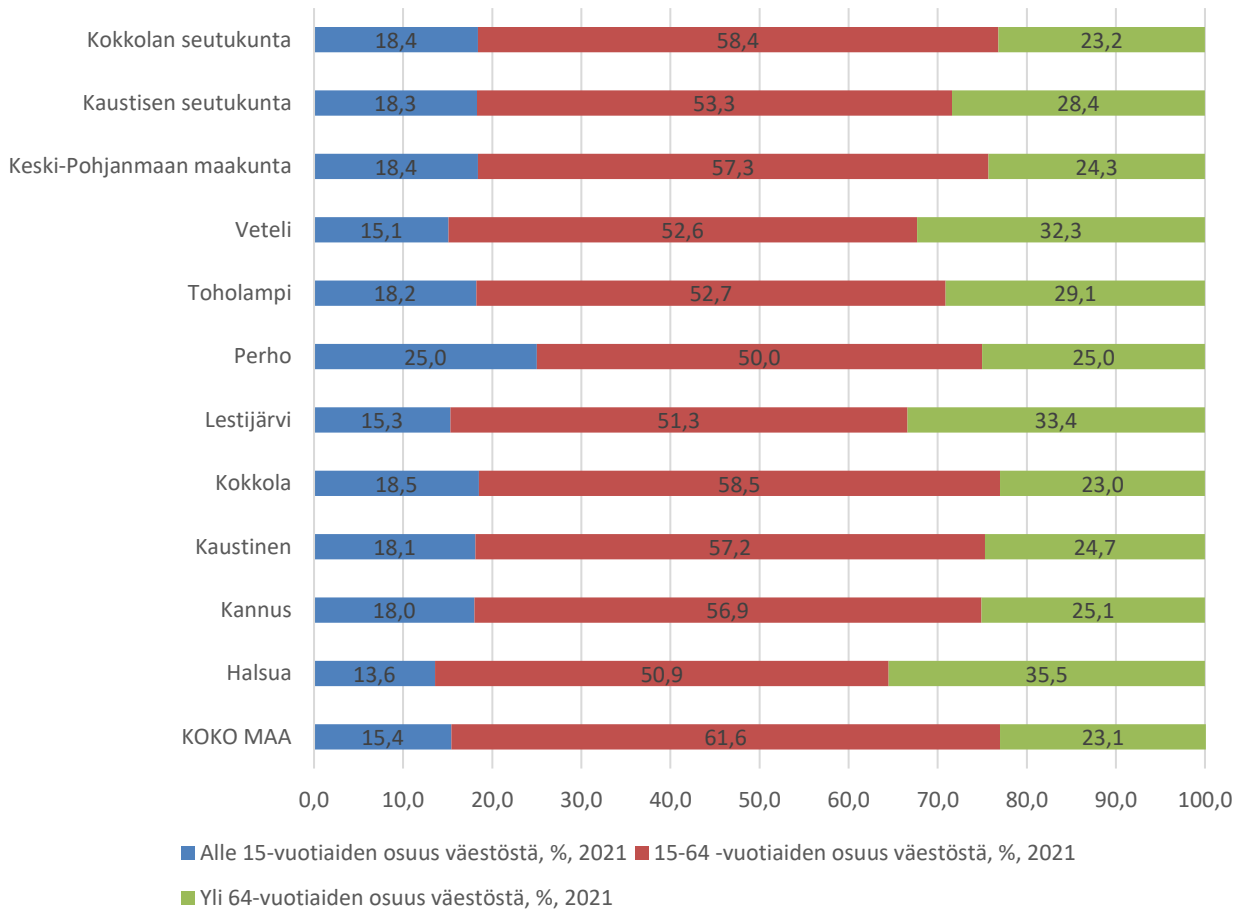
- Yritysten tukeminen kasvu- ja muutostilanteissa, yrittäjyyden edistäminen ja yritysverkostojen aktivoiminen
  - a. *Toteutettu yrityspalvelun ja KASE Kasvuohjelma -hankkeen toiminnalla*
- Tutkimus-, kehitys ja innovaatiotoiminnan lisääminen
  - a. *Toteutettu käynnissä olevien hankkeiden selvitysten avulla ostopalveluin, suunnitelmalla uutta hanketoimintaa sekä osallistamalla CENTRIA:n hankkeisiin*
- Työllisyyden kasvun ja yritysten työvoiman saamisen edistäminen
  - a. *Toteutettu työllisyyspalvelun ja yrityspalvelun toiminnalla*
- Tietoliikenneyhteyksien kehittäminen ja digitalisaation älykäs hyödyntäminen osana infrastruktuuria
  - a. *Toteutettu Kuitua Kylille, 5G Scout ja KASE Smart Countryside -kuntadigi -hankkeilla*
- Saavutettavuuden kehittäminen toimivalla tieverkostolla
  - a. *Toteutettu edunvalvonnan toimenpiteillä (lausunnot, vaikuttajatapaamiset, työryhmiin osallistuminen)*
- Uusien avausten löytäminen ja digitalisaation hyödyntäminen kuntien yhteistoiminnassa
  - a. *Toteutettu VM Kuntadigi -hankkeen toiminnassa ja jatkohankkeen suunnittelulla*
- Alueiden eriarvoisuuden vähentäminen tasa-arvoa ja palveluiden saavutettavuutta kehittämällä digitalisaation keinoin
  - a. *Toteutettu VM Kuntadigi -hankkeen toiminnassa ja jatkohankkeen suunnittelulla*
- Hyvinvoinnin sekä seudun veto- ja pitovoiman parantaminen erityisesti kulttuurin, harrastusmahdollisuuksien, luonnon ja matkailun avulla
  - *Toteutettu Retkeilyreitit, MUKAAN ja KAIKUMA -hankkeiden toiminnalla*

Väestö ja elinolot

Toholammin kunnan väestökehitys

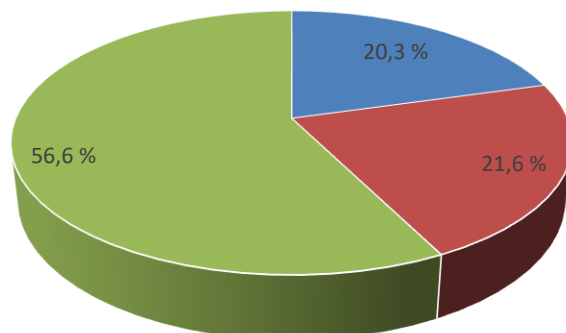
Väestön ikärakenne kunnittain 31.12.2021

TYÖPAIKKARAKENNE ELINKEINOITTAIN 2020

Toholammin kunnan työpaikkarakenne elinkeinoittain jakaantuu seuraavasti: Alkutuotanto 20,3 %, Palvelut 56,6 %, Jalostus 21,6 %.

Toholammin työpaikkarakenne 2020

- Alkutuotannon työpaikkojen osuus, %
- Jalostuksen työpaikkojen osuus, %
- Palvelujen työpaikkojen osuus, %

Alueella työssäkäyvät (työpaikat) toimialoittain (TOL 2008 kirjaintaso)

Lähde: Tilastokeskus

		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Toholampi	Toimialat yhteensä	1204	1172	1125	1084	1040	1055	1015	1058
	A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	295	271	279	255	234	224	214	215
	B Kaivostoiminta ja louhinta	1	0	0	0	0	0	0	0
	C Teollisuus	166	180	165	178	175	183	175	157
	D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliike	2	3	4	3	4	4	3	3
	E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehu	19	16	22	21	16	16	21	17
	F Rakentaminen	47	43	55	44	47	49	57	52
	G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvo	87	82	71	72	65	63	55	53
	H Kuljetus ja varastointi	111	107	99	102	96	105	82	115
	I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	39	34	33	28	30	36	39	33
	J Informaatio ja viestintä	1	1	2	2	3	3	3	3
	K Rahoitus- ja vakuustotoiminta	20	19	16	16	13	14	11	10
	L Kiinteistöalan toiminta	1	3	3	3	4	4	1	4
	M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toimi	15	20	15	15	24	28	24	31
	N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	56	54	32	39	39	32	35	46
	O Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakolline	38	43	37	41	25	30	31	41
	P Koulutus	66	69	69	64	73	69	70	66
	Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	151	150	147	134	118	122	129	154
	R Taiteet, viihde ja virkistys	5	3	8	3	5	3	1	2
	S Muu palvelutoiminta	62	51	52	49	46	45	40	35
	T Kotitalouksien toiminta työnantajina; kotitalo	1	2	1	1	3	11	3	6
	U Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielin	0	0	0	0	0	0	0	0
	X Toimiala tuntematon	21	21	15	14	20	14	21	15

Työpaikkaomavaraisuusaste											
Aluejako 2021											
Lähde: tilastokeskus											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Keski-Pohjanmaan maakunta	100,3	100,2	100,4	100,7	100,6	100,4	100,9	100,3	100,9	101,1	101,5
Kaustisen seutukunta	85,9	85,8	93,3	93,6	92,7	91,5	92,1	89,6	90,1	89,5	91,7
Halsua	78,4	77,0	91,1	94,0	98,3	95,6	93,8	93,1	91,7	93,4	86,8
Kaustinen	87,8	89,7	97,1	97,7	97,3	92,9	91,1	88,6	89,1	85,9	86,1
Lestijärvi	95,9	93,5	101,0	103,7	102,4	96,8	104,7	105,9	107,0	101,6	98,8
Perho	95,9	96,6	97,4	96,5	96,6	96,6	96,5	92,4	94,5	97,1	98,2
Toholampi	83,5	82,4	93,2	93,0	91,4	93,0	93,5	88,7	91,4	91,4	99,0
Veteli	78,5	77,4	84,0	83,8	80,7	82,0	86,0	84,9	83,1	84,0	88,8
Kokkolan seutukunta	104,7	104,6	102,6	102,8	102,9	102,9	103,4	103,3	103,8	104,1	104,1
Kannus	95,1	96,2	100,7	97,7	98,7	99,9	99,0	94,8	93,2	95,8	91,2
Kokkola	105,9	105,6	102,8	103,4	103,4	103,3	103,9	104,3	105,0	105,0	105,5

*Viimeisimmät saatavilla olevat tilastotiedot.

TYÖTTÖMYYSASTE

Toholammin kunnan työttömyysaste vuonna 2022 oli keskimäärin 6,2 %, korkeimmillaan työttömyysaste oli helmikuussa ja heinäkuussa ollen 7,1 % Työttömiä oli kuukausittain keskimäärin 73 henkeä.

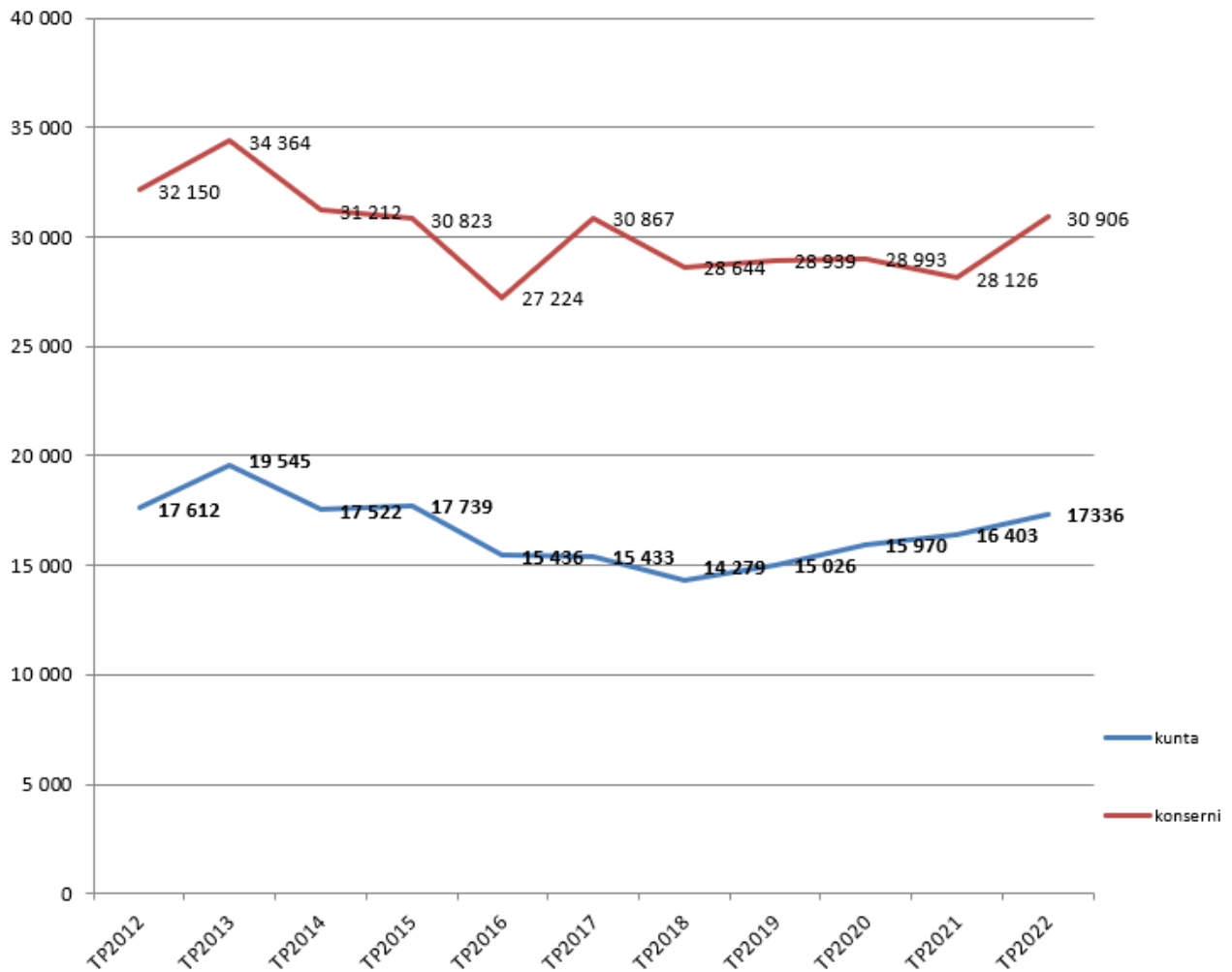
VEROTUS

Tuloveroprosentti 21,75

Kiinteistöveroprosentit 2022

- yleinen veroprosentti	1,00 %
- vakituiset asuinrakennukset	0,65 %
- muiden asuinrakennusten veroprosentti	1,10 %
- rakentamattomien rakennuspaikkojen veroprosentti	2,90 %
- yleishyödyllisen yhdistyksen kiinteistöveroprosentti	0,00 %
- voimalaitosten veroprosentti	3,10 %

LAINAMÄÄRÄ 1000 €

Toholammin kunnan lainakanta oli vuoden 2022 lopussa 17,3 milj. euroa (2021 16,4 milj. euroa eli 1 milj. euroa enempi kuin edellisvuonna. Vuonna 2022 lainoja oli kunnalla 5976 €/ asukas ja suhteellinen velkaantuneisuus 65,8 %

Vuonna 2021 lainoja oli kunnalla 5585 € / asukas ja suhteellinen velkaantuneisuus 66,4 %.

Kuntakonsernin lainakanta on vuoden 2022 lopussa (30,9 milj. euroa) 2,8 milj. edellistä vuotta vähemmän.

Vuonna 2022 lainoja oli kuntakonsernilla 10654 € / asukas ja suhteellinen velkaantuneisuus 76,1

Vuonna 2021 lainoja oli koko kuntakonsernilla 9579 € / asukas ja suhteellinen velkaantuneisuus 74,9 %.

3.2.5 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Toholammin kunnan maksuvalmiuden rahoitus on hoidettu sekä lyhytaikaisilla kuntatodistuksilla että pitkäaikaisilla kiinteäkorkoisilla lainoilla. Lainojen korkotasoa on ollut edelleen alkuvuoden

poikkeuksellisen matala. Korot lähtivät heinäkuussa hienoiseen nousuun ja loppuvuotta kohden korot nousivat merkittävästi.

3.2.6 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Riskienhallinnan järjestäminen

Riskien hallintaa on kuvattu Konsernivalvontaohjeessa, Tietoturvapoliitikassa ja Turvallisuussuunnitelmassa. Kunnan riskien arviointia ja hallintaa suoritetaan johtoryhmän toimesta.

Kunnan vakuutukset on kilpailutettu vuonna 2017 Novum Oy:n vakuutusmeklarin toimesta. Vakuuttaminen on toteutettu riittävällä tavalla vahinkoriskien rajaamiseksi.

3.2.7. Ympäristövastuut

Hautakankaan kaatopaikan sulkeminen on maastossa tehtävien töiden osalta valmis. Loppuraportointiin liittyvä maastokatselmus on edelleen tekemättä, katselmus suoritetaan keväällä 2023 kun lumet ovat sulaneet. Katselmuksen suorittaa EteläPohjanmaan ELY-keskus yhdessä kunnan edustajan sulkemisen suunnitelleen konsultin kanssa.

3.3. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Selonteon taustaa

Arvioinnin ja valvonnan suorittaminen

Selvityksen perusteena on Toholammin kunnan sisäisen valvonnan ohjeistus. Riskien hallintaa sekä muihin toiminnan ja toimintaympäristön muutoksiin liittyviä asioita on käsitelty Konsernivalvontaohjeessa, Tietoturvapoliitikassa ja Turvallisuussuunnitelmassa. Osavuosikatsaukset ja tilinpäätöskertomus kuvaavat osaltaan sisäisen valvonnan järjestämistä.

Arvioinnin ja valvonnan suorittaminen

Talousarvion ja -suunnitelman mukaisten taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista arvioidaan kuukausittain johtoryhmässä sekä raportoidaan hallitukselle. Raportoinnin yhteydessä selvitetään toimintaympäristön muutoksia, ja niiden vaikutuksia kunnan toimintaan. Sosiaali- ja terveystoimen siirtyminen alueelliseksi toiminnaksi ja lomatoimen toiminta-alueen laajentuminen ovat tuoneet muutoksia valvontaan.

Osastopäälliköt ovat raportoineet osavuosikatsauksessa toiminnan ja talouden kehityksestä ja oleellisista poikkeamisista tavoitteeseen ja edellisen vuoden tilanteeseen nähden. Toiminnan tarkastelu on toteutettu kunnanjohtajan ja osastopäälliköiden välisillä tilannekatsauksilla ja vapaamuotoisilla kehittämiskeskusteluilla.

Sisäisen valvonnan ohje ja konserniohje on uusittu vastaamaan muuttunutta tilannetta.

Sisäisen tarkastuksen organisointi 2022

Sisäinen tarkastus on osittain ulkoistettu. Valtuustokaudella tilintarkastusyhteisönä on toiminut BDO Audiator Oy. Kevään 2022 aikana tilintarkastusyhteisö kilpailutettiin ja kunnan tilintarkastusyhteisöksi toimikaudeksi 2022-2025 (-+ optiovuosi 2026) valittiin Oy SK-Reviisorit Ab (KV 27.6.2022 § 8). Tarkastuksessa todennetaan voimassa olevat sisäisen valvonnan ohjeet. Sisäisen valvonnan asianmukaisuutta valvotaan jatkuvasti muun tarkastuksen yhteydessä sekä erikseen valituilla painopistealueilla.

Työpaikkahäirinnän ohjeistus on voimassa myös kunnan tytäryhtiöissä.

Viranhaltijat ovat omalta osaltaan suorittaneet sisäisen valvonnan ohjeen mukaisesti tarkastusta ja valvontaa ja raportoineet siitä esimiehilleen.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Lautakuntien alaisten viranhaltijoiden päätökset tuotiin lautakunnille tiedoksi lautakuntien kokouksissa. Lautakuntien ja kunnanhallituksen alaisten viranhaltijoiden päätökset tuotiin kunnanhallitukselle tiedoksi kunnanhallituksen kokouksissa. Päätökset mainittiin esityslistalla ja päätösluettelot toimitettiin esityslistan mukana.

Päätösten valmistelussa pyrittiin erityiseen tarkkuuteen lakien ja säännösten noudattamisessa ja tarvittaessa jo valmisteluvaiheessa käytettiin lakimiesten ja tilintarkastajan asiantuntemusta. Hallintosääntö määrittelee aukottomasti päätösvallan ja sitä noudatettiin toiminnassa.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Omaisuuksien hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa ei ole toteutunut menetyksiä eikä niissä ole jouduttu korvaus- tai muihin oikeudellisiin vastuisiin.

Kalustotilien pääkirjat toimivat kalustoluetteloina.

Sopimustoiminta

Voimassa olevilla sopimuksilla ei ole ollut kunnalle negatiivisia seurauksia. Sopimusten noudattaminen ja niiden vanhentumisajan seuraaminen kuuluu kunkin hallintokunnan vastuulliselle viranhaltijalle.

Sopimusten järjestelmällisestä seuraamisesta ja vastuuhenkilön nimeämisestä on syytä edelleen muistuttaa hallintokuntia. Dynasty 10-asianhallintajärjestelmän käyttöönoton jälkeen sopimukset on i tallennettu järjestelmään, josta myös lähtee määrittelylle vastuuhenkilölle muistutus sopimuksen päätymisen lähestyessä. Tämä auttaa sopimusten järjestelmällisessä seuraamisessa uusien ja päivitettyjen sopimusten osalta.

Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Sisäiseen tarkastukseen ei ole osoitettu erillisiä omia resursseja eikä palveluja hankita ulkopuolelta.

3.4 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

3.4.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelmalla ja siitä laskettavilla tunnusluvuilla. Tunnusluvut on laskettu kunnan **ulkoisesta** tuloslaskelmasta, josta kunnan **sisäiset erät on eliminoitu**.

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

Tuloslaskelmassa selvitetään tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys tilikaudelle jaksotettuihin menoihin, jotka laskelmassa on esitetty määrättyssä etuoikeusjärjestyksessä. Tulorahoituksen riittävyys arvioidaan toiminta-, käyttö- ja vuosikatteen sekä tilikauden tuloksen avulla. Tuloslaskelman toimintakate ilmoittaa, kuinka paljon toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Tuloslaskelmassa on mukana viemäriiikelaitos.

TULOSLASKELMA (sis. Viemäriiikelaitos) 1000 euroa

	01.01.-31.12.2022	01.01.-31.12.2021
Toimintatuotot	8 232,0	8 259,4
Toimintakulut	-28 749,0	-27 781,4
Toimintakate	-20 517,0	-19 522,0
Verotulot	10 276,3	10 535,0
Valtionosuudet	12 067,5	11 615,2
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	21,8	18,3
Muut rahoitustuotot	214,8	24,5
Korkokulut	-176,1	-124,4
Muut rahoituskulut	-8,1	-11,4
Vuosikate	1 879,2	2 535,2
Poistot ja arvonalentumiset	-1 050,7	-952,4
Tilikauden tulos	828,5	1 582,8
Tilinpäätössiirrot		
Tilikauden ylijäämä(alijäämä)	828,5	1 582,8

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut,%	28,63 %	29,73 %
Vuosikate/Poistot,%	178,85 %	266,19 %
Vuosikate, euroa/asukas	647,78	863,14
Asukasmäärä	2901	2937

Toholammin kunnan toimintakate tilinpäätöksessä 2022 on -20 516 971,50 euroa. Toimintakate on 994 904,91 euroa heikempi kuin vuonna 2021.

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista. Toimintakate on erilainen eri kunnissa ja siihen vaikuttavat mm. kunnan oman toiminnan määrä (lukio, terveyskeskus).

Tilikauden aikana tehtiin lisätalousarvio.

Toimintatuottoja kertyi 27 406 euroa vähemmän kuin vuonna 2021 ja toimintakuluja 967 499 euroa enemmän kuin vuonna 2021. Henkilöstömenoja oli 324 325 euroa enemmän kuin vuonna 2021. Palvelujen ostoja oli 219 369 euroa enempi kuin vuonna 2021.

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku, joka arvioi rahoituksen riittävyttä. Perusolettamus on, että terveessä taloudessa sen on katettava poistot. Vuoden 2022 vuosikate on positiivinen.

Toholammin kunnan vuosikate on 1 879 222,39 euroa, mikä on 647,78 euroa/asukas.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Ylijäämäinen tilikauden tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai liittää tilinpäätöksessä seuraavan vuoden tilinpäätöksessä edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään.

Toholammin kunnan tilikauden tulos on ylijäämäinen 828 521,68 euroa.

Toimintatuottojen %-osuus toimintakuluista on 28,63 %. Tunnusluku osoittaa kuinka paljon toiminnan kuluista saadaan katetuksi palvelusuoritteiden myynti- ja maksutuotoilla sekä muilla varsinaisen toiminnan tuotoilla. Jos tilannetta tarkastellaan toisin päin 71,37 % toiminnasta rahoitetaan verorahoituksella. **Vuosikate prosentteina poistoista** kuvaa tulorahoituksen riittävyttä. Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan tulorahoituksen olevan riittävä. Luku on **178,85 %**. **Vuosikate euroa/asukas** tunnusluvulla arvioidaan tulorahoituksen riittävyttä. Keskimääräistä kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei ole voitu asettaa, koska mm. kunnan koko, taajama-aste, tekniset verkostot ja toimintojen organisointi sekä kuntien erilaiset veroprosentit vaikuttavat vuosikatetavoitteen asettamiseen kunnassa. Toholammin kunnan vuosikate on **647,78 euroa/asukas**.

3.4.2 Toiminnan rahoitus

Toiminnan rahoitusta tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä saatavien tunnuslukujen avulla.

RAHOITUSLASKELMA (sis. Viemäriiikelaytos) 1000 euroa		
	2022	2021
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 879,2	2 535,0
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät	26,2	-201,3
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 021,1	-2 488,4
Rahoitusosuudet investointimenoihin	342,0	145,4
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		50,2
Toiminnan ja investointien rahavirta	226,3	41,0
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		-234,0
Antolainasaamisten vähennykset	8,0	
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 500,0	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 567,0	-566,9
Lyhtyaikaisten lainojen muutos		1 000,0
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset	27,7	-683,3
Rahoituksen rahavirta	968,7	-484,2
Rahavarojen muutos	1 195,0	-443,3
Kassavarat 31.12.	1 407,1	212,0
Kassavarat 1.1.	212,0	655,3
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, th€	1 870	2 737
Investointien tulorahoitus, %	111,9	108,2
Lainanhoitokate todellinen	0,43	1,22
Lainanhoitokate laskennallinen	0,88	3,85
Kassan riittävyys, pv	16	2,5
Asukasmäärä	2 901	2 937

Toiminnan ja investointien rahavirta ilmaisee kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen luku ilmaisee, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirran 5 vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Kunnan tunnusluku on 1 870.

Investointien tulorahoitus-% kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta kertoo prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli käyttöomaisuuden myynnillä, lainalla tai toimintapääomalla. Toholamin kunnan investointien tulorahoitusprosentti on 111,9 %.

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tunnusluvun laskennassa on käytetty laskennallisia lyhennyksiä koska kunnan lainakanasta yli 20 % on kertalyhenteisiä. Kunnan tunnusluku laskennallisilla lyhennyksillä on 0,88. Todellisilla lyhennyksillä lainanhoitokate on 0,43. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Kassan riittävyys kuvaa kunnan maksuvalmiutta. Tunnusluku 16 ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla.

Tuloslaskelmaan merkittyjen tulojen tulisi kattaa tuloslaskelmaan merkityt menot. Rahoitusnäkökulmasta arvioiden vuosikatetta suhteutetaan investointeihin ja lainanlyhennyksiin. Tulorahoituksen riittävyydestä voidaan tehdä johtopäätöksiä, onko kunnan talous tasapainossa vai ei. Tilikauden vuosikate on positiivinen ja tulos positiivinen, joten vuosikate riittää poistojen kattamiseen. Valtakunnallisen arviointitavan mukaan kohdistuu luokkuun 1.

<p>1 Ylijäämäinen tai vahva talous</p> <p>Vuosikate riittää sekä korvausinvestointeihin että toteutettujen investointien rahoittamiseen otettujen lainojen takaisinmaksuun.</p>	<p>2 Tasapainossa oleva talous</p> <p>Vuosikate riittää suunnitelman mukaisten poistojen kattamiseen. Sumupoistojen tulisi vastata vuotuisia korvausinvestointeja.</p>
<p>3 Heikko talous</p> <p>Vuosikate on positiivinen, tilikauden tulos negatiivinen.</p>	<p>4 Kriisitalous</p> <p>Vuosikate on negatiivinen.</p>

3.5 Rahoitusasema ja sen muutokset

Kunnan taloudellista asemaa ja rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset kuten sijoitukset, pääoman lisäykset ja palautukset käyvät ilmi rahoituslaskelmasta. Taseen tunnusluvut ovat hiukan parantuneet edellisestä vuodesta lainakantaa lukuun ottamatta. Lainamäärä on lisääntynyt vajaalla miljoonalla mutta vastaavasti kassassa on rahaa yli miljoona enemmän kuin edellisenä vuonna.

Seuraavassa on Toholammin kunnan tase tuhansina euroina vuosilta 2021–2022 sekä taseen tunnusluvut. Tase sisältää viemäriiikelaitoksen.

TASE 31.12.2022

VASTAAVAA	2022	2021	VASTATTAVAA	2022	2021
	<i>1 000 €</i>	<i>1 000 €</i>		<i>1 000 €</i>	<i>1 000 €</i>
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	9 335,3	9 335,3
Aineettomat oikeudet			Arvonkorotusrahasto		
Muut pitkävaikutteiset menot	2,4	8,4	Muut omat rahastot		
Ennakkomaksut			Edellisten tilikausien yl	3 338,2	1 755,5
Aineettomat hyödykkeet yht.	2,4	8,4	Tilikauden yli-/alijääm	828,5	1 582,7
Aineelliset hyödykkeet				13 502,0	12 673,5
Maa- ja vesialueet	1 832,8	1 822,8	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Rakennukset	16 752,5	16 773,1	Valtion toimeksiannot		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 292,2	1 912,3	Lahjoitusrahastojen pä	13,7	14,9
Koneet ja kalusto	107,8	165,8	Toimeksiantojen pääon	13,7	14,9
Muut aineelliset hyödykkeet	15,4	15,4	VIERAS PÄÄOMA		
Ennakkomaksut ja kesken-			Pitkäaikainen		
eräiset hankinnat	1 622,0	1 324,9	Joukkovelkakirjalainat		
Aineelliset hyödykkeet yht.	22 622,7	22 014,5	Lainat rahoitus- ja vaku	9 888,0	4 836,0
Sijoitukset			Muut velat/Liittymisma	153,2	153,2
Osakkeet ja osuudet	6 125,4	6 125,4	Pitkäaikainen vieras pä	10 041,2	4 989,2
Muut lainasaamiset	720,5	728,5	Lyhytaikainen		
Sijoitukset yht	6 845,9	6 853,9	Lainat rahoitus- ja vaku	7 448,0	11 566,9
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			Saadut ennakot	186,0	201,7
Valtion toimeksiannot			Ostovelat	734,8	1 873,1
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet		1,1	Muut velat/Liittymisma	296,9	201,5
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHT.		1,1	Siirtovelat	1 592,7	1 479,3
VAIHTUVAT VASTAAVAT			Lyhytaikainen vieras pä	10 258,4	15 322,5
Saamiset			(vieras pääoma)	20 299,6	20 311,7
Lyhytaikaiset saamiset			VASTATTAVAA YHTEENSÄ	33 815,4	33 000,0
Myyntisaamiset	337,0	405,3			
Lainasaamiset	850,0	850,0			
Muut saamiset	1 709,8	2 136,6			
Siirtosaamiset	40,5	518,2			
Lyhytaikaiset saamiset yht.	2 937,3	3 910,1			
Rahat ja pankkisaamiset	1 407,1	212,0			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	33 815,4	33 000,0			

TASEEN TUNNUSLUVUT:

Omavaraisuusaste, %	40,1 %	38,6 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	65,8 %	66,4 %
Velat ja vastuut käyttötuloista, %	66,3 %	66,9 %
Kertynyt yli-/alijäämä 1000€	4167	3338
Kertynyt yli-/alijäämä €/asukas	1436	1137
Lainakanta 31.12. 1000€	17336	16403
Lanat ja vastuut 31.12. 1000€	17657	16872
Lainat ja vastuut €/asukas	6086	5744
Lainakanta 31.12. €/as	5976	5585
Lainasaamiset, 1000€	720	728
Asukasmäärä	2901	2937

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntataloudessa 70 %:n omavaraisuutta.

50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Toholammin kunnan omavaraisuusaste on 40,1 %.

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka paljon käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Toholammin kunnan käyttötuloista 65,8 % tarvittaisiin velkojen takaisinmaksuun. Tästä voi seurata kuinka hyvin kunta voi maksaa velkansa pelkästään tulorahoituksella. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kunnan lainakanta on lisääntynyt edelliseen vuoteen verrattuna 5,7 %, lisäystä 321 euroa/asukas. Lainaa oli vuoden 2022 lopussa 5 976 euroa asukasta kohden.

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

3.6 Kokonaistulot ja –menot

KUNNAN KOKONAISTULOT JA MENOT v. 2022					
TULOT	euroa	%	MENOT	euroa	%
Toiminta			Toiminta		
Toimintatuotot	8 231 975,61	22,45	Toimintakulut	28 748 947,11	80,99
Verotulot	10 276 277,41	28,03	- Valmistus omaan käyttöön		
Valtionosuudet	12 067 511,00	32,92	Korkokulut	176 146,27	0,50
Korkotuotot	21 847,44	0,06	Muut rahoituskulut	8 102,72	0,02
Muut rahoitustuotot	214 807,03	0,59	Satunnaiset kulut		
Tulorahoituksen korjauserät			Tulorahoituksen korjauserät		
- Pakollisen varauksen käyttö		0,00	- toteutumaton investointi m	-24 575,38	-0,07
- Käyttöomaisuuden myyntivoitto		0,00	- kuluerä investoinneissa	-1 656,11	
Investoinnit			- käyttöomaisuuden myyntitappiot		0,00
Rahoitusosuudet investointeihin	342 000,00	0,93	Investoinnit		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		0,00	Käyttöomaisuusinvestoinnit	2 021 170,07	5,69
Rahoitustoiminta			Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset	8 000,00	0,02	Antolainasaamisten lisäykset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 500 000,00	15,00	Pitkäaikaisten lainojen vähenn	4 566 928,00	12,87
Lyhytaikaisten lainojen lisäys		0,00	Lyhytaikaisten lainojen vähennys		
Oman pääoman lisäykset			Oman pääoman vähennykset		
Kokonaistulot yhteensä	36 662 418,49	100,00	Kokonaismenot yhteensä	35 495 062,68	100,00

3.7 Kuntakonsernin toiminta ja talous

3.7.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

	Yhdistelty	Ei yhdistelty
Tytäryhteisöt		
Yhtiöt		
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	2	
KOY Toholammin Vuokratalot		
As Oy Kerttulanrivi		
Muut yhtiöt	2	
Toholammin Energia Oy		
Toholammin kehitys Oy		
Kuntayhtymät	4	
Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystalokuntayhtymä Soite		
Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä		
Keski-Pohjanmaan Liitto ky		
Korpelan Voima ky		
Osakkuusyhteisöt		
As Oy Kultavieri		1
	8	1

3.7.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Toholammin kunnan konserniohje on hyväksytty kunnanvaltuustossa 17.12.2012. Konserniohje antaa konsernitason toimintaohjeet ja määrittelee konsernitason toimintaperiaatteet sekä täsmentää kunnan ja kunnanhallituksen asemaa konsernin johtajana.

Konserniohje sisältää konsernin johtamiseen, ohjaukseen ja seurantaan liittyviä asioita sekä määrittelee, minkälaista yhteistyötä konsernitason tasolla tehdään esimerkiksi rahoituksessa, sijoitustoiminnassa, riskien hallinnassa ja henkilöstöasioissa.

3.7.3 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernivalvontaa on suoritettu kunnan talouskatsausten yhteydessä.

3.7.4 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA (1000 €)	2022	2021
Toimintatuotot	32 993	30 857
Toimintakulut	-53 977	-50 982
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta		
Toimintakate	-20 984	-20 125
Verotulot	10 236	10 472
Valtionosuudet	13 457	12 983
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	10	13
Muut rahoitustuotot	308	123
Korkokulut	-227	-210
Muut rahoituskulut	-67	-16
Vuosikate	2 733	3 240
Poistot ja arvonalentumiset		
Sumupoistot	-2 775	-2 644
Arvonalentumiset		
Satunnaiset erät	-23	
Tilikauden tulos	-65	596
Tilinpäätössiirrot	6	4
Tilikauden verot	0	0
Laskennalliset verot	0	0
Vähemmistöosuudet	0	0
Tilikauden ylijäämä	-59	600
Oman pääoman muutos rahoituslaskelma	-209	174
Tulorahoituksen korjauserä	-76	-164
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut,%	61,12	60,52
Vuosikate/Poistot,%	98,49	122,55
Vuosikate, euro/asukas	942,07	1 103,07
Asukasmäärä	2901	2937

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

KONSERNIRAHOITUSLASKELMA (1000 €)	2022	2021
Toiminnan rahavirta		
Tulorahoitus		
Vuosikate	2 732	3 240
Satunnaiset erät	-23	
Tulorahoituksen korjausevät	-75	-164
	2 634	3 076
Investointien rahavirta		
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-4 030	-3 843
Rahoitusosuudet investointimenoihin	356	211
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutus	56	76
Investointien rahavirta	-3 618	-3 557
Toiminnan ja investointien rahavirta	-984	-481
Rahoituksen rahavirta		
Antolainaustoiminnan muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		-234
Antolainasaamisten vähennykset	71	92
	71	-142
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6 175	691
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-8 800	-1 931
Lyhytaikaisten lainojen muutos	2 003	1 091
	-622	-149
Oman pääoman muutokset	-209	174
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomienmuutol	-461	-210
Vaihto-omaisuuden muutos	-62	14
Saamisten muutos	285	-968
Korottomien velkojen muutos	2 886	574
	2 648	-590
Rahoituksen nettorahavirta	1 888	-707
Rahavarojen muutos	904	-1 188
Rahavarojen muutos		
Kassavarat 31.12.	5 498 280	4 464 995
Kassavarat 1.1.	4 464 995	5 710 552
	904	-1 188
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran		
kertymä 5 vuodelta, 1000 €	1 350	3 383
Investointien tulorahoitus, %	74	89
Lainanhoitokate	0,53	2
Kassan riittävyys, pv	30	29

Konsernitase ja sen tunnusluvut

KONSERNITASE 31.12.2022 (1000 €)					
VASTAAVAA	2022	2021	VASTATTAVAA	2022	2021
PYSYVÄT VASTAAVAT	50 395	49 705	OMA PÄÄOMA	18 792	19 055
Aineettomat hyödykkeet	621	613	Peruspääoma	9 335	9 335
Aineelliset hyödykkeet	44 659	44 180	Muut omat rahastot	3 004	2 994
Maa- ja vesialueet	2 591	2 580	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	6 512	6 126
Rakennukset	28 012	28 433	Tilikauden yli-/alijäämä	-59	600
Kiinteät rakenteet ja laitteet	7 620	6 852			
Koneet ja kalusto	4 067	4 442	VÄHEMMISTÖOSUUDET	89	77
Muut aineelliset hyödykkeet	433	467			
Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	1 936	1 406	PAKOLLISET VARAUKSET	131	204
Sijoitukset	5 115	4 912	Muut pakolliset varaukset	131	204
Osakkeet ja osuudet	4 375	4 019	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	260	646
Muut lainasaamiset	733	886	Valtion toimeksiannot	133	58
Muut saamiset	7	7	Lahjoitusrahastojen pääomat	14	15
TOIMEKSIANTOJEN VARA-	148	72	Muut toimeksiantojen pääomat	113	573
Valtion toimeksiannot			VIERAS PÄÄOMA	43 389	40 979
Lahjoitusrahastojen erityiskä-	0	1	Pitkäaikainen	23 112	19 626
Muut toimeksiantojen varat	148	71	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	18 529	14 921
VAIHTUVAT VASTAAVAT	12 118	11 184	Lainat julkisyhteisöiltä	308	377
Vaihto-omaisuus	550	488	Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	4 275	4 328
Aineet ja tarvikkeet	369	364	Siirtovelat		
Keskeneräiset tuotteet	77	30	Laskennalliset verovelat		
Valmiit tuotteet	59	38	Lyhytaikainen	20 277	21 353
Muu vaihto-omaisuus	35	55	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	11 804	12 642
Ennakkomaksut	10	2	Lainat julkisyhteisöiltä	152	186
Saamiset			Saadut ennakot	258	298
Pitkäaikaiset saamiset	4	4	Ostovelat	3 224	3 833
Myyntisaamiset	4	4	Muut velat	1 181	1 090
Muut saamiset			Siirtovelat	3 658	3 304
Lyhytaikaiset saamiset	5 884	5 937	Laskennalliset verovelat		
Myyntisaamiset	3 285	2 475	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	62 661	60 961
Lainasaamiset	0				
Muut saamiset	2 308	2 542			
Laskennalliset verosaamiset			TASEEN TUNNUSLUVUT:		
Siirtosaamiset	291	920	Omavaraisuusaste, %	30	32
Rahoitusarvopaperit			Suhteellinen velkaantuneisuus, %	76	75
Sijoitukset rahamarkkina-			Velat ja vastuut käyttötuloista	76	75
instrumentteihin			Kertynyt yli-/alijäämä, 1000€	6 452	6 726
Muut arvopaperit	182	290	Kertynyt yli-/alijäämä €/asukas	2 224	2 290
Rahat ja pankkisaamiset	5 498	4 465	Lainakanta 31.12. 1000€	30 906	28 133
VASTAAVAA YHTEENSÄ	62 661	60 961	Lainakanta 31.12. €/as	10 654	9 579
			Lainat ja vuokravastuut, 31.12. 1000€	31 842	29 090
			Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	10 976	9 905
			Lainasaamiset, 1000€	733	886
			Asukasmäärä	2901	2937

Konsernin henkilöstömäärä on seuraava:

Toholammin Energia Oy

Toimitusjohtaja ja kaksi vakituista työntekijää. Lisäksi osa-aikainen siivoaja. Päivystykset on hoidettu osittain ostopalveluna.

Kiinteistöosakeyhtiö Toholammin Vuokralat

Isännöintipalvelu ja hallinnointi ostetaan ostopalveluna kunnalta, n. 0,5 henkilötyövuosi. Talonmiespalvelut ostopalveluna.

Toholammin Kehitys Oy

Ei työntekijöitä tilikaudella.

3.8 Keskeiset liitetiedot

3.9. Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

3.9.1 Asiaa koskeva sääntely

Kunnanhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella ja taloussuunnitelmakaudella (KuntaL 69 §).

3.9.2 Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tuloslaskelman tulosta ennen varaus- ja rahastosiirtoja.

	Kunta	Liikelaitos	Yhteensä
Tilikauden tulos ennen varaus- ja rahastosiirtoja	964 208,78	-135 687,10	828 521,68
Lisätään poistoeron vähennys			
Tilikauden tulos	964 208,78	-135 687,10	828 521,68
Edellisten tilikausien ylijäämä taseessa	4 982 797,31	-1 644 601,10	3 338 196,21
Tilikauden yli-/alijäämä	964 208,78	-135 687,10	828 521,68
Ylijäämä yhteensä 31.12.2022	5 947 006,09	-1 780 288,20	4 166 717,89

3.9.3 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kunnassa ei ole laadittu kuntalain edellyttämää talouden tasapainottamisohjelmaa, koska kunnan tase on ylijäämäinen.

4 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

4.1 Seuranta koskeva sääntely

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota (KuntaL65.5 §). Toteutusvertailussa seurattavia asioita ovat toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen.

4.2 Tavoitteiden toteutuminen

Kuntalain 68 §:n mukaan kunnan tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelmatalousarvio jakaantuu käyttötalousosaan, tuloslaskelmaosaan sekä investointi- ja rahoitusosaan (KuntaL 65.4 §). Samaa rakennetta noudatetaan toimintakertomukseen otettavassa talousarvion toteutusvertailussa. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä määrärahojen ja tuloarvioiden sitovuustasoksi tilikaudelle vahvistettiin **osasto netto** sis. erät mukaan lukien. Toteutusvertailussa sitovat luvut ovat harmaalla taustalla

Hyväksyttäessä talousarviota on valtuusto määritellyt toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet osastojen ja vastuuhenkilöiden sitovasti noudatettavaksi. Talousarvion vastuuhenkilöt on Toholammin kunnassa määritely.

4.3 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

4.3.1 Käyttötalouden toteutuminen

HALLINTO-OSASTO

Vastuuhenkilö   **Hallintojohtaja**

Toiminta-ajatus:

Hallinto-osasto vastaa kunnanhallituksen asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta sekä koko konsernin palvelutoiminnan toimivuudesta. Hallinto-osasto edustaa Toholammin kuntaa työnantajana sekä kehittää ja koordinoi kunnan työnantajapolitiikkaa ja henkilöstöstrategiaa.

Henkilöstöpalvelujen vastuualueen tehtävänä on johtaa ja kehittää henkilöstöhallintoa ja -palveluja. Henkilöstöpalvelut hoitavat omalta osaltaan lainsäädännön työnantajalle asettamia veloituksia sekä toimii näissä kunnan asiantuntijatahona. Henkilöstöpalvelut edistävät henkilöstön työhyvinvointia koordinoimalla koko kuntaa koskevia johtamisen, henkilöstön ja työyhteisötaitojen kehittämisen palveluita, henkilöstöetuksia ja työterveyshuollon palveluita.

Taloushallintopalveluiden tehtävänä on johtaa ja valvoa kunnan ja tytäryhtiöiden taloushallintoa, suunnitella ja ohjata kunnan taloutta, huolehtia talousarvion, taloussuunnitelman ja tilinpäätöksen valmistelusta ja laadinnasta. Talouspalvelut huolehtivat kunnan maksuvalmiudesta, rahoituksesta ja konserni-rahoituksesta ja viranomaisraportoinnista sekä huolehtii tietohallinto- ja tietoliikennepalveluiden tuottamisesta.

Toiminnan kehittämisen painopisteenä vuodelle 2022 oli jatkaa päämäärätietoisesti työtä työhyvinvoinnin parantamiseksi sekä työtapaturmien ehkäisemiseksi. Henkilöstöä kannustettiin terveelliseen ja liikunnalliseen elämäntapaan erilaisilla toimenpiteillä, muun muassa e-Passi-sovelluksen avulla.

Työterveyshuollon kanssa tehtiin aktiivisesti yhteistyötä, jotta työkyvyttömyyden ja ennenaikaisen eläköitymisen kustannuksia saataisiin alennettua. Painopistettä on siirretty sairaanhoidosta ennaltaehkäisevään suuntaan. Työhyvinvointikysely toteutettiin syksyllä 2022 kunnan työntekijöille. Tulosten

läpikäynti siirtyi vuoden 2023 puolelle. Kyselyn tulosten perusteella kohdennetaan toimenpiteitä edesauttamaan henkilöstön työhyvinvointia.

Kunnan ulkoista ja sisäistä viestintään kehitettiin vuoden 2022 aikana. Kunnan verkkoviestintää lisättiin ja se oli aktiivista vuoden 2022 aikana. Kunnan Internet-sivut ja sosiaalisen median kanavat pidettiin ajantasaisina.

Organisaatioviestintää tehostettiin edelleen vuoden 2022 aikana. Intranet-alustan tietosisältöjä lisättiin ja täydennettiin. Intraan pitäminen ajan tasalla oli yksi tärkeimmistä sisäisen viestinnän kehittämisen toimenpiteistä.

Työllisyyspalvelut

Työllisyyspalvelujen painopisteenä vuosille 2021–2022 oli työllisyyden kuntakokeilu, jossa Kaustisen seutukunta kuntien yhteisenä toimielimenä vastasi kokeilun toteuttamisesta ja resurssoinnista kuntien kanssa. Kokeilun kohderyhmään kuuluva työttömät työnhakijat, työllistettyinä olevat ja työllistymistä edistävissä palveluissa olevat, joilla ei ollut oikeutta ansiopäivärahaan sekä kaikki alle 30-vuotiaat ja maahanmuuttajat sekä vieraskieliset.

Tiedonhallintalain asettamien velvoitteiden täytäntöönpano oli toiminnanpainopisteenä myös vuonna 2022.

Hallinto-osaston budjettiin sisältyy elinkeinojen kehittämisen määrärahoja. Elinkeinojen kehittämisestä ja yhteiskuntasuhteista vastaa kunnanjohtaja sekä osaltaan myös Toholammin kehitys Oy (joka toimii omana itsenäisenä toimijana omalla budjetillaan). Kunta ostaa yritysneuvonnan Kaustisen seutukunnalta. Vastuhenkilö kunnanjohtaja.

TAVOITTEET 2022

Tavoite	Mittari	Toimenpiteet	Toteutunut 31.12.2022
Henkilöstön työn ja osaamisen kehittäminen	Toteutuneiden koulutuspäivien seuranta. Esihenkilötaidot ja henkilöstöjohtaminen kehitty (liittyy myös työhyvinvoinnin kehittämiseen).	Koulutussuunnitelman päivittäminen ja -suunnitelman toteuttaminen. Koulutuksiin osallistaminen, verkkokoulutusten lisääminen, käytössä Hallintoakatemian koulutuslisenssi. Koulutukset ja valmennukset esihenkilöille ja johtajille.	Koulutussuunnitelman päivitys on kesken. Verkkokoulutuksiin on osallistuttu ja käytössä on ollut Hallintoakatemian koulutuslisenssi. Koulutuksia ja valmennuksia esihenkilöille on suunniteltu vuodelle 2023. 2022 vuonna niitä ei ole resurssipulan vuoksi juurikaan järjestetty.

<p>Työhyvinvoinnin kehittämisen</p>	<p>Sairauspoissaolojen määrä vähentyy edelliseen vuoteen verrattuna.</p> <p>Kehityskeskustelut käyty 100 %:sti.</p> <p>Työterveyshuollon menojen seuranta.</p> <p>Henkilöstön kohtelu yhdenvertaista, tasa-puolista ja oikeudenmukaista.</p>	<p>Työterveyshuollon kanssa tehtävän yhteistyön tiivistäminen ja kehittäminen.</p> <p>Kehityskeskusteluista saadun palautteen hyödyntäminen/jatkotoimenpiteet.</p> <p>Työhyvinvointikyselyn toteuttaminen.</p>	<p>Työterveyshuollon kanssa on tehty yhteistyötä ja yhteistyön kehittämistä jatketaan.</p> <p>Kehityskeskustelut siirtyivät vuoden 2023 puolelle hallintojohtajan aloitettua virassaan.</p> <p>Työhyvinvointikysely toteutettiin syksyllä 2022 ja kyselyn tulokset on läpikäyty henkilöstön kanssa tammikuussa 2023.</p>
<p>Tasapainoinen kuntatalous</p>	<p>Taseessa ei ole alijäämää.</p> <p>Velkamäärä euroa/asukas</p>	<p>Talouden analyysien laadinta säännöllisesti johtoryhmälle.</p> <p>Toteutetaan kunnan talouden tasapainotussuunnitelman mukaisia toimenpiteitä. On varauduttava mahdollisiin sopeuttamistoimenpiteisiin vaikeassa taloustilanteessa.</p>	<p>Talouden analyysijä on laadittu johtoryhmälle ja osavuositarkastuksia toimitelmille.</p> <p>Sopeuttamiseen ei ole ollut tarvetta vuonna 2022.</p>
<p>Ulkoistetut palvelut palkka- ja taloushallinto</p>	<p>Toiminnan sujuvuus Kuntien Hetapalvelut Oy:n kanssa.</p> <p>Tietojärjestelmien toimivuus.</p>	<p>Palveluprosessien laadittaminen.</p> <p>Kunnan omien prosessien järkevyttäminen.</p>	<p>Vastuunjako taulukko Kuntien Hetapalvelut Oy:n kanssa on tehty. Sen mukaan tehtävät jakaantuivat. Toiminnan sujuvoittamisen eteen jatketaan työtä vuoden 2023 aikana.</p> <p>Kunnan omia prosessien järkevyttäminen jatkuu vuonna 2023 uusien viranhaltijoiden astuttua virkoihin. Henkilöstöresurssit</p>

			eivät riittäneet systemaattiseen prosessien jäntevoittämiseen.
Työttömyysaste	Pitkäaikaisyöttömien määrä ja osuus, työmarkkinatuen kuntaosuus.	Kunnan työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön keinot, verkostoyhteistyö ja kuntakokeilun keinot.	Nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömiä on aktivoitu kunnan työpajatoiminnasta. Etsivää nuorisotyötä toteutettiin Avin avustuksella. Kokkolan seudun kuntakokeilu jatkui vuonna 2022.
Kunnan digitalisaatioasteen parantaminen	<p>Palvelujen saavutettavuuden ja sujuvuuden parantaminen digitalisaation avulla.</p> <p>Henkilöstön digitaalitojen kehittäminen.</p>	<p>Kunnantalon tilanvarausjärjestelmän hankinta vuodelle 2022.</p> <p>Intran sisältöjen kehittäminen.</p> <p>Dynasty10 käyttöönotto 1.1.2022, ohjelman tuomat uudistukset.</p>	<p>Kunnantalon tilanvarausjärjestelmä on hankittu ja se on käyttöön otettu.</p> <p>Intran sisältöä on päivitetty ja kehitetty, työ on jatkuvaa.</p> <p>Dynasty10 on käyttöön otettu ja ohjelman myötä tulevia uudistuksia on toteutunut.</p>

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

	TA2022	Muutos	TA + muutos	TOT2022	Poikkeama
HALLINTO-OSASTO					
MYYNTITUOTOT	577 650	0	577 650	565 758,64	-11 891,36
TUET JA AVUSTUKSET	75 500	0	75 500	134 419,60	58 919,60
MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	19 412,71	19 412,71
Tulot yht.	653 150	0	653 150	719 590,95	66 440,95
PALKAT JA PALKKIOT	-421 960	0	-421 960	-494 489,51	-72 529,51
HENKILÖSIVUKULUT	-312 118	0	-312 118	-303 060,77	9 057,23
ASIAKASPALVELUJEN OSTOT	-11 146 845	242 000	-10 904 845	-11 036 902,91	-132 057,91
MUIDEN PALVELUJEN OSTOT	-1 005 820	0	-1 005 820	-1 086 127,75	-80 307,75
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-18 900	0	-18 900	-28 992,71	-10 092,71
AVUSTUKSET YHTEISÖILLE	-94 000	0	-94 000	-151 372,95	-57 372,95
VUOKRAT	-116 930	0	-116 930	-124 013,34	-7 083,34
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 700	0	-1 700	23 783,86	25 483,86
Menot yht.	-13 118 273	242 000	-12 876 273	-13 201 176,08	-324 903,08
Netto ennen poistoja	-12 465 123	242 000	-12 223 123	-12 481 585,13	-258 462,13
SUUNNITELMAN MUK.POISTOT	-266	0	-266	-265,75	0,25
Poistot yht.	-266	0	-266	-265,75	0,25
Netto	-12 465 389	242 000	-12 223 389	-12 481 850,88	-258 461,88
Mistä:					
Keskushallinto	-1 016 082	0	-1 016 082	-1 194 440,97	-178 358,97
Perusturvapalvelut	-7 501 000	200 000	-7 301 000	-7 223 751,70	77 248,30
Erikoissairaanhoido	-3 645 845	42 000	-3 603 845	-3 813 151,21	-209 306,21
Eläkevastuut ym. Sote-palvelut	-302 462	0	-302 462	-250 507	51 955
Netto ennen poistoja	-12 465 389	242 000	-12 223 389	-12 481 850,88	-258 461,88

LOMATOIMEN OSASTO

Vastuuhenkilö: Lomituspalvelujohtaja

Lomituspalvelujen tarkoituksena on turvata paikallisyksikön alueella (Toholampi, Lestijärvi ja Kannus sekä Ullava, Kälviä ja Lohtaja) olevien maatalousyritysten toiminta yrittäjien vuosilomien ja sijaisapujen aikana sekä turkistilojen toiminta yrittäjien vuosilomien ja lisävapaiden aikana

TAVOITTEET V. 2022

Mittari	Tavoite	Vastuutaho	Toteutunut 31.12.2022
Paikallisyksikön laajenemisen vaatimat valmistelut tehtynä 31.12.2022 mennessä	Paikallisyksikön laajenemisen 1.1.2023 suunnitelman mukaisesti	Lomatoimen osasto Hallinto-osasto Tekninen osasto	Välttämättömät valmistelutyöt saatiin toteutettua, mutta osa suunnitellusta kehittämisestä päätettiin jättää vuodelle 2023.

Paikallisyksikköuudistuksen valmistelutyötä jatkettiin sekä osallistamalla Melan valtakunnallisen hankkeen pienryhmiin että paikallisella tasolla. Lomituspalvelujohtaja toimi oman toimen ohella projektipäällikkönä. Projektipäällikön sijaiseksi nimettiin Nivalan lomituspalvelujohtaja. Projektiryhmä koostui alueen lomituspalvelujohtajista. Kevään aikana palkattiin projektiryhmän ja projektipäällikön avuksi projektisihteeri.

Paikallistason valmistelussa hyödynnettiin ulkopuolisia asiantuntijoita. Koko alueen lomahallintojen henkilöt osallistuivat Lean Culture Oy:ltä vetämään Lean-koulutukseen. MPS Prewrite Oy hankittiin valmennusta alueellisen organisoitumisen suunnitteluun sekä konsultointia työprosessien kehittämisen ja yhtenäistämisen pienryhmätoimintaan ja tiimipäiviin. Siirtyville hallinnon henkilöille tehtiin osamiskartoitukset yhteistyössä MPS Prewrite Oy:n kanssa. Loppuvuodesta käynnistettiin ostopalvelulomitus kilpailutus prosessi, jossa asiantuntijapalvelua ostettiin Kuntavelho Oy:ltä.

Suurin osa valmisteluvastuusta oli lomatoimen osastolla, mutta muutoksen laajuuden takia valmistelutyötä jouduttiin tekemään muillakin osastoilla. Hallinto-osastolle oli vastuutettu mm. henkilöasioita (liikkeenluovutus) sekä palkka- ja taloushallintoon liittyvät tehtävät. Hallintojohtajan poissaolo vaikeutti asioiden hoitamista. Asiantuntija-apua ostettiin MPS Prewrite Oy:ltä. Teknisen osaston vastuulla oli ICT-palvelut ja toimitila-asiat. Siirtyville hallintohenkilöstölle hankittiin tietokoneet ja puhelimet. Mobiili-järjestelmä päätettiin ottaa käyttöön koko paikallisyksikön alueella ja siirtyville lomittajille hankittiin älypuhelimet. Samalla otettiin käyttöön lomittajien sähköpostit, mikä helpottaa tiedonkulkua. ICT-henkilöstö hoiti laitteiden ja tarvittavien lisenssien hankinnan sekä asennus- ym. valmistelutyöt.

Tulevan paikallisyksikön organisoituminen päätettiin toteuttaa jakamalla alue eteläiseen ja pohjoiseen tiimiin. Hallinnollinen keskus ja eteläisen alueen toimipiste sijaitsee Toholammilla. Pohjoisen tiimin alueella on kaksi toimipistettä Nivala ja Kalajoki, joista vuokrattiin toimitilat.

Lomatoimen osastolle suunniteltu organisaatio 1.1.2023 ja siihen tarvittavat virat perustettiin kesällä. Liikkeenluovutussopimusten allekirjoitus luopuvissa organisaatioissa osoittautui haastavaksi. Kalajoen kaupunki päätti viivyttää sopimuksen allekirjoitusta, mikä viivästytti uuden organisaation viranhaltijoiden nimeämistä.

Siirtyvän henkilöstön tietojen kerääminen aloitettiin jo keväällä. Uusia tietopyyntöjä lähetettiin syksyllä ja saatuja tietoja tarkennettiin vuoden loppuun saakka. Tietoja välitettiin palkkahallinnosta vastaavalle Kuntien Hetapalvelut Oy:lle sekä työterveyshuollon toimijoille.

Toholammin kunnalla on työterveyshuollon sopimus Työplus Oy:n kanssa. Työplus Oy teki kumppanuussopimukset Mehiläisen ja Terveystalon kanssa, jotta työterveyshuollon palvelut saatiin laajennettua Pohjois-Pohjanmaan puolelle. Sopimusjärjestelyt venyivät joulukuun lopulle, mutta työterveyspalvelut saatiin käyttöön vuoden 2023 alusta. Osa henkilöstöstä siirrettiin vielä vuoden vaihteen jälkeen toiseen toimipisteeseen, kun Mehiläinen ilmoitti Nivalan toimipisteen olevan käytössä.

Tiedottamista pyrittiin lisäämään loppuvuodesta, mutta vielä enemmän olisi pitänyt tiedottaa ja varmistaa, että tieto kulkee perille sekä henkilöstölle että yrittäjille. Haasteena oli, että kaikilla vastaanottajille ei ollut käytössä sähköpostia.

Osa kehitystyöstä päätettiin siirtää vuodelle 2023, jolloin henkilöstö on saman työnantajan palveluksessa ja tiedetään laajentuneessa yksikössä työskentelevät henkilöt ja heidän tehtävänsä.

Lomituspalvelulakien kokonaisuudistus keskeytettiin ja samalla pysähtyi myös lainsäädäntövetoinen ICT-uudistus. Ensimmäinen lakipaketti oli tarkoitus tulla voimaan vuoden 2023 aikana.

Maatalousyrittäjien lomituspalvelut 2022	tiloja	yrittäjiä	vuosiloma pv	sijaisapu pv	tuettu maksullinen lomittaja-apu pv	lomitetut päivät yhteensä
Kannus	46	84	2 213	818	312	3 343
Kokkola	123	215	5 407	1 598	873	7 878
Lestijärvi	20	37	970	1 505	107	2 582
Toholampi	54	93	2 336	1 262	512	4 110
yhteensä	243	429	10 926	5 183	1 804	17 913

TUNNUSLUVUT

	TP2021	TA2022	TP2022
Toteutuneet maatalousyrittäjien lomapäivät	20.056	19.500	17.913
Nettopäiväkustannus e/pv	173,48	183	194,54
Lomaan oikeutetut maatalousyrittäjät	454	435	429
Lomaan oikeutetut turkistilat	9	8	9
Lomaan oikeutetut turkistuottajat	14	13	12
Toteutuneet turkistarhaajien lomapäivät	vuosiloma 179 pv Lisävapaa 720 h	vuosiloma 248 pv lisävapaa 600 h	vuosiloma 170 pv lisävapaa 1015 h

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

	TA2022	Muutos	TA + muutos	TOT2022	Poikkeama
LOMATOIMEN OSASTO					
MYYNITUOTOT	4 389 824	0	4 389 824	4 088 732,40	-301 091,60
MAKSUTUOTOT	544 000	0	544 000	501 054,23	-42 945,77
TUET JA AVUSTUKSET	25 000	0	25 000	58 315,61	33 315,61
MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	524,09	524,09
Tulot yht.	4 958 824	0	4 958 824	4 648 626,33	-310 197,67
PALKAT JA PALKKIOT	-3 282 000	0	-3 282 000	-3 084 742,46	197 257,54
HENKILÖSIVUKULUT	-696 453	0	-696 453	-745 115,41	-48 662,41
HENKILÖSTÖKORVAUKSET	75 000	0	75 000	69 077,26	-5 922,74
ASIAKASPALVELUJEN OSTOT	-190 000	0	-190 000	-193 953,18	-3 953,18
MUIDEN PALVELUJEN OSTOT	-712 221	0	-712 221	-546 508,33	165 712,67
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-34 500	0	-34 500	-34 874,90	-374,90
AVUSTUKSET KOTITALOUKSILLE	-87 000	0	-87 000	-74 449,92	12 550,08
VUOKRAT	-22 650	0	-22 650	-27 187,35	-4 537,35
MUUT TOIMINTAKULUT	-9 000	0	-9 000	-17 824,25	-8 824,25
Menot yht.	-4 958 824	0	-4 958 824	-4 655 578,54	303 245,46
Netto ennen poistoja	0	0	0	-6 952,21	-6 952,21
Netto	0	0	0	-6 952,21	-6 952,21

TEKNINEN OSASTO

Vastuhenkilö   **Tekninen johtaja**

Toiminta-ajatus: Tuottaa taloudellisia ja tarkoituksenmukaisia palveluja eri hallintokunnille sekä osittain kuntalaisille, kuten kunnallistekniikan, tilapalvelun, it-palvelujen, ruokahuollon ja siivoustoimen osalta.

Teknisen osaston vastuulla on myös rakennus- ja ympäristölautakunta. Lautakunnan tulosalue ja kaantuu rakennustarkastukseen, ympäristönsuojeluun. Lautakunta päättää myös yksityistielain mukaan tielautakunnalle kuuluvat asiat. Palotoimi, ympäristöterveydenhuolto ja maaseututoimi hoidetaan ostopalveluna.

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

	TA2022	Muutos	TA + muutos	TOT2022	Poikkeama
TEKNINEN OSASTO					
MYYNTITUOTOT	2 521 655	0	2 521 655	2 313 321,72	-208 333,28
MAKSUTUOTOT	163 500	-160 000	3 500	10 951,50	7 451,50
TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	2 883,60	2 883,60
MUUT TOIMINTATUOTOT	2 902 866	0	2 902 866	2 904 877,96	2 011,96
Tulot yht.	5 588 021	-160 000	5 428 021	5 232 034,78	-195 986,22
PALKAT JA PALKKIOT	-1 273 486	0	-1 273 486	-1 255 288,12	18 197,88
HENKILÖSIVUKULUT	-326 109	0	-326 109	-344 457,20	-18 348,20
HENKILÖSTÖKORVAUKSET	0	0	0	40 750,01	40 750,01
ASIAKASPALVELUJEN OSTOT	0	0	0	-3 362,90	-3 362,90
MUIDEN PALVELUJEN OSTOT	-2 666 597	-82 000	-2 748 597	-2 381 484,35	367 112,65
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-1 293 933	0	-1 293 933	-1 362 884,38	-68 951,38
VUOKRAT	-150 380	0	-150 380	-201 558,71	-51 178,71
MUUT TOIMINTAKULUT	-25 300	0	-25 300	-27 705,38	-2 405,38
Menot yht.	-5 735 805	-82 000	-5 817 805	-5 535 991,03	281 813,97
Netto ennen poistoja	-147 784	-242 000	-389 784	-303 956,25	85 827,75
SUUNNITELMAN MUK.POISTOT	-769 727	0	-769 727	-832 860,01	-63 133,01
Poistot yht.	-769 727	0	-769 727	-832 860,01	-63 133,01
Netto	-917 511	-242 000	-1 159 511	-1 136 816,26	22 694,74

Rakennusvalvonta ja kaavoitus

Lupapäätöksiä tehtiin yhteensä 52 kpl, joista rakennuslupia oli 39 kpl, toimenpidelupia 11 kpl, ja purkulupia 2 kpl. Rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun asioiden hoitaminen on järjestetty ostopalveluina Ylivieskan kaupungilta. Rakennuslupa-arkiston sähköistäminen ostopalveluna Ylivieskan kaupungilta saatiin päätökseen vuoden 2022 aikana. Rakennusvalvonnassa käytössä sähköinen asiointipalvelu Lupapiste.

WPD Finland Oy:n aloitteesta on käynnistynyt Toholampi-Lestijärven tuulipuiston sekä Länsi-Toholammin tuulipuiston osayleiskaavan päivittäminen on käynnissä, koska voimassa olevat kaavamääräykset ovat tuulivoimatoiminnan rakentamisen aloittamisen osalta vanhentuneita. Voimalakehitys on ollut ennalta-arvaamattoman nopeaa voimaloiden tehojen ja maksimikorkeuksien kasvaessa merkittävästi aiempien kaavojen aloittamisesta. Kaavojen päivittämisen tavoitteena on, että voimalat tulisivat olemaan yksikköteholtaan noin 8 MW. Kaavoitusohjelma teetetään konsulttityönä, jonka tuulivoimayhtiö on hankkinut Ramboll Oy:ltä. Härkänevan osayleiskaavan hyväksyminen jäi vuoden 2023 puolelle.

Edellinen kaavoituskatsaus on vuodelta 2021, jolloin kaavoitusohjelma vuosille 2021–2026 laadittiin Plandea Oy:n toimesta. Kaavoitusohjelmassa todettiin tuleviin kaava-asioihin ja maankäyttöön liittyen, että keskustan alueelle on tarkoitus laatia osayleiskaava vuosien 2024–2026 aikana ja kokonaisasemakaavan laadinnan ajankohta on vuosien 2023–2024 aikana. Lisäksi kaavoituskatsauksessa todettiin kunnan tonttivarannon olevan riittävä.

Kiinteistöjen ja teiden kunnossapito

Tilojen turvallisuutta ja terveellisuutta edistävää huolto- ja korjaustyötä on suoritettu useassa kiinteistössä. Kiinteistöjen ja teiden kunnossapitotöitä suoritettiin talousarvion ja esille tulleiden tarpeiden mukaisesti. Talousarvion investointiosaan oli varattu 50 000 € kaavateiden rakentamiseen ja kunnossapitoon. Kaavateiden osalta tilattiin Kuusistontien kevyenliikenteenväylän korjaussuunnitelma, sekä kevyenliikenteenväylän ja Kuusistontien kuivatussuunnitelma. Kuusistontien kevyenliikenteenväylän asfaltti poistettiin väliältä Perkkiöntie – Katrintie huonokuntoisuuden vuoksi ja kevyenliikenteenväylä pinnoitettiin kivituhkalla. Kuusistontien kevyenliikenteenväylälle haettiin valtion avustusta “Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen hankkeelta”, avustusta ei kuitenkaan myönnetty. Valtionavustusta on myös haettu kevyenliikenteenväylään välille Viitoja - Määttälä osuuksille, joissa ei ennestään ole kevyenliikenteenväylää tai olemassa olevaa “vanhaa tietä”.

Rakentaminen ja suunnittelu

Herman Ojalan koulun leikkivälineet ja polkupyörätelineet asennettiin loppuvuodesta 2022, myös Herman Ojalan koulun 1-vuotis määräaikaistarkistus on pidetty ilman huomautuksia. Kuusiston koulun suunnittelu ei edennyt vuoden 2022 aikana, suunnittelu on päätetty käynnistää vuoden 2023 aikana. Artesaaniopistosta käytetään nimeä Kotikoulu ja sen tiloja käyttävät ala- ja yläkoulu sekä päiväkotit. Kotikoulu on mukana Kuusiston koulun korjauksen suunnittelussa, vähintäänkin väistötilana.

Hautakankaan kaatopaikan sulkeminen on maastossa tehtävien töiden osalta valmis. Loppuraportointiin liittyvä maastokatselmus on edelleen tekemättä, katselmus suoritetaan keväällä 2023, kun sääolot tarkastukselle ovat otolliset. Katselmuksen suorittaa EteläPohjanmaan ELY-keskus yhdessä kunnan edustajan sulkemisen suunnitelleen konsultin kanssa.

Yleisurheilukentän rakennustyöt valmistuivat aikataulussa syksyllä 2022, ainoastaan kentän pinnoitusurakka viivästyi hieman sateiden ja halla öiden seurauksena. Yleisurheilukentän juoksurata on otettu käyttöön syksyllä 2022, mutta siirtonurmen osalta käyttöä ei ole sallittu nurmikon juurtumisen ollessa kesken. Ulkoliikunta-alueella oleva yleisurheilukentän edestä siirretty maakasa on vielä pinnan osalta suorittamatta, samoin kuin alueen lopullinen maisemointi ja vihertyöt. Yleisurheilukentän mookarihäkin suojaverkko ja kuulantyöntöringin nojareunus asennetaan ensi keväänä, pinnoitusurakoitsijan toimesta.

Toholammin kunnan rakennusmiestoiminta on ottanut sosiaalitalat ja tuotantotilan käyttöönsä kunnan ostamasta teollisuuskiinteistöstä, osoitteessa Juustotie 41. Aluehallintovirasto määräsi työnantajan osoittamaan rakennusmiehille vaatimukset täyttävät sosiaalitalat.

Ruokahuolto

Ruokahuollon talous toteutui lähes talousarvion mukaisesti. Ruokahuollon henkilöstöstä 2022 (Männistö, päiväkotit ja sivukoulut ruokahuollon osalta) on 13,3 vakituista ja 0,91 määräaikaista. Tällä henkilöstömäärällä on pystytty pääasiassa hoitamaan sairauslomat ja talvikuukausien lomat. Kesäkuun ja heinäkuun aikana on ollut 2 kesäsijaista. Toimivaa sijaisreserviä ei ole pystytty hankkimaan. Myös vakituisen henkilökunnan rekrytointi on ollut haastavaa. Haasteena ovat olleet tilanteet, joissa työntekijöitä enemmän pois kerrallaan. Tällöin on jouduttu turvautumaan esim. ruokailun osalta kertakäyttöastioihin, jotta ensisijaiset työtehtävät on saatu hoidettua. Ei- pakollisia töitä, esim. tiettyjä siivoustehtäviä, on jouduttu siirtämään tehtäväksi vasta, kun tilanne resurssien osalta on helpottanut.

Koko vuoden 2022 on neuvoteltu tulevan hyvinvointialueen, Soiten, kanssa ruokailujen järjestämisestä hyvinvointialueiden aloittaessa vuoden 2023 alussa. Neuvottelujen tuloksena toiminta jatkuu vuoden 2023 alkupuolella edelliseen tapaan. Poikkeuslain suoman mahdollisuuden mukaan ruoan toimittamista palvelutalo Männistön, toimintakeskuksen ja Pesäpuun asukkaille jatkuu heinäkuun 2023 loppuun, jonka jälkeen toiminta jatkuu uudella mallilla. Keittiötyössä on todettu jatkuvien muutoksien olevan normaalitilanne.

Koulunmäen väliaikainen tilanne vaikuttaa edelleen ruokahuollon toimintaan ja väliaikainen tilanne on jatkunut 7 vuotta. Astioita kuljetetaan puhtaina ja likaisina edestakaisin koulun ja palvelutalo Männistön väliä. Ruokahuoltopäällikön aika on mennyt suurimmaksi osaksi keittiön arjen pyörittämiseen, käytännön työhön ja henkilöstöresurssin hallintaan. Ruokahuollon kehittämiseen eivät ole resurssit riittäneet.

Palvelutalo Männistön keittiöllä järjestettiin työilmapiirikyselyn keväällä 2022. Työajanseurantajärjestelmä aiheuttaa edelleen hankaluuksia osa-aikatyötä tekevien kohdalla. Kotipalveluateria-asiakkaita on n. 20 henkilöä. Kaikille ruokahuollon työntekijöille on hankittu uudet työvaatteet vuoden 2022 aikana. Osa henkilöstä kävi EA 1 koulutuksen, joka on voimassa syyskuulle 2025.

Siivousyksikkö

Koronapandemian vuoksi puhtauspalvelua on edelleen pyritty pitämään mahdollisimman hyvällä tasolla. Se on ollut haastavaa ja henkisesti raskasta, kun henkilöstöjärjestely oli jatkuvaa eikä varatai sijaishenkilöstöä ollut. Koronapandemia nosti myös tuotteiden hintoja, eivätkä ne ole palautuneet hankintasopimuksen mukaiselle tasolle ja näyttää etteivät palaudukaan vaan nousevat edelleen sodan syyttymisen ja sähkön hinnan nousun vuoksi.

Toimitilahuoltajia palkattiin yksi kokoaikainen ja yksi osa-aikainen (50 %). Kaksi laitoshuoltajaa jäi eläkkeelle. Työjärjestelyjä ovat haitanneet poissaolot, muuttuvat tilanteet ja yhteiskäytössä olevien tilojen siivouksen aikatauluttaminen ja työn päällekkäisyys toisen toimijan kanssa. Loppuvuodesta osa laitoshuoltajista siirtyi liikkeenluovutuksena hyvinvointialueelle.

Talous toteutui lähes talousarvion mukaisesti, ulkoiset tulot vähentyivät edelleen. Herman Ojalan koululle hankittiin yhdistelmäkone, artesaanille (kotikoulu) laitospesukone ja yhteiskäyttöön painehuuhtelulaite. Siivouskoneita huollatettiin ja työvaatteita hankittiin tarpeen mukaan. Suoritettiin EA1 koulutus, joka on voimassa syyskuulle 2025 saakka. Henkilöstöä vuoden lopussa oli 13,10 henkilöä + esimies, henkilöinä 15 + esimies eli yhteensä 16 henkilöä.

Palo- ja pelastustoimi (ostopalvelu)

Vuonna 2022 palo- ja pelastustoimen toiminta jatkui väistötiloissa. Vuoden 2022–2023 vaihteessa järjestämisvelvollisuus siirtyi Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueelle. Palo- ja pelastustoiminnan talouden toteutuneet kustannukset olivat 76 000 euroa arvioitua pienemmät. Uuden paloaseman suunnittelu osoitteeseen Juustotie 41 lopetettiin ennen kesää 2022.

Ympäristöterveydenhuolto ja maaseututoimi (ostopalveluita)

Terveysvalvonnan, eläinlääkintähuollon sekä maaseututoimen kustannukset toteutuivat lähes talousarvion mukaisesti.

SIVISTYSOSASTO

Vastuhenkilö Sivistysjohtaja

Toiminta-ajatus: Sivistyslautakunta vastaa kirjasto-, varhaiskasvatus- ja opetuspalvelujen (aamu- ja iltapäivätoiminta, esi- ja perusopetus, lukio, ostopalveluna kansalaisopisto) sekä kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntapalvelujen toteuttamisesta ja kehittämisestä.

Sivistystoimen toiminnan perustana on lapsi- ja nuorisoystävällinen Lamppi.

TAVOITTEET 2022

Sivistystoimen hallinto

Koulukuljetusten kilpailutus tapahtui vuoden 2022 alussa yhteistyönä ELY-keskuksen ja Kyytiin2-hankkeen kanssa. Kohonneista kustannuksista huolimatta kilpailutuksella saatiin noin 100.000 € vuosisäästö aiempaan kustannustasoon nähden. Hinta on sidottu Liikennepalveluiden kustannusindeksiin ja se tarkistetaan vuosittain elokuussa sekä tarvittaessa aina silloin, kun indeksiluku on muuttunut yli 5 % edellisestä tarkistuksesta. Syyslukukauden alusta alkaen koulukuljetukset on hoitanut Liikenne Huovari Oy ja liikennöitsijän muutos sujui pääosin ongelmitta.

Sivistysjohtaja Eeva Päiviö siirtyi eläkkeelle 1.8.2022 alkaen. Viransijaisena toimi 31.8.2022 saakka oman toimensa ohella rehtori Jussi Peltokangas. Kunnanhallitus valitsi Ville Hirvikosken sivistysjohtajaksi 22.8.2022. Valinnasta tehdyn oikaisuvaatimuksen vuoksi Hirvikoski aloitti perehtymisen viran tehtäväkokonaisuuteen 1.9. alkaen vt. sivistysjohtajana.

KanTo kansalaisopiston opetustoiminnan ostopalveluun varattiin vuodelle 2022 40.000 €. Toteutuneet kustannukset ylittyivät 1395,87 €, siis noin 3,5 % yli budjetoidun. Toholammilla toteutui yhteensä 83 kurssia, joihin osallistui 404 kurssilaista, joista noin ¾ naisia. Opetustunteja kertyi yhteensä 2192. Merkittävimmät oppiaineet olivat musiikki, liikunta, kuvataiteen perusopetus sekä kädentaidot.

Loppuvuoden aikana sovittiin yhdessä Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten kanssa koulukuraattori- ja psykologipalveluiden siirtymisestä kunnalta hyvinvointialueen järjestämisvastuulle 1.1.2023 alkaen. Sivistystoimesta Soitelle siirtyi vastaavan koulukuraattorin viranhaltija sekä psykologipalvelua koskeva ostopalvelusopimus. Yhteisöllinen opiskeluhoitotyö on edelleen kunnan tehtävää ja sitä toteutetaan yhdessä muiden oppilashuollon toimijoiden kanssa.

KPEDU ja Toholammin kunta neuvottelivat entisen Artesaaniopiston eli Kotikoulun kiinteistön ostosta. Kauppa on käsitelty molempien osapuolten hallinnoissa ja varsinainen kauppakirja allekirjoitetaan keväällä 2023 aikana. Kaupalla varmistettiin yhtenäisen erityisesti sivistystoimea palvelevan kampusalueen nykytila ja kehittymismahdollisuudet erityisesti sivistystoimen tarpeita ajatellen. Kaupan yhteydessä neuvoteltiin myös tiiviimmän yhteistyön käynnistämisestä KPEDU:n kanssa yhteisen neuvottelukunnan muodossa. Neuvottelukunta seuraa Toholammilla asuvien nuorten ja aikuisten koulutustarpeita ja pyrkii löytämään joustavia ratkaisuja ammattiosaamisen vahvistamiseen.

Kaustisen seutukunnan ja eräiden yhdistystoimijoiden kanssa jatkettiin Toholammin retkeilyreittien kehittämishanketta. Vuoden 2022 loppuun päättyneessä hankkeessa parannettiin viitoituksia ja opastuksia sekä kunnostettiin Lestijoen kanoottireittiä Niskankorpi – Hirvikoski välillä, retkeilyreittiä

Toholammin Iso-Hongistonjärven alueella sekä retkeilyreittiä ja taukopaikkoja Toholammin Jämsänkallion ja Kotojärven alueella.

Kirjasto

Sopimus Toholammin kirjastonjohtajan työajan (50 %) myymisestä Kannuksen kaupungille päättyi 1.1.2022. Vastaavasti kirjastonjohtajan työajasta on vuoden alusta lähtien suunnattu puolet kuntatiedottamiseen. Tämä on helpottanut kirjaston arkipäivän järjestelyjä ja myös kuntatiedottamiseen on saatu kaivattua lisäresurssia.

Kirjaston toiminnassa nousiin vuonna 2022 koronavuosien tuomista tilastonotkahduksista kohti normaalia. Sekä lainaus- että kävijämäärät nousivat koronavuosia edeltäneelle tasolle, ja esimerkiksi koulu yhteistyötä pystyttiin jatkamaan normaaliin tapaan: koululaisryhmiä vieraili kirjastolla runsaasti ja kirjaston informaattikko vieraili kouluilla pitäen kirjavinkkauksia ja kirjastonkäytön opetuksia eri luokkasteille. Kirjastossa jatkettiin Lampin malli –kerhohankkeeseen kuuluvan alakoululaisten lukukerhon järjestämistä.

Korona-aikana käyttöön otetut etävinkkaukset ja etäkirjailijavierailut jäivät osaksi koulu yhteistyötä siten, että useiden kirjastojen ja koulujen yhteisiä ns. massavinkkauksia pystyttiin seuraamaan etäyhteydellä. Myös joitakin kirjailijavierailuja järjestettiin etäyhteydellä, jos kirjailijaa oli vaikea saada paikalle esiintymään.

Aikuisten lukemisharrastuksen edistämistyötä jatkettiin kirjastossa muun muassa aineistonostoilla, lukupiiri yhteistyöllä kansalaisopiston kanssa, lukuhaasteella sekä järjestämällä erilaisia kirjallisuuteen liittyviä tapahtumia. Kirjaston monitoimitila on ollut runsaassa käytössä. Tilassa on järjestetty kirjaston omaa toimintaa, ja lisäksi tila ollut päivittäin lasten ja nuorten käytössä. Siellä on pidetty myös kansalaisopiston kursseja sekä säännöllisesti erilaisten yhdistysten tilaisuuksia. Tilavuokraa on peritty kansalaisopistolta sekä ulkopuolisilta toimijoilta, paikallisille yhdistyksille tilan käyttö on ilmaista.

Omatoimikirjasto on löytänyt vakiintuneen asiakaskunnan ja loppuvuonna saatiin asiakastoive varhaistaa omatoimijajan alkua. Vuoden 2023 alusta alkaen kirjaston ovet ovat avautuneet omatoimiasiakkaille aamuisin jo klo 7 alkaen.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen toiminnassa painopistealueina jatkuivat edelleen lasten tunnetaidot, liikunnan lisääminen ja kestävä elämäntapa. Kestävän elämäntavan tavoitteet (sosiaalinen, ekologinen, taloudellinen ja kulttuurinen kestävä kehitys) ohjaavat varhaiskasvatusta ja sen toimintakulttuuria.

Uudet valtakunnalliset opetushallituksen laatimat varhaiskasvatuksen perusteet tulivat voimaan 1.8.2022 alkaen. Perusteissa määrätään kolmiportaisesta tuesta ja sen järjestämisestä. Perusteissa korostetaan myös vahvasti inklusiivisuutta. Kunnan oma varhaiskasvatussuunnitelma päivitettiin perusteiden mukaiseksi ja sivistyslautakunta määräsi varhaiskasvatuksen tehostettua sekä erityistä tukea koskevat päätökset sivistysjohtajan tehtäväksi.

Ulkopäiväkotitoiminta jatkui ja sitä kehitettiin edelleen, vaikkakin Kanervalan käyttö vakituisena ryhmätilana ei ole enää mahdollista. Ulkopäiväkodilla on omat Instagram-sivut lk_kanervat. Aamu- ja ilta-päivätoiminta 1.–2. lk. osalta jatkui urheiluhallin yläkerrassa. Esikoululaisten iltapäivähoito on jaettu karteen ryhmään, Meriheiniin ja Meritähtiin. Meriheinät toimivat yhdessä APIP-toiminnan kanssa urheiluhallilla ja Meritähdet aloittivat Artesaniopiston yläkerrassa olevissa tiloissa. Meritähtien kanssa yhdessä toimivat myös Pikku Hermannin iltapäivätoiminnassa olevat lapset.

Sykrylän ryhmis jatkui edelleen kahden työntekijän ja 8 lapsen yksikkönä. Sykrylän ryhmiksessä tarjotaan myös ns. virikehoitoa useana päivänä viikossa eri perheille. Iltapäivätoiminta Sykäräisen alakoululla järjestettiin ostopalveluna 4H:lta.

Avoin muskari jatkoi toimintaansa päiväkodilla joka toinen viikko ja avoin päiväkotitoiminta aloitti toimintansa tauon jälkeen Artesaaniopistolla Meritähntien tiloissa. Molempien toiminnasta informoidaan Lampin Lapset Facebook-sivuilla.

LILLI - lisää liikunta 3 hankkeelle saatiin rahoitusta 13 000 € (myönnetyn avustuksen enimmäisosuus avustettavan toiminnan/hankkeen kokonaiskustannuksista on 50 %). Koko varhaiskasvatuksen yhteinen liikunnallinen vanhempainilta pidettiin pesäpallokentällä 7.9.2022. Koordinaattori jatkaa hankkeessa ja edistää aktiivisen toimintakulttuurin toteuttamista. Lilli-hankkeen tapahtumia voi seurata Instagram-sivulta toholamminvk_lilli_liikkuu.

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu NEPSY-valmentaja koulutukseen.

Perusopetus

Koulutyö uudessa Herman Ojalan alakoulussa alkoi 10.1.2022. Ensimmäisen kouluvuoden jälkeen uuden koulun toimintaympäristöön ollaan tyytyväisiä, erityisesti sen akustiikkaan ja valaistukseen.

Koulukeskuksen pihavälineiden ja ulkosoittimien asennukset valmistuivat syksyllä. Käyttäjät ovat olleet tyytyväisiä niiden toimivuuteen. Välineiden hankinta toteutettiin osin Aluehallintoviraston liikunta- paikka-avustuksella. Herman Ojalan koulun vanhempainyhdistys lahjoitti pihalle ulkosoitinpuiston kunnan ylläpidettäväksi

Ukrainasta tulleet oppilaat jatkoivat valmistavassa opetuksessa. Heidän opetuksensa pääpaino on edelleen suomen kielen oppimisessa.

Kuusiston koulun peruskorjauksen suhteen oltiin edelleen odotustilassa. Yläkoulun kuvataiteen opetusta jatkettiin väistötiloissa Artesaaniopistolla. Uusien alakoulun tilojen valmistuttua opetustiloja on kuitenkin riittävästi käytössä ja opetusta on voitu suunnitella väljemmin.

Lampin malli 2 ja 3 –hankkeilla järjestettiin maksuttomia harrastuksia perusopetuksen oppilaille koulupäivän yhteyteen. Parhaimmillaan alakoululaisten enemmistö osallistuu viikoittain toimintaan. Jatkossa tarkoituksena on parantaa erityisesti yläkoululaisten osallistumista toimintaan. Toiminta on Suomen mallin mukaista ja sitä tehdään Aluehallintoviraston rahoituksella. 1.1.2023 alkaen toiminta perustuu nuorisolakiin.

Koronavuosien seurauksena on syntynyt oppimisvajetta sekä lisääntyntä tarvetta niin pedagogiseen kuin rakenteelliseen oppimisen tukeen. Opetus- ja kulttuuriministeriön hankerahoituksella lisättiin mm. koulunkäynninohjaajien sekä oppilashuollon resursseja. Perhön hallinnoimassa vaativan erityisen tuen hankkeessa suunniteltiin yhteistä TCM-ryhmähallintamenetelmäkoulutuksen hankkimista opettajille ja hankkeen kautta 3 opettajaa Herman Ojalan koulusta aloittaa täydennyskoulutuksen keväällä 2023. Toholampi on myös koordinoanut alueemme opinto-ohjaajien täydennyskoulutushanketta, joka jatkuu vuodelle 2023.

Lukio

Lukiossa on 75 opiskelijaa, joista 19 on ensimmäisellä vuosikurssilla. Kahden opetussuunnitelman rinnakkaiselo on päättymässä, kun kolmannen vuosikurssin opiskelijoiden myötä vanha suunnitelma jää pois käytöstä. Varsinainen työ uuden opetussuunnitelman sisärajossa on jo päättynyt ja voidaan keskittyä strategisesti kehittämiseen.

Koronan jälkeen Erasmus-hankkeen loppuvaiheessa on ollut paljon toimintaa. Keväällä vierailimme oppilasryhmän kanssa Latviassa ja syksyllä Virossa. Hankkeessa ovat mukana myös Slovenia ja Saksa. Muutoinkin koulussa on ollut paljon yhteisesti järjestettäviä tapahtumia ja tilaisuuksia ja toteutettu hyvin opetussuunnitelman mukaisesti yhteisöllistä toimintaa.

Toholammin lukio pärjasi kansallisissa vertailuissa erittäin hyvin. Vahvan yleislukion leimasta on ha-
luttu pitää kiinni. Opiskelijoille on onnistuttu tarjoamaan mahdollisuudet menestyä omien kiinnostuk-
sen kohteidensa mukaisesti. Esimerkiksi geotieteiden nelihenkkiseen maajoukkueeseen pääsi yksi
edustaja Toholammin lukiosta ja turvallisuuspolitiikan tietämystä mittaavassa kilpailussa opiskeli-
jamme menestyivät erinomaisesti.

Kulttuuri

Vuoden mittaan järjestettiin useita hienoja konsertteja, mm. Antti Reini 25.3.; JHQ 8.4.; Helsingin poliis-
sioittokunta ja Johanna Försti 4.5.; T. T. Purontaka ja Tähtitaivas 11.9.; Keski-Pohjanmaan Kama-
riorkesteri ja Virva Puumala 15.9. Toholammin torisoitot pidettiin 14.6.–19.7. Elokuun 13.–14. päivä
järjestettiin Harmonikka 200 vuotta -tapahtuma, johon sisältyi näyttely kirjastossa sekä kolme konsert-
tia.

Muita tapahtumia olivat mm. mittava Toholampi sodan oloissa -seminaari 15.5.; Lapuan laki vai lailli-
suuslinja – poliittiset levottomuudet Keski-Pohjanmaalla 1929–1932-kirjan julkistamisseminaari 18.6.;
Pientä laittoa -teatteriesitys 28.8. Syyskuun 9. päivästä lähtien oli neljä kertaa elokuvaesitykset, joissa
näytettiin yhteensä 11 uutuuselokuvaa. Kulttuurisalisissa järjestettiin yhteensä 232 tilaisuutta.

Kulttuuritoimi oli mukana Kumaha – Keski-Pohjanmaan Kulttuurimaakunta-, Keski-Pohjanmaan siirto-
laisuus- ja Kaikukortti – Kulttuuri kuuluu kaikille -hankkeissa.

Liikuntatoimi

Liikuntatoimi järjesti vuoden aikana viikoittain neljä eri ohjattua ryhmää, joista kolme oli kuntosaliryh-
miä ja yksi kehonhuoltoryhmä. Ryhmät tavoittivat hyvin väkeä läpi vuoden etenkin yli 65-vuotiaiden
osalta. Lomakausina toimintaa ei järjestetty.

Liikuntatoimi järjesti kesällä perinteisen pyöräilykampanjan, johon saatiin yhteensä 934 suoritusmer-
kintää. Lisäksi osallistuttiin Kaustisen seutukunnan ja Perhon järjestämiseen yhteisiin liikuntakampan-
joihin keväällä ja syksyllä.

Senioreiden liikuntakortteja noudettiin liikuntatoimelta yhteensä vuoden aikana 69 kappaletta. Se-
nioreiden liikuntakortin arvo oli 40 € ja sen oli oikeutettu saamaan 64-vuotta täyttänyt toholampilainen
eläkeläinen. Uutena kokeiluun tullutta erityisliikuntakorttia jaettiin vuoden aikana 7 henkilölle. Sivistys-
lautakunta päätti syksyllä 2022 jatkaa liikuntakorttien jakamista toistaiseksi.

Urheilukenttä valmistui syksyn 2022 aikana ja juoksuratoja päästiin käyttämään jo ennen talven tuloa.
Välineitä hankittiin loppuvuonna 2022 valmiiksi seuraavaa kesää varten.

Liikuntatoimi hankki liikuntapaikkojen hoidot ostopalveluina vuoden 2022 aikana. Kaukaloiden ja hiih-
tolatujen kunnossapitoa piti jatkaa pitkälle kevääseen, koska talvi osoittautui pitkäksi ja runsaslu-
miseksi aiempiin vuosiin verrattuna.

Liikuntatoimi osallistui seutukunnalliseen Napa-hankkeeseen, jossa kehitetään nuorisotaloa alueelli-
sesti.

Nuorisotoimi, etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta

Lasten ja nuorten toimintapäivä järjestettiin 9.6. urheiluhallilla ja syyslomalla oltiin mukana yhteisellä
seutukunnan nuorisotoimien Seinäjoen reissulla. Kesällä osallistuttiin myös yhdellä toimintapisteellä
Pajamäen lastenpäivän järjestämiseen.

Syksyllä haettiin ja saatiin avustusta koulunuorisotyöhön, joka aloitetaan lukuvuonna 2023–2024
Aluehallintoviraston rahoituksen avulla.

Nuorisovaltuuston toiminta oli aktiivista ja kokouksia järjestettiin vuoden aikana yhteensä 6 kertaa. Lisäksi oltiin mukana alueellisissa nuorisovaltuustojen tapaamisissa niin Kokkolassa kuin Kaustisella. Toholammin kunta järjestää etsivän nuorisotyöntekijän palvelut itse. Lestijärvi ostaa etsivän nuorisotyöntekijän työpanosta yhtenä päivänä viikossa. Palkkaamiseen on saatu Aluehallintovirastolta rahoitusta vuosittain, viimeisin avustus oli 30 000 €. Asiakasmäärät ovat pysyneet melko lailla samoissa muutaman vuoden ajan, vuodessa tavoitetaan 20–30 asiakasta. Etsivä nuorisotyöntekijä teki yhteistyötä mm. koulujen, oppilaitosten, Soiten, kunnan työpajan sekä eri hankkeiden kanssa nuorten hyvinvoinnin parantamiseksi. Lisäksi etsivä oli mukana Puolustusvoimien järjestämässä kutsunnoissa.

Toiminta Rinnetien nuorten työpajassa sekä Kirkkotien nuorten ja aikuisten työpajassa jatkui. Työpajakoordinaattori irtisanoutui syksyllä ja tehtävään saatiin rekrytoitua uusi vetäjä, joka aloitti vuodenvaihteessa 2022-2023. Rinnetiellä toimii nuorten työpajana, pääasiallisena suuntautumisena kiinteistöhuolto, ulkoalueiden hoitaminen ja remontointi. Kirkkotien työpaja eli lähituotemyymälä keskittyy kahvilatoimintaan, käsitöihin ja lahjatavaroihin, siellä on myös kirpputori ja Matkahuollon palvelupiste. Nuorten työpajatoimintaan saadaan Aluehallintovirastolta valtionavustusta. Aikuisten kuntouttava työtoiminta edistää erityisesti pitkäaikaistyöttömien sekä vaikeastityöllistyvien henkilöiden sosiaalista hyvinvointia sekä palveluohjausta ollen osa kunnan omaa työllisyydenhoitoa. Työtä tehdään tiiviisti Soiten kanssa mm. yksilövalmennuksen osalta.

Kuusiston koulun nuoret jättivät syksyllä 2022 valtuutettu Jarno Saukon avustuksella aloitteen nuorisotilan saamiseksi. Osin aloitteen innoittamana nuorisotoimen, etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan yhteistyön tiivistämistä valmisteltiin loppuvuonna 2022. Alustava suunnitelma on tuoda nuorten toimintaa jatkossa tiiviimmin saman katon alle Artesaaniopiston työpajarakennukseen.

TUNNUSLUVUT

Suorite	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Päivähoitolapset	96	96	119
Esikoulun oppilaat 20.9.	30	30	34
Aamu- ja iltapäivätoiminta 20.9.	26	26	20
1–6 lk oppilaat 20.9.	257	257	254
Pikku Hermannin 20.9.	7	7	8
7–9 lk oppilaat 20.9.	146	146	151
Perusopetus yhteensä 20.9.	406	406	408
Päivälukion oppilaat 20.9.	81	81	77
Kulttuurisalin kävijämäärä	2023	6000	5981
Kulttuuriavustukset yhdistyksille €	7992	8 000	8000
Liikuntatoimen avustukset €	12 000	13 500	12 000

Nuorisotoimen avustukset €	11 802	12 000	12 000
Nuorisovaltuuston kokoontumien	5	6	6
Kirjasto: lainaus / asukas	17,2	17	16,4
Kirjasto: käynnit / asukas	7,2	11	9,2

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

	TA2022	Muutos	TA + muutos	TOT2022	Poikkeama
SIVISTYSOSASTO					
MYYNTITUOTOT	278 900	0	278 900	400 612,25	121 712,25
MAKSUTUOTOT	87 850	0	87 850	121 588,53	33 738,53
TUET JA AVUSTUKSET	38 300	0	38 300	218 098,14	179 798,14
MUUT TOIMINTATUOTOT	45 190	0	45 190	64 293,66	19 103,66
Tulot yht.	450 240	0	450 240	804 592,58	354 352,58
PALKAT JA PALKKIOT	-3 758 652	0	-3 758 652	-3 947 909,39	-189 257,39
HENKILÖSIVUKULUT	-699 745	0	-699 745	-868 951,11	-169 206,11
HENKILÖSTÖKORVAUKSET	0	0	0	62 308,84	62 308,84
ASIAKASPALVELUJEN OSTOT	-91 000	0	-91 000	-122 622,16	-31 622,16
MUIDEN PALVELUJEN OSTOT	-1 695 394	0	-1 695 394	-1 677 891,87	17 502,13
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-301 170	0	-301 170	-275 215,29	25 954,71
AVUSTUKSET KOTITALOUKSILLE	-163 875	0	-163 875	-134 696,62	29 178,38
AVUSTUKSET YHTEISÖILLE	-32 000	0	-32 000	-31 332,00	668,00
VUOKRAT	-1 464 170	0	-1 464 170	-1 589 082,68	-124 912,68
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 650	0	-1 650	-9 879,74	-8 229,74
Menot yht.	-8 207 656	0	-8 207 656	-8 595 272,02	-387 616,02
Netto ennen poistoja	-7 757 416	0	-7 757 416	-7 790 679,44	-33 263,44
SUUNNITELMAN MUK.POISTOT	-22 543	0	-22 543	-22 999,24	-456,24
Poistot yht.	-22 543	0	-22 543	-22 999,24	-456,24
Netto	-7 779 959	0	-7 779 959	-7 813 678,68	-33 719,68

KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ

	TA2022	Muutos	TA + muutos	TOT2022	Poikkeama
KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ					
MYYNTITUOTOT	7 768 029	0	7 768 029	7 368 425,01	-399 603,99
MAKSUTUOTOT	795 350	-160 000	635 350	633 594,26	-1 755,74
TUET JA AVUSTUKSET	138 800	0	138 800	413 716,95	274 916,95
MUUT TOIMINTATUOTOT	2 948 056	0	2 948 056	2 989 108,42	41 052,42
Tulot yht.	11 650 235	-160 000	11 490 235	11 404 844,64	-85 390,36
PALKAT JA PALKKIOT	-8 736 098	0	-8 736 098	-8 782 429,48	-46 331,48
HENKILÖSIVUKULUT	-2 034 425	0	-2 034 425	-2 261 584,49	-227 159,49
HENKILÖSTÖKORVAUKSET	75 000	0	75 000	172 136,11	97 136,11
ASIAKASPALVELUJEN OSTOT	-11 427 845	242 000	-11 185 845	-11 356 841,15	-170 996,15
MUIDEN PALVELUJEN OSTOT	-6 080 032	-82 000	-6 162 032	-5 692 012,30	470 019,70
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-1 648 503	0	-1 648 503	-1 701 967,28	-53 464,28
AVUSTUKSET KOTITALOUKSILLE	-250 875	0	-250 875	-209 146,54	41 728,46
AVUSTUKSET YHTEISÖILLE	-126 000	0	-126 000	-182 704,95	-56 704,95
VUOKRAT	-1 754 130	0	-1 754 130	-1 941 842,08	-187 712,08
MUUT TOIMINTAKULUT	-37 650	0	-37 650	-31 625,51	6 024,49
Menot yht.	-32 020 558	160 000	-31 860 558	-31 988 017,67	-127 459,67
Netto ennen poistoja	-20 370 323	0	-20 370 323	-20 583 173,03	-212 850,03
SUUNNITELMAN MUK.POISTOT	-792 536	0	-792 536	-856 125,00	-63 589,00
Poistot yht.	-792 536	0	-792 536	-856 125,00	-63 589,00
Netto	-21 162 859	0	-21 162 859	-21 439 298,03	-276 439,03

4.3.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen (ilman liikelaitosta)

	TA2022	Muutos	TA + muutos	TOT2022	Poikkeama
TULOSLASKELMA					
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	5 767 445	0	5 767 445	5 352 131,33	-415 313,67
Maksutuotot	795 350	-160 000	635 350	633 594,26	-1 755,74
Tuet ja avustukset	138 800	0	138 800	413 716,95	274 916,95
Muut toimintatuotot	1 202 626	0	1 202 626	1 247 574,40	44 948,40
Toimintatuotot yhteensä	7 904 221	-160 000	7 744 221	7 647 016,94	-97 204,06
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-8 634 998	0	-8 634 998	-8 557 666,23	77 331,77
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-1 717 585	0	-1 717 585	-1 873 004,99	-155 419,99
Muut henkilösivukulut	-316 840	0	-316 840	-388 579,50	-71 739,50
Palvelujen ostot	-15 517 038	160 000	-15 357 038	-15 087 474,81	269 563,19
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1 563 758	0	-1 563 758	-1 647 402,24	-83 644,24
Avustukset	-376 875	0	-376 875	-391 851,49	-14 976,49
Muut toimintakulut	-143 580	0	-143 580	-284 210,71	-140 630,71
Toimintakulut yhteensä	-28 270 674	160 000	-28 110 674	-28 230 189,97	-119 515,97
TOIMINTAKATE	-20 366 453	0	-20 366 453	-20 583 173,03	-216 720,03
Verotulot	9 227 000	0	9 227 000	10 276 277,41	1 049 277,41
Valtionosuudet	12 124 655	0	12 124 655	12 067 511,00	-57 144,00
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	41 000	0	41 000	28 603,23	-12 396,77
Muut rahoitustuotot	10 000	0	10 000	214 781,94	204 781,94
Korkokulut	-140 000	0	-140 000	-176 147,34	-36 147,34
Muut rahoituskulut	0	0	0	-7 519,43	-7 519,43
Rahoitustulot ja kulut yhteensä	-89 000	0	-89 000	59 718,40	148 718,40
VUOSIKATE	896 202	0	896 202	1 820 333,78	924 131,78
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunn.mukaiset poistot	-792 536	0	-792 536	-856 125,00	-63 589,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	103 666	0	103 666	964 208,78	860 542,78

Tilikaudella tehtiin muutoksia käyttötalouden talousarvioon. Hallinto-osaston perusturvapalvelumeinoista vähennettiin 242 000. Teknisen osaston rakennuslupatuloista vähennettiin 160 000 ja kuluksi kirjattaviin investointeihin varattiin lisämäärärahaa 82 000.

VEROTULOJEN ERITTELY

	TA2022	Muutos	TA + muutos	TOT2022	Poikkeama
Tuloslaskelmaosa					
Kunnan tulovero	7 590 000	0	7 590 000	8 347 119,24	757 119,24
Kiinteistövero	800 000	0	800 000	666 195,21	-133 804,79
Osuus yhteisöveron tuotosta	837 000	0	837 000	1 262 962,96	425 962,96
Verotulot	9 227 000	0	9 227 000	10 276 277,41	1 049 277,41

VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY

	TA2022	Muutos	TA + muutos	TOT2022	Poikkeama
Yleinen valtionosuus	6 587 040	0	6 587 040	6 585 837,00	-1 203,00
Verotuloihin perustuva valtion	3 140 959	0	3 140 959	3 136 693,00	-4 266,00
Veroperustemuutosten korvaus	2 104 858	0	2 104 858	2 165 019,00	60 161,00
Verotulojen maksulykkäys kompe	-10 762	0	-10 762	-10 762,00	0,00
Opetus- ja kultt.t.valt.osuus	302 560	0	302 560	190 724,00	-111 836,00
Valtionosuudet	12 124 655	0	12 124 655	12 067 511,00	-57 144,00

4.3.3 Investointien toteutuminen

INVESTOINNIT	TA2022	Muutos	TA + muutos	TOT2022	Poikkeama
HALLINTO					
ATK-ohjelmat				-1 440,00	-1 440,00
Maa-alueet	-50 000	0	-50 000	-10 000,00	40 000,00
Osakkeet ja osuudet	-100 000	0	-100 000	0,00	100 000,00
Röntgen	-120 000	0	-120 000	0,00	120 000,00
TEKNINEN					
Kiinteistöjen korjaukset MR	-150 000	0			
Artesaani/kotikoulu	0	0	-150 000	-4 302,00	145 698,00
KV halli lastauslaituri	0	-70 000	-70 000	-14 604,93	55 395,07
Juustotie 41, Varikko	0	-444 000	-444 000	-420 160,22	23 839,78
Paloaseman suunnittelu	-1 400 000	1 400 000	0	0,00	0,00
Kaavateiden rakentaminen MR	-50 000				
Kuusistontien korjaus			-50 000	-13 160,16	36 839,84
Tiekyllit	0	-25 000	-25 000	-10 552,68	14 447,32
Rekkaparkki	-60 000		-60 000	0,00	60 000,00
Pelastustoimen kalusto	-10 000	0	-10 000	0,00	10 000,00
SIVISTYS					
Kuusiston koulun korjaus	-200 000	0	-200 000	-1 420,99	198 579,01
Liikenne- ja aluerakentaminen	-50 000	0	-50 000	-3 033,00	46 967,00
Jääkiekkokaukalon siirto	0	0	0	-248,25	-248,25
Yleisurheilukenttä, avustus	322 000	0	322 000	322 000,00	0,00
Menot	-1 230 000	-200 000	-1 430 000	-1 237 207,23	192 792,77
Netto	-908 000	-200 000	-1 108 000	-915 207,23	192 792,77
Kuuluttamo	0	0	0	-101 233,19	-101 233,19
Varastorakennus	0	0	0	-108 811,25	-108 811,25
Pesiskopin kunnostus	0	0	0	-17 500,00	-17 500,00
Herman Ojalan leikkialue, avustus	0	0	0	20 000,00	20 000,00
Menot	0	0	0	-77 496,17	-77 496,17
Netto	0	0	0	-57 496,17	-57 496,17
INVESTOINNIT YHTEENSÄ					
Investointihankinnat yht.	-3 420 000	661 000	-2 759 000	-2 021 170,07	737 829,93
Muut tuet ja avustukset	322 000	0	322 000	342 000,00	20 000,00
Investoinnit netto (-/tulo)	-3 098 000	661 000	-2 437 000	-1 679 170,07	757 829,93

4.3.4 Rahoitusosan toteutuminen (ilman liikelaitosta)

RAHOITUSLASKELMA	TA2022	Muutos	TA + muutos	TOT2022	Poikkeama
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	892 332	0	892 332	1 820 333,78	928 001,78
Tulorahoituksen korjauserät	0	0	0	21 370,18	21 370,18
	892 332	0	892 332	1 841 703,96	949 371,96
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-3 420 000	661 000	-2 759 000	-2 021 170,07	737 829,93
Rah.osuudet investointimenoihin	322 000	0	322 000	342 000,00	20 000,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		0	0		0,00
	-3 098 000	661 000	-2 437 000	-1 679 170,07	757 829,93
Toiminnan ja invest.rahavirta	-2 205 668	661 000	-1 544 668	162 533,89	1 707 201,89
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	-50 000	0	-50 000		50 000,00
Antolainasaamisten vähennykset	123 000	0	123 000	123 000,00	0,00
	73 000	0	73 000	123 000,00	50 000,00
Lainakannan muutokset					
Pitkäaik.lainojen lisäys	3 000 000	7 000 000	10 000 000	5 500 000,00	-4 500 000,00
Pitkäaik.lainojen vähennys	-447 000	-4 000 000	-4 447 000	-4 566 928,00	-119 928,00
Lyhytaik.lainojen muutos	0	-3 000 000	-3 000 000	-20 000,00	2 980 000,00
	2 553 000	0	2 553 000	913 072,00	-1 639 928,00
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiant.var.ja po:n muut.	0	0	0	0,00	0,00
Saamisten muutos	0	0	0	979 417,46	979 417,46
Korottomien velkojen muutos	0	0	0	-920 559,80	-920 559,80
	0	0	0	58 857,66	58 857,66
Rahoituksen rahavirta	2 626 000	0	2 626 000	1 094 929,66	-1 531 070,34
RAHAVAROJEN MUUTOS	420 332	661 000	1 081 332	1 257 463,55	176 131,55
Rahavarat 31.12.				1 536 495,81	
Rahavarat 01.01.				279 032,26	
				1 257 463,55	

4.3.5 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

	TA2022	Muutos	TA + muutos	TOT2022	Poikkeama
HALLINTO-OSASTO					
Tulot yht.	653 150	0	653 150	719 590,95	66 440,95
Menot yht.	-13 118 273	242 000	-12 876 273	-13 201 176,08	-324 903,08
Netto	-12 465 123	242 000	-12 223 123	-12 481 585,13	-258 462,13
LOMATOIMEN OSASTO					
Tulot yht.	4 958 824	0	4 958 824	4 648 626,33	-310 197,67
Menot yht.	-4 958 824	0	-4 958 824	-4 655 578,54	303 245,46
Netto	0	0	0	-6 952,21	-6 952,21
TEKNINEN OSASTO					
Tulot yht.	5 588 021	-160000	5 428 021	5 232 034,78	-195 986,22
Menot yht.	-5 735 805	-82000	-5 817 805	-5 535 991,03	281 813,97
Netto	-147 784	-242000	-389 784	-303 956,25	85 827,75
SIVISTYSOSASTO					
Tulot yht.	450 240	0	450 240	804 592,58	354 352,58
Menot yht.	-8 207 656	0	-8 207 656	-8 595 272,02	-387 616,02
Netto	-7 757 416	0	-7 757 416	-7 790 679,44	-33 263,44
KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ					
Tulot yht.	11 650 235	-160000	11 490 235	11 404 844,64	-85 390,36
Menot yht.	-32 020 558	160000	-31 860 558	-31 988 017,67	-127 459,67
Netto	-20 370 323	0	-20 370 323	-20 583 173,03	-212 850,03
TULOSLASKELMAOSA					
Verotulot	9 227 000	0	9 227 000	10 276 277,41	1 049 277,41
Valtionosuudet	12 124 655	0	12 124 655	12 067 511,00	-57 144,00
Korkotuotot	41 000	0	41 000	28 603,23	-12 396,77
Muut rahoitustuotot	10 000	0	10 000	214 781,94	204 781,94
Korkokulut	-140 000	0	-140 000	-176 147,34	-36 147,34
Muut rahoituskulut	0	0	0	-7 519,43	-7 519,43
Netto	21 262 655	0	21 262 655	22 403 507	1 140 852
INVESTOINTIOSA					
Investointihankinnat	-3 420 000	661000	-2 759 000	-2 021 170,07	737 829,93
Rahoitusosuudet	322 000	0	322 000	342 000,00	20 000,00
Myynnit	0	0	0	0,00	0,00
Netto	-3 098 000	661 000	-2 437 000	-1 679 170,07	757 829,93
RAHOITUS					
Antolainauksen muutokset	73 000	0	73 000	123 000,00	50 000,00
Lainakannan muutokset			0		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 000 000	7 000 000	10 000 000	5 500 000	-4 500 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-447 000	-4 000 000	-4 447 000	-4 566 928	-119 928,00
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	0	-3 000 000	-3 000 000	-20 000	2 980 000,00
Yhteensä	2 626 000	0	2 626 000	1 036 072	-1 589 928

5 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

5.1 Tilinpäätöslaskelmia koskevat säännökset ja ohjeet

Tilinpäätöslaskelmia ovat tuloslaskelma, rahoituslaskelma, tase ja konsernitase. Tilinpäätöslaskelmien laatimisessa sovelletaan kirjanpitolakia ja -asetusta kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeiden ja laskelmakaavojen mukaisesti.

Tuloslaskelmassa on ilmoitettava tuotto- ja kuluerät erikseen niitä toisistaan vähentämättä, jollei tuoton ja kulun yhdistäminen yhdeksi eräksi ole perusteltua oikean ja riittävän kuvan antamiseksi (KPA 1: 10.1 §).

Tuloslaskelma ja tase laaditaan sentin tarkkuudella. Rahoituslaskelma ja konsernitase voidaan esittää myös tuhansin euroin.

5.2 Tuloslaskelma

KUNTA					
TULOSLASKELMA (sis. Viemäriiikelaytos)					
	01.01.-31.12.2022		01.01.-31.12.2021		
Toimintatuotot					
Myyntitulot	5 937 690,00		5 885 613,72		
Maksutulot	633 594,26		723 646,90		
Tuet ja avustukset	413 716,95		367 297,94		
Muut tulot	1 246 974,40	8 231 975,61	1 282 823,18	8 259 381,74	
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-8 677 153,00		-8 362 766,93		
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-1 893 666,86		-1 927 512,51		
Muut henkilösivukulut	-392 410,71		-348 626,18		
Palvelujen ostot	-15 284 837,96		-14 844 996,29		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 821 920,81		-1 602 551,91		
Avustukset	-391 851,49		-442 948,38		
Muut toimintakulut	-287 106,28	-28 748 947,11	-252 046,13	-27 781 448,33	
Toimintakate		-20 516 971,50		-19 522 066,59	
Verotulot		10 276 277,41		10 534 977,28	
Valtionosuudet		12 067 511,00		11 615 223,00	
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	21 847,44		18 293,16		
Muut rahoitustuotot	214 807,03		24 502,88		
Korkokulut	-176 146,27		-124 451,72		
Muut rahoituskulut	-8 102,72	52 405,48	-11 444,79	-93 100,47	
Vuosikate		1 879 222,39		2 535 033,22	
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot		-1 050 700,71		-952 355,86	
Tilikauden tulos		828 521,68		1 582 677,36	
Poistoeron lis(-)/väh(+)					
Tilikauden ylijäämä(alijäämä)		828 521,68		1 582 677,36	

5.3 Rahoituslaskelma

TOHOLAMMIN KUNTA RAHOITUSLASKELMA (sis. Viemäriiikelaytos)

	2022		2021	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	1 879 222,39		2 535 033,22	
Satunnaiset erät				
Tulorahoituksen korjaukset	26 231,49	1 905 453,88	-201 308,57	2 333 724,65
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-2 021 170,07		-2 488 383,05	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	342 000,00		145 394,34	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutus	0,00	-1 679 170,07	50 225,00	-2 292 763,71
Toiminnan ja investointien rahavirta		226 283,81		40 960,94
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset			-234 000,00	-234 000,00
Antolainasaamisten vähennykset	8 000,00	8 000,00		
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 500 000,00			
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 566 928,00		-566 928,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos		933 072,00	1 000 000,00	433 072,00
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muut	0,00		0,00	
Vaihto-omaisuuden muutos				
Saamisten muutos	972 863,16		-1 375 104,12	
Korottomien velkojen muutos	-945 156,26	27 706,90	691 780,57	-683 323,55
Rahoituksen rahavirta		968 778,90		-484 251,55
Rahavarojen muutos		1 195 062,71		-443 290,61
Kassavarat 31.12.	1 407 062,55		211 999,84	
Kassavarat 1.1.	211 999,84	1 195 062,71	655 290,45	-443 290,61

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, th€	1 870	2 737
Investointien tulorahoitus, %	111,9	108,2
Lainanhoitokate todellinen	0,43	1,22
Lainanhoitokate laskennallinen	0,88	3,85
Kassan riittävyys, pv	16	2,5
Asukasmäärä	2 901	2 937

5.4 Tase

TASE 31.12.2022		KUNTA			
VASTAAVAA	2022	2021	VASTATTAVAA	2022	2021
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	9 335 291,72	9 335 291,72
Muut pitkävaikutteiset menot	2 396,34	8 351,73	Arvonkorotusrahassto		
Ennakkomaksut			Muut omat rahastot		
Aineettomat hyödykkeet yht.	2 396,34	8 351,73	Edellisten tilikausien yli	3 338 196,21	1 755 518,85
Aineelliset hyödykkeet			Tilikauden yli-/alijäämä	828 521,68	1 582 677,36
Maa- ja vesialueet	1 832 841,53	1 822 841,53		13 502 009,61	12 673 487,93
Rakennukset	16 752 495,24	16 773 154,76	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 292 198,76	1 912 390,26	PAKOLLISET VARAUKSET		
Koneet ja kalusto	107 800,50	165 847,86	Muut pakolliset varauks	0,00	0,00
Muut aineelliset hyödykkeet	15 357,21	15 357,21	Pakolliset varaukset yht	0,00	0,00
Ennakkomaksut ja kesken-			TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
eräiset hankinnat	1 622 034,00	1 324 942,36	Valtion toimeksiannot		
Aineelliset hyödykkeet yht.	22 622 727,24	22 014 533,98	Lahjoitusrahastojen pää	13 746,64	14 879,58
Sijoitukset			Toimeksiantojen pääom	13 746,64	14 879,58
Osakkeet ja osuudet	6 125 448,02	6 125 448,02	VIERAS PÄÄOMA		
Muut lainasaamiset	720 482,13	728 482,13	Pitkäaikainen		
Sijoitukset yht	6 845 930,15	6 853 930,15	Joukkovelkakirjalainat		
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			Lainat rahoitus- ja vaku	9 888 023,00	4 836 032,00
Valtion toimeksiannot			Muut velat/Liittymismak	153 189,86	153 189,86
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet		1 132,94	Pitkäaikainen vieras päi	10 041 212,86	4 989 221,86
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHT.		1 132,94	Lyhytaikainen		
VAIHTUVAT VASTAAVAT			Joukkovelkakirjalainat		
Saamiset			Lainat rahoitus- ja vaku	7 448 010,00	11 566 929,00
Lyhytaikaiset saamiset			Saadut ennakot	185 988,77	201 673,62
Myyntisaamiset	336 958,65	405 343,21	Ostovelat	734 836,62	1 873 082,84
Lainasaamiset	850 000,00	850 000,00	Muut velat/Liittymismak	296 877,25	201 468,97
Muut saamiset	1 709 837,30	2 136 576,14	Siirtovelat	1 592 715,62	1 479 349,09
Siirtosaamiset	40 485,14	518 224,90	Lyhytaikainen vieras päi	10 258 428,26	15 322 503,52
Lyhytaikaiset saamiset yht.	2 937 281,09	3 910 144,25	(vieras pääoma)	20 299 641,12	20 311 725,38
Rahat ja pankkisaamiset	1 407 062,55	211 999,84	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	33 815 397,37	33 000 092,89
VASTAAVAA YHTEENSÄ	33 815 397,37	33 000 092,89			

5.5 Konsernilaskelmat

KONSERNITULOSLASKELMA	2022	2021
Toimintatuotot	32 993 447,37	30 857 102,44
Toimintakulut	-53 977 095,21	-50 982 659,05
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta		
Toimintakate	-20 983 647,84	-20 125 556,61
Verotulot	10 235 525,41	10 471 789,47
Valtionosuudet	13 457 390,38	12 982 736,73
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	10 200,86	13 180,25
Muut rahoitustuotot	307 823,40	123 388,75
Korkokulut	-226 877,12	-210 181,20
Muut rahoituskulut	-67 458,27	-15 628,00
Vuosikate	2 732 956,82	3 239 729,38
Poistot ja arvonalentumiset		
Sumupoistot	-2 774 821,24	-2 643 572,56
Arvonalentumiset		
Satunnaiset erät	-23 362,98	
Tilikauden tulos	-65 227,39	596 156,82
Tilinpäätössiirrot	5 860	3 780,92
Tilikauden verot		
Laskennalliset verot		
Vähemmistöosuudet		
Tilikauden ylijäämä	-59 367,54	599 937,74
Oman pääoman muutos rahoituslaskelma	-209 175,82	174 484,30
Tulorahoituksen korjauserä	-75 923,65	-163 936,02
Pysyvien vastaavien myyntivoitto/-tappio	22,00	

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	61,12	60,52
Vuosikate/Poistot, %	98,49	122,55
Vuosikate, euro/asukas	942,07	1 103,07
Asukasmäärä	2901	2937

KONSERNIRAHOITUSLASKELMA

	2 022		2 021	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	2 732 957		3 239 729	
Satunnaiset erät	-23 363			
Tilikauden verot				
Tulorahoituksen korjauserät	-75 924	2 633 670	-163 936	3 075 793
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-4 030 136		-3 843 472	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	356 427		210 652	
Investointien taseen luovutukset	56 367			
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovu	-22	-3 617 364	76 215	-3 556 605
Toiminnan ja investointien rahavirta		-983 694		-480 812
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset			-234 000	
Antolainasaamisten vähennykset	71 074	71 074	92 000	-142 000
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6 174 640		690 936	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-8 800 049		-1 931 411	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	2 003 928	-621 481	1 091 393	-149 082
Oman pääoman muutokset		-209 176		174 848
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien mu	-460 661		-210 407	
Vaihto-omaisuuden muutos	-62 038		13 597	
Saamisten muutos	284 905		-968 237	
Korottomien velkojen muutos	2 885 673	2 647 879	574 361	-590 686
Rahoituksen rahavirta		1 888 296		-706 920
Rahavarojen muutos		904 603		-1 188 098
Kassavarat 31.12.	5 680 708		4 755 469	
Kassavarat 1.1.	4 755 469		5 946 892	
Rahavarojen muutos		925 240		-1 191 423

KONSERNITASE 31.12.2022

VASTAAVAA	2 022	2021	VASTATTAVAA	2 022	2021
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet	620 825,03	612 657,27	Peruspääoma	9 335 291,72	9 335 291,72
Aineelliset hyödykkeet			Arvonkorotusrahasto	1 114 381,53	1 084 908,41
Maa- ja vesialueet	2 591 474,46	2 579 867,93	Muut omat rahastot	1 889 573,06	1 908 525,31
Rakennukset	28 012 765,60	28 432 797,54	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	6 511 586,82	6 125 965,32
Kiinteät rakenteet ja laitteet	7 619 878,43	6 851 592,55	Tilikauden yli-/alijäämä	-59 367,54	599 937,74
Koneet ja kalusto	4 066 619,49	4 442 217,68		18 791 465,59	19 054 628,50
Muut aineelliset hyödykkeet	432 862,26	467 018,45			
Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	1 935 710,62	1 405 715,55	VÄHEMMISTÖSUUDET	89 454,65	77 487,68
	44 659 310,85	44 179 209,70			
Sijoitukset			PAKOLLISET VARAUKSET		
Osakkeet ja osuudet	4 374 860,54	4 018 595,18	Muut pakolliset varaukset	131 219,51	204 274,07
Muut lainasaamiset	732 852,60	885 720,08		131 219,51	204 274,07
Muut saamiset	7 045,58	6 955,44	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
	5 114 758,72	4 911 270,70	Valtion toimeksiannot	133 498,91	57 593,92
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			Lahjoitusrahastojen pääomat	13 746,64	14 879,58
Valtion toimeksiannot			Muut toimeksiantojen pääomat	112 803,94	572 769,38
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet		1 132,94		260 049,49	645 242,88
Muut toimeksiantojen varat	148 093,02	71 492,87	VIERAS PÄÄOMA		
	148 093,02	72 625,81	Pitkäaikainen		
VAIHTUVAT VASTAAVAT			Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoks	18 528 673,28	14 921 347,95
Vaihto-omaisuus			Lainat julkisyhteisöiltä	308 547,65	376 868,67
Aineet ja tarvikkeet	368 704,82	363 851,20	Saadut ennakot	0,00	4 148,00
Keskeneräiset tuotteet	77 073,93	29 885,01	Ostovelat	0,00	2 688
Valmiit tuotteet	59 264,93	37 831,93	Muut velat/Liittymismaksut ja muut	4 163 284,67	4 320 828,51
Muu vaihto-omaisuus	35 219,75	54 670,77	Laskennalliset verovelat	111 991,89	
				23 112 497,49	19 625 881,12
Ennakkomaksut	9 942,64	1 929,33	Lyhytaikainen		
	550 206,06	488 168,25	Joukkovelkakirjalainat	38 352,29	
			Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoks	8 526 314,38	12 427 657,77
Pitkäaikaiset saamiset			Lainat julkisyhteisöiltä	152 422,37	185 637,37
Myyntisaamiset	4 425,98	4 425,98	Lainat muilta luotonantajilta	3 239 636,00	214 453,34
Muut saamiset			Saadut ennakot	257 505,13	297 806,35
Saamiset	4 425,98	4 425,98	Ostovelat	3 224 301,06	3 833 033,65
Lyhytaikaiset saamiset			Muut velat/Liittymismaksut ja muut	1 181 148,01	1 090 387,15
Myyntisaamiset	3 285 149,51	2 475 171,44	Siirtovelat	3 657 535,38	3 304 143,69
Lainasaamiset	150,00		Laskennalliset verovelat	0,00	0,00
Muut saamiset	2 307 391,68	2 541 997,37		20 277 214,63	21 353 119,32
Laskennalliset verosaamiset			(vieras pääoma)	43 389 712,12	40 979 000,44
Siirtosaamiset	290 882,45	919 638,48	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	62 661 901,37	60 960 633,56
	5 883 573,64	5 936 807,29			
Rahoitusarvopaperit					
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin					
Muut arvopaperit	182 428,12	290 473,32			
	182 428,12	290 473,32			
Rahat ja pankkisaamiset	5 498 279,95	4 464 995,24			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	62 661 901,37	60 960 633,56			

6 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

6.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

6.1.1 Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Käyttöomaisuus on merkitty taseeseen hankintamenon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Pysyvien vastaavien käyttöomaisuusosakkeet sekä sijoitusluontoiset erät on merkitty taseessa hankintamenon arvoon.

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintahintaan.

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

6.2 Tuloslaskelman liitetiedot

6.2.1 Toimintatuotot

6.2.1 Toimintatuotot	2022	2021
Hallinto-osasto	255 898,52	287 140,51
Lomatoimen osasto	4 648 626,33	4 707 267,51
Tekninen osasto	1 982 465,46	2 001 203,10
Sivistysosasto	750 835,44	702 392,03
Viemäriulaitos	594 149,86	560 819,31
Yhteensä	8 231 975,61	8 258 822,46

6.2.2 Verotulojen erittely

Verotulojen erittely	2022	2021
Kunnallisvero	8 347 119,24	8 535 189,83
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 262 962,96	1 199 956,00
Kiinteistövero	666 195,21	799 831,45
Verotulot yhteensä	10 276 277,41	10 534 977,28

6.2.3 Valtionosuuksien erittely

Valtionosuuksien erittely	2022	2021
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	6 585 837,00	6 150 675,00
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	3 136 693,00	3 368 112,00
Veroperustemuutosten korvaus	2 165 019,00	1 957 344,00
Verotulojen maksulykkäyskompensaatio	-10 762,00	-34 980,00
Opetus- ja sivistystoimen valtionosuudet	190 724,00	174 072,00
Valtionosuudet yhteensä	12 067 511,00	11 615 223,00

6.2.4 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Käyttöomaisuuden poistojen määrittämisessä on käytetty kunnanvaltuuston 02.09.2002 § 48 vahvistamaa poistosuunnitelmaa ja 12.11.2012 § 40 tarkistettua poistosuunnitelmaa. Tarkistetun poistosuunnitelman mukaan vuonna 2013 ja sen jälkeen valmistuneisiin hyödykkeisiin sovelletaan Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen 2011 liitteen 1 mukaisia poistoaikojen alarajoja. Poistomenetelmäksi on vahvistettu tasapoisto ja poistoajat ovat:

	Ennen vuotta 2013 valmistuneet	2013 ja sen jälkeen valmistuneet
Aineettomat hyödykkeet	5 vuotta	5 vuotta
Muut pitkävaikuttaiset menot	5 vuotta	2 vuotta
Rakennukset		
Asuinrakennukset	50 vuotta	30 vuotta
Hallinto- ja laitosrakennukset	50 vuotta	20 vuotta
Tehdas- ja tuotanto- sekä vapaa-ajanrakennukset	30 vuotta	20 vuotta
Talousrakennukset	20 vuotta	10 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Viemäriverkko	40 vuotta	30 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	20 vuotta	15 vuotta
Kadut, tiet, torit, puistot ym. maa- ja vesirakenteet	15 vuotta	15 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	15 vuotta	10 vuotta
Koneet ja kalusto		
Sairaala-, terv.huolto- yms. Laitteet	10 vuotta	5 vuotta
Atk-laitteet	10 vuotta	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	10 vuotta	3 vuotta

Kunnanvaltuusto on vahvistanut poistosuunnitelmaan pienhankintarajaksi 8 400 euroa. Pienet käyttökustannushankkeet, joiden hankinta-arvo on alle 8 400 euroa, kirjataan vuosikuluksi. Vuosikulut on koottu omaksi luetteloksi. Mikäli hankinta-arvon alittava hanke on osa suurempaa kokonaisuutta, on se kirjattu käyttöomaisuuteen.

Kunnanhallitus päätti (16.1.2023 § 5), että urheilukenttään sovelletaan tasapoistoa, jossa poistoaika on 30 vuotta.

6.2.5 Sumu-poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuus

Kunnan keskimääräisten suunnitelman mukaisten poistojen ja keskimääräisten poistonalaisten investointien omahankintamenojen vastaavuudet poikkeavat olennaisesti toisistaan. Olennaisena poikkeamana pidetään 10 % tai suurempaa erotusta. Kunnan suuri poikkeama 34,97 % johtuu vuosille 2021–2023 ajoittuvista isoista investoinneista.

Sumu-poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuus	2022	2021
Vuosina 2021- 2025:		
Keskimääräiset suunnitelman mukaiset poistot	1 047 727,37	1 056 843,25
Keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno	1 611 076,63	2 004 948,75
Ero euroina	563 349,25	948 105,50
Ero %	34,97 %	47,29 %

6.2.6 Pakollisten varausten muutokset

6.2.7 Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot

	2022	2021
Muut toimintatuotot		
Rakennusten luovutusvoitot		
Muut luovutusvoitot		47 098,80
Luovutusvoitot yhteensä		47 098,80
Muut toimintakulut		
Kiinteistöjen luovutustappiot		

6.2.8 Rahoitustuotot ja -kulut

	2022	2021
Osinkotuotot ja osuuspääomien korot	22 817,88	15 137,78
Soite vanhan ylijäämän palautus	182 845,61	

6.2.9 Tilintarkastuspalkkiot

Tilintarkastuspalkkiot	2022	2021
BDO Auditor Oy ja SK-Reviisorit Oy Ab		
Tilintarkastuspalkkiot	8 931,40	14 467,88
Tilintarkastajan lausunnot		
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	2 569,34	
Muut palkkiot	490,00	
	11 990,74	14 467,88

6.2.10 Luottamushenkilöpalkkiot

Luottamushenkilöpalkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut	2022	2021
Keskustapuolue Toholampi	3 574,08	1 756,50
Toholammin Kokoomus	526,50	425,25
Toholammin Perussuomalaiset		24,00
Toholammin Sosialidemokraatit	531,50	586,50
Yhteensä	4 632,08	2 792,25

6.3 Tasetta koskevat liitetiedot

6.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet						
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Aineettomat hyödykkeet yhteensä	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet	Kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
TOHOLAMMIN KUNTA										
Poistamaton hankintameno 1.	5 010,42	3 341,31	8 351,73	1 822 841,53	16 773 154,76	1 912 390,26	165 847,86	15 357,21	1 324 942,36	22 014 533,98
Lisäykset tilikaudella				10 000,00	420 160,22	77 496,17	11 270,00		1 500 587,57	2 019 513,96
Rahoitusosuudet tilikaudella									-322 000,00	-322 000,00
Vähennykset tilikaudella									-24 575,38	-24 575,38
Siirrot erien välillä					291 591,09	565 329,46			-856 920,55	0,00
Luov.kert. sumupoisto										0,00
Tilikauden poisto	-2 614,08	-3 341,31	-5 955,39		-732 410,83	-243 017,13	-69 317,36			-1 044 745,32
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 396,34	0,00	2 396,34	1 832 841,53	16 752 495,24	2 312 198,76	107 800,50	15 357,21	1 622 034,00	22 642 727,24

	Osakkeet ja osuudet				Jvk-, muut laina- ja muut saamiset		
	Osakkeet	Kuntayhtymäosuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Osakkeet ja osuudet yhteensä	Saamiset tytäryhteisöiltä	Saamiset muilta	Muut lainasaamiset yhteensä
TOHOLAMMIN KUNTA							
Poistamaton hankintameno 1.	5 054 259,45	688 907,32	382 281,25	6 125 448,02	728 482,13	0,00	728 482,13
Lisäykset tilikaudella							
Rahoitusosuudet tilikaudella							
Vähennykset tilikaudella					-8 000,00		-8 000,00
Siirrot erien välillä							
Luov.kert. sumupoisto							
Tilikauden poisto							
Kirjanpitoarvo 31.12.	5 054 259,45	688 907,32	382 281,25	6 125 448,02	720 482,13	0,00	720 482,13

Kunnan osuus Lampin yhteismetsästä on 42,08 %.

Kuntayhtymäosuuksien arvon muutokset				
	Tasearvo 01.01.2022	Lisäykset tilikaudella	Vähennykset tilikaudella	Tasearvo 31.12.2022
Keski-Pohjanmaan Liitto	21 427,03			21 427,03
Korpelan Voima	4 875,77			4 875,77
K-P:n Erikoissairaanhoidon- ja peruspalvelukuntayhtymä	243 331,48			243 331,48
K-P:n Koulutusyhtymä	419 273,04			419 273,04
	688 907,32	0,00	0,00	688 907,32

6.3.2 Omistuksia muissa yhteisöissä koskevat liitetiedot

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt						
	Y-tunnus	Kunnan	Konsernin	Kuntakonsernin osuus 1000€		
		omistus- osuus %	omistus- osuus %	omasta pääomasta	väraasta pääomasta	tilikauden voitosta/ tappiosta
Tytäryhteisöt						
Toholammin Energia Oy	0726682-1	96,66 %	96,66 %	444	4 803	162
KOY Toholammin Vuokratalot As. Oy Kerttulanrivi	0888764-6 0309146-2	100 % 59,04 %	100 % 59,04 %	609 71	1 611 13	-53 3
Toholammin kehitys Oy	2155867-9	100 %	100 %	2 055	2 014	107
Kuntayhtymät						
Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveyspalvelukuntayhtymä Soite	0216462-3	4,074 %	4,074 %	12	219	-1
Keski-Pohjanmaan koulutuskuntayhtymä	0208916-8	4,53 %	4,53 %	62	56	0
Keski-Pohjanmaan Liitto ky	0959806-1	4,88 %	4,88 %	4	2	1
Korpelan Voima ky	0178464-4	18,18 %	18,18 %	946	1 734	-208
Yhdistelemätön osakkuusyhteisö						
As Oy Kultavieri	0656969-5	27 %				
Liikelaitokset						
Toholammin Viemäri- ja jätehuolto liikelaitos	0182779-8					

Saamisten erittely	2022	2022
	Pitkä-aikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset		3 652,04
Lainasaamiset	720 482,13	750 000,00
Muut saamiset		
Siirtosaamiset		18 639,07
Yhteensä	720 482,13	772 291,11
Saamiset kuntayhtymille, joissa kunta jäsenenä		
Myyntisaamiset		114 194,16
Lainasaamiset		
Muut saamiset		947 749,15
Siirtosaamiset		
Yhteensä		1 061 943,31
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistuyhteisöiltä		
Myyntisaamiset		16,82
Lainasaamiset		
Muut saamiset		
Siirtosaamiset		
Yhteensä		16,82

Saamisiin sisältyvät olennaiset erät	2022	2021
Myyntisaamiset	337 056,67	405 343,21
Lainasaamiset	850 000,00	850 000,00
Muissa saamisissa:		
Arvonlisäverosaatava joulukuulta	106 115,59	148 042,07
KELAn korvaus työterveydenhuollosta	66 836,28	73 509,60
Soite/Sotepalveluiden maksun palautus ja ylijäämäpalautus	945 046,84	1 391 806,35
Rakennuslupamaksusaatava	260 000,00	260 000,00
Maaseutuyksikkö KaseKa	10 317,92	12 725,07
OKM avustus urheilukentään rakentamisetn	92 000,00	
Kokkola, pelastustoimen maksuosuus	69 284,51	82 329,79
Soite Covid 19 tuki		53 142,00
Jätesvesimaksusaatavat	57 976,17	56 252,46
Siirtosaamisissa:		
Siirtyvät korot	31 418,24	18 805,34
Muita saamisia	111 228,87	558 188,36
Saamiset yhteensä	2 937 281,09	3 910 144,25

6.3.3 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oma pääoma	2022	2021
	eur	eur
Peruspääoma 1.1.	9 335 291,72	9 335 291,72
Muutokset tilikaudella		
	9 335 291,72	9 335 291,72
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	1 755 518,85	450 802,78
Kirjaukset tilikaudella	1 582 677,36	1 304 716,07
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	3 338 196,21	1 755 518,85
Tilikauden yli-/alijäämä	828 521,68	1 582 677,36
Oma pääoma yhteensä	13 502 009,61	12 673 487,93

Pitkäaikaiset lainat, jotka erääntyvät 01.01.2028 tai sen jälkeen

	2022	2021
Kuntarahoitus Oy	3 125 975,00	3 377 396,00

Muut velat	2022	2021
Liittymismaksut	153 189,86	153 189,86

Lyhytaikainen vieras pääoma

Luotollinen shekkitili Toholammin Osuuspankki limiitti 20.000,00 euroa, vuodenvaihteessa 2021-2022 luottoa ei ollut käytössä.

Danske Bank Oyj limiittitili 100.000,00 euroa, ei ole ollut käytössä vuodenvaihteessa.

	2022	2021
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat	59 473,46	109 445,18
Velat kuntayhtymille, joissa kunta jäsenenä		
Ostovelat	58 663,48	550 782,72

Siirtovelat	2022	2021
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	136 702,61	1 426 314,04
Sosiaalikulujen siirtovelat	174 416,09	153 318,41
Korkojaksotukset	51 715,55	3 752,01
Ennakkotulot	185 988,77	201 673,62

6.3. 4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Vastuusitoumukset	2022	2021
Samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta		
Alkuperäinen pääoma		
Jäljellä oleva pääoma		
Takaukset muiden puolesta		
Alkuperäinen pääoma	296 421,50	473 921,50
Jäljellä oleva pääoma	76 749,23	186 886,99

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista	2022	2021
Kunnan osuus takausvastuista 31.12.	22 242 476,00	20 970 271,00
Kunnan osuus kattamattomista takausvastuista 31.12.		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	12 862,00	13 737,00

Leasingvastuut	2022	2021
Yhteismäärä 31.12.	267 775,18	73 331,27

Vuokravastuut	2022	2021
Vuokravastuut yhteensä	52 712,00	200 855,32
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	52 712,00	115 142,88

Arvonlisäveron palautusvastuu	2022	2021
	976 407,51	495 522,85

Intressitapahtumat	2022	2021
Kunta on antanut omistamalleen tytäryhtiölle Koy Toholammin Vuokratalot avustusta.	40 000,00	50 000,00

6.4 Henkilöstöä koskevat liitetiedot

6.4.1 Henkilöstön lukumäärä

Vuosi	2021	2022
Henkilöstön lukumäärä	283	259

Erillisessä henkilöstöraportissa on käsitelty henkilöstömäärä ja henkilöstörakennetta tarkemmin.

6.4.2 Henkilöstökulut

Henkilöstökulut	2022	2021
Palkat ja palkkiot	8 894 852,56	8 177 889,61
- Päivärahakorvaukset	-157 136,11	185 903,21
- Perhevapaakorvaukset	-15 000,00	-12 500,00
- Jaksotetut palkat	-45 563,45	14 836,00
Eläkekulut	1 904 465,79	1 928 627,86
- Jaksotetut eläkekulut	-10 798,93	-1 440,20
Muut henkilösivukulut	385 480,12	338 795,26
- Jaksotetut vakuutusmaksut	6 930,59	-174,41
Henkilöstökulut yhteensä	10 963 230,57	10 631 937,33

6.5 Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

6.5.1 Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt sekä kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Poikkeavat arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Yhdistellyissä yhteisöissä ei ole poikkeavia arvostus- ja jaksotusperiaatteita ja menetelmiä.

Keskinäisten omistusten eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty nimellis- eli pariarvomenetelmällä.

Sisäiset liiketapahtumat

Konserniyhteisöjen keskinäiset saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistaminen kuntayhtymien taseisiin merkityt olennaiset keskinäiset saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Tuloslaskelman tuotoista ja kuluista on eliminoitu keskinäiset erät siinä laajuudessa mitä eri yhteisöiltä on saatu tietoja. Konsernirahoituslaskelma on johdettu konsernituloslaskelmasta ja tietoja on kerätty yhteisöjen lähettämistä materiaaleista.

Vähemmistöosuudet

Energia Oy:n ja As Oy Kerttulanrivin vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omasta pääomasta.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen käyttöomaisuuden poistot on oikaistu kunnan suunnitelmapoistojen mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu tytäryhteisöjen oman pääoman erään edellisten tilikausien ylijäämää (alijäämää) vastaan.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikausien välillä ei ole merkittäviä eroavaisuuksia, vaikka koronapandemia on vaikuttanut eri yhteisöjen toimintaan edellisellä tilikaudella. Vaikutukset ovat silti hyvin pieniä, joten tilikausien välinen vertailu on mahdollista.

Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän tuloslaskelman toimintatuotoista on siirretty yksikköhintarahoituserä kuntakonsernin valtionosuuksiin. Tämä tuloerä vastaa kuntien valtionosuutta.

6.5.2 Konsernituloslaskelman liitetiedot

Toimintatuotot	2022	2021
Toholammin kunta	8 083 479,56	8 117 654,97
Koy Toholammin Vuokratalot	597 758,93	563 908,16
Toholammin kehitys Oy	393 021,81	388 303,30
Toholammin Energia Oy	1 083 939,76	956 525,59
As Oy Kerttulanrivi	8 770,80	12 140,80
K-P:n Erikoissairaanhoido- ja peruspalvelu ky	15 336 798,14	14 854 662,39
Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä	401 777,21	338 358,25
Keski-Pohjanmaan Liitto ky	81 474,89	77 544,61
Korpelan Voima ky	7 006 426,27	5 548 004,38
Yhteensä	32 993 447,36	30 857 102,44

Toimintakulut	2022	2021
Toholammin kunta	27 835 274,05	26 860 494,36
Koy Toholammin Vuokratalot	321 630,21	278 482,37
Toholammin kehitys Oy	99 157,41	97 925,85
Toholammin Energia Oy	1 031 075,44	1 075 684,89
As Oy Kerttulanrivi	10 069,11	15 502,65
K-P:n Erikoissairaanhoido- ja peruspalvelu ky	15 446 681,33	14 898 147,42
Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä	1 637 904,74	1 538 215,91
Keski-Pohjanmaan Liitto ky	71 040,33	62 804,02
Korpelan Voima ky	7 524 262,59	6 155 401,57
Yhteensä	53 977 095,22	50 982 659,05

6.5.3 Konsernitaseen liitetiedot

Oma pääoma	2022	2021
Peruspääoma 1.1.	9 335 291,72	9 335 291,72
Muutokset tilikaudella		
	9 335 291,72	9 335 291,72
Arvonkorotusrahasto	1 114 381,53	1 084 908,41
Muut omat rahastot		
Pääoma 1.1.	1 908 525,31	1 933 718,23
Muutos tilikaudella	-18 952,25	-25 192,92
Muut omat rahastot 31.12.	1 889 573,06	1 908 525,31
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	6 125 965,32	4 231 373,46
Kirjaukset tilikaudella	385 621,50	1 894 591,86
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	6 511 586,82	6 125 965,32
Tilikauden yli-/alijäämä	-59 367,54	599 937,74
Oma pääoma yhteensä	18 791 465,59	19 054 628,50
Pakolliset varaukset	2022	2021
Pakolliset varaukset	131 219,51	204 274,07

Pitkäaikaiset lainat, jotka erääntyvät 01.01.2028 tai sen jälkeen

	2022	2021
Yhteensä	8 276 906,18	7 526 975,80

Muut velat	2022	2021
Liittymismaksut	4 163 284,67	4 320 828,51

Siirtovelat	2022	2021
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	3 097 998,90	3 088 277,26
Korkojaksotukset	138 767,76	58 900,18
Ennakkotulot	256 863,70	435 494,11

6.5.4 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Vastuusitoumukset	2022	2021
Samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta		
Alkuperäinen pääoma	475 650,00	11 397 000,00
Jäljellä oleva pääoma	193 295,10	6 351 116,00
Takaukset muiden puolesta		
Alkuperäinen pääoma	296 421,50	949 571,50
Jäljellä oleva pääoma	76 749,23	392 268,13
Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista	2022	2021
Kunnan osuus takausvastuista 31.12.	22 242 476,00	20 970 217,00
Kunnan osuus kattamattomista takausvastuista 31.12.		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	12 862,00	13 737,00
Leasing- ja vuokravastuut	2022	2021
Leasing-vastuut	425 841,69	221 069,78
Vuokravastuut yhteensä	936 584,91	957 612,16
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus vuokravastuista	300 039,97	333 308,22
Arvonlisäveron palautusvastuu	2022	2021
	1 676 155,97	1 289 709,67

7 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

7.1 Liikelaitosten erillistilinpäätökset

VIEMÄRILIIKELAITOKSEN JOHTOKUNTA

Vastuhenkilö: toimitusjohtaja

Liikelaitoksen toimintakertomus

Toholammin Viemäriiikelaitys huolehtii asiakkaiden viemäri-vesien pois johtamisesta ja käsittelystä. Liikelaitoksen johtokuntaan kuuluu viisi jäsentä, joilla jokaisella on tämän lisäksi varajäsen. Liikelaitoksen operatiivisesta johtamisesta vastaa toimitusjohtaja, joka toimii myös johtokunnan kokouksissa esittelijänä sekä pöytäkirjanpitäjänä.

Toimintavuoden 2022 aikana tapahtui suuria muutoksia Euroopassa, kun Venäjä aloitti hyökkäyssodan Ukrainaa vastaan. Tämä aiheutti energian, kemikaalien, varaosien ja tarvikkeiden hintojen nousun. Hinnat ovat nousseet 20–45 %. hintojen noususta aiheutui noin 50 000 € odottamattomat kustannukset.

Suuria yksittäisiä laiterikkoja ei tapahtunut. Suurimmat kustannukset varaosiin tulivat pumppuista, kiekkosuodattimen suodatin kaseteista ja mitta-antureiden vaihdoista.

Toholammin Viemäriiikelaitys työllisti vuonna 2022 kaksi henkilöä: käyttömestari/toimitusjohtajan sekä puhdistamonhoitajan. Toimistotyöt hoitivat kunnan teknisen osaston toimistos sihteeri sekä toimitusjohtaja. Viemärien avauspalveluja ostettiin ajoittain kunnan rakennusammattimieheltä sekä kiinteistöhoitajalta

HENKILÖSTÖ	TP 2021	TA2022	TP2022
Vakinaiset työsuhteiset	1	1	1
Vakinaiset virkasuhteiset	1	1	1
Yhteensä	2	2	2

Jäteveden käsittely

Laskutettavassa jätevesimäärässä ei ollut suurta muutosta vuoteen 2021. Muutos oli kirkonkylän puhdistamon osalta -0,6 %. Sykäräisen puhdistamon osalta muutosta oli -0,3 %.

	2021	2022	Muutos
Kirkonkylän puhdistamo	192 430 m ³	191 210 m ³	-0,6% (1220 m ³)
Sykäräisen puhdistamo	5105 m ³	5089 m ³	-0,3 % (16 m ³)

Sako- ja umpikaivolietettä vastaanotettiin kirkonkylän puhdistamolla toimintavuonna 1460 m³ (vuonna 2021: 1280 m³) kasvua 14 %. Linkokuivattua lietettä toimitettiin Oy Pohjanmaan Biokaasulle 1152 tn (vuonna 2021: 1149 tn). Rasvaneroituslietettä Toimitettiin Pohjanmaan Biokaasulle 304 m³.

Jätevedenpuhdistamot (kirkonkylä ja Sykäräinen) ottivat vastaan jätevesiä yhteensä 361 556 m³ (vuonna 2021: 398 342m³). Vuotovesimäärä näiden kahden laitoksen osalta oli yhteensä 165 257 m³ (vuonna 2021: 200 807 m³). Puhdistamoille tullut veden määrä laski 36 786 m³ vuodesta 2021.

Jäteveden puhdistaminen

Keväällä ja syksyllä kärsittiin kummallakin laitoksella suurista hulevesimääristä. Maaliskuun virtaamat olivat kaksinkertaiset kuivanajan virtaamiin verrattuna ja hutikuun virtaamat kolminkertaiset. Kirkonkylän puhdistamolla kuormitus on ollut suurta johtuen teollisuuden kuormituksesta. Lupa-arvot ovat ylittyneet joillakin seurantajaksoilla vähän, mutta kuitenkin puhdistamo on täyttänyt ympäristöluvan vaatimukset vuonna 2022.

Sykäräisen puhdistamo on toiminut koko vuoden hyvin ja on täyttänyt ympäristöluvan vaatimukset.

Laitokset ja viemäriverkosto

Toholammin Viemäriiikelaitoksella on 2 puhdistamoa ja 11 jätevedenpumppaamaa. Jätevesiverkosta on yhteensä 36 036 m, josta suurin osa on muoviputkistoa.

	Pituus	Putkimateriaali
Viemäriverkosto kirkonkylä	29 603 m	Muovi
	3 388 m	Betoni
Viemäriverkosto Sykäräinen	3 045 m	Muovi

Toholammin Viemäriiikelaitoksella ei ole vastuullaan hulevesiverkosta.

Liikelaitoksen talous ja toteutuminen

TA-ylitysten/alitusten perustelut:

Liikevaihto

Liikevaihto kasvoi edellisestä vuodesta 5,9 % (33 230 €) ollen 594 725,56 €. Liikevaihdon kasvu ei kuitenkaan riittänyt saavuttamaan talousarviossa asetettua tavoitetta 615 500 €. Jätevesimäärät eivät kasvaneet odotusten mukaisesti.

Kulut

Sähkö, lämmitys, kemikaalit ja varaosat

Sähkökustannukset olivat +41,4 % (27 518 €) suuremmat kuin talousarviossa. Lämmityskustannukset olivat +24 % (2872 €) suuremmat kuin talousarviossa. Kemikaalikustannukset olivat 16,3 %

(4268 €) suuremmat kuin talousarviossa. Varaosakustannukset olivat 30 % (14 042 €) suuremmat kuin talousarviossa.

Liikelaitoksen tuleva kehitys

Liikelaitoksen talouden tasapainottamista jatketaan. Näköpiirissä ei ole nopeaa hintojen alenemistä. Säästökohteita etsitään mm. puhdistamolietteen jatkojalostuksesta, puhdistamon toiminnan tehostamisesta, jotta saataisiin sähkönkulutusta pienemmäksi sekä puhdistustehoa paremmaksi.

Seuraavina vuosina tulemme jatkamaan panostuksia verkostoomme, jotta hulevesimäärät saataisiin pienemmiksi. Parannuksia tehdään molempiin verkostokokonaisuuksiin. Kirkonkylän alueella haasteelliseksi on osoittautunut keskustan alue

Tavoitteet 2022

Tavoite	Mittari	Mittarin tavoitearvo	Toteuma
Puhdistamot täyttävät ympäristöluvan vaatimukset	Poikkeamien lukumäärä	Poikkeamien lukumäärä < 1	Poikkeamat ylittävät tavoitelukumäärän. Puhdistamo täytti ympäristöluvan vaatimukset
Viemäriverkoston toiminta ei aiheuta ympäristöhaittaa	Ympäristöhaittaa aiheuttavat tapahtumat	Tapahtumien lukumäärä <1	Viemäriverkosto toimii hyvin, ja saavutti asetetut tavoitteet
Talouden tasapainottaminen	Osavuosikatsaukset ja tilinpäätös	Tulos arvioitua parempi	Tulos arvioitua huonompi, johdun energian- ja yleisen hintatason noususta

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Viemäriiikelaitoksella ei ole omaa sisäisen valvonnan suunnitelmaa. Sisäisessä valvonnassa noudatetaan Viemäriiikelaitoksen puolella soveltuvin osin, mitä Toholammin kunnassa on voimassa olevaa ohjeistusta ja käytäntöä. Lakeja ja säännöksiä sekä hyviä hallinto- ja johtamistapoja tulee noudattaa.

Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Toholammin viemäriiikelaitoksen johtokunta esittää, että tilikauden alijäämä 135 687,10 euroa siirretään taseen omaan pääomaan edellisten tilikausien ali-/ylijäämään.

Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tulos ennen varaus- ja rahastosiirtoja (alijäämä)	135 687,10
Lisätään poistoeron vähennys	
Tilikauden alijäämä	135 687,10
Edellisten tilikausien alijäämä taseess	1 644 601,10
Tilikauden alijäämä	135 687,10
Alijäämä yhteensä 31.12.2022	1 780 288,20

Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

Talousarvion toteutuminen	TA2022 Eur	Muutos s Eur	TA+ muutos Eur	TOT2022 Eur	Poikkeama Eur
VIEMÄRILIIKELAITOS					
KÄYTTÖTALOUS		0			
Tuotot	615 535		615 535	594 725,56	-20 809,44
Kulut	-506 717		-506 717	-528 524,03	-21 807,03
Netto ennen poistoja	108 818	0	108 818	66 201,53	-42 616,47
Poistot yht	-208 114		-208 114	-194 575,71	13 538,29
Netto	-99 296	0	-99 296	-128 374,18	-29 078,18
TULOSLASKELMAOSA					
Rahoitus- ja korkotuotot				25,09	25,09
Rahoitus- ja korkokulut	-500		-500	-7 338,01	-6 838,01
TULOSLASKELMAOSA NETTO	-500	0	-500	-7 312,92	-6 812,92
INVESTOINTIOSA					
Investointihankinnat	-70 000	0	0	0,00	0,00
Rahoitusosuudet investointeihin			0	0,00	0,00
Investoinnit netto	-70 000	0	0	0,00	0,00
RAHOITUS					
Antolainasaamisten lisäys					0,00
Lainojen lisäys	0		0	0,00	0,00
Lainojen lyhennys	-115 000		-115 000	-115 000,00	0,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos			0	85 000,00	85 000,00
Rahoitus netto	-115 000	0	-115 000	-30 000,00	85 000,00
Yhteensä	-76 682	0	-6 682	28 888,61	35 570,61

VIEMÄRILIIKELAITOS TASE

VASTAAVAA	31.12.2022	31.12.2021
Pysyvät vastaavat		
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	1 337 571,21	1 431 331,05
Kiinteät rakenteet ja laitteet	874 676,66	969 132,83
Keskeneräiset hankinnat	0,00	11 221,01
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	15 000,00	15 000,00
Vaihtuvat vastaavat		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	52 472,41	51 634,06
Muut saamiset	57 976,17	78 608,00
Rahat ja pankkisaamiset	118 343,48	180 744,32
	<u>2 456 039,93</u>	<u>2 737 671,27</u>
VASTATTAVAA		
Oma pääoma		
Peruspääoma	760 500,59	760 500,59
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-1 644 601,10	-1 544 426,80
Tilikauden yli-/alijäämä	-135 687,10	-100 174,30
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat kunnalta	1 777 785,00	1 892 785,00
Muut velat	153 189,86	153 189,86
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	0,00	0,00
Lainat kunnalta	1 200 000,00	1 115 000,00
Ostovelat	59 508,40	139 123,72
Muut velat	269 473,92	299 141,50
Siirtovelat	15 870,36	22 531,70
	<u>2 456 039,93</u>	<u>2 737 671,27</u>
Omavaraisuusaste, %	-41,52	-32,29
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	584,44	645,02
Kertynyt yli-/alijäämä. 1000€	-1 780,29	-1 644,60
Lainakanta 31.12. 1000€	2 978	3 008

VIEMÄRILIIKELAITOS	01.01.-31.12.2022		01.01.-31.12.2021	
Tuloslaskelma				
Liikevaihto		594 725,56		561 495,31
Liiketoiminnan muut tuotot				55,00
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikaudenaikana	-174 582,89		-113 817,12	
Palvelujen ostot	-206 465,72	-381 048,61	-202 485,48	-316 302,60
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-119 486,77		-115 004,20	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-20 661,87		-19 985,57	
Muut henkilösivukulut	-3 831,21	-143 979,85	-3 771,86	-138 761,63
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-194 575,71		-194 541,12
Liiketoiminnan muut kulut		-3 495,57		-2 416,17
Liikelylijäämä(-alijäämä)		-128 374,18		-90 471,21
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	0,00		0,00	
Muut rahoitustuotot	25,09		29,74	
Muille maksetut korkokulut	-6 754,72		-9 175,31	
Korvaus peruspääomasta	0,00		0,00	
Muut rahoituskulut	-583,29	-7 312,92	-557,52	-9 703,09
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		-135 687,10		-100 174,30

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-7,0	-4,9
Kunnan sijoittaman pääoman tuot	-7,0	-4,8
Voitto, %	-22,8	-17,8

**VIEMÄRILIIKELAITOS
RAHOITUSLASKELMA**

	2022		2021	
Toiminnan rahavirta				
Liikelyljäämä(-alijäämä)	-128 374,18		-90 471,21	
Korjauserät	4 861,31			
Poistot ja arvonalentumiset	194 575,71		194 541,12	
Rahoitustuotot ja -kulut	-7 312,92	63 749,92	-9 703,09	94 366,82
Investointien rahavirta				
Investointimenot	0,00		-9 909,01	
Rahoitusosuudet investointimenoihin				
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutust	0,00	0,00		-9 909,01
Toiminnan ja investointien rahavirta		63 749,92		84 457,81
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset				
Lainakannan muutokset		0,00		0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-115 000,00		-115 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys				
Lyhytaikaisten lainojen muutos	85 000,00	-30 000,00		-115 000,00
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos	19 793,48		-18 302,78	
Korottomien velkojen muutos kunnalta				
Korottomien velkojen muutos muilta	-115 944,24	-96 150,76	127 112,73	108 809,95
Rahoituksen rahavirta		-126 150,76		-6 190,05
Rahavarojen muutos		-62 400,84		78 267,76
Kassavarat 31.12.	118 343,48	-62 400,84	180 744,32	78 267,76
Kassavarat 1.1.	180 744,32		102 476,56	

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Investointien tulo-rahoitus, %	0,0	952,0
Lainanhoitokate	0,59	0,90
Kassan riittävyys, pv	76	111
Quick ratio=maksuvalmiussuhde	0,11	0,15
Current ratio	0,11	0,15

7.2. Liikelaitoksen tilinpäätöksen liitetiedot

Selvitys suunnitelman mukaisista poistoista

Käyttöomaisuuden poistojen määrittämisessä on käytetty kunnanvaltuuston 2.9.2002 §48 vahvistamaa poistosuunnitelmaa ja 12.11.2012 §40 tarkistettua poistosuunnitelmaa. Tarkistetun poistosuunnitelman mukaan vuonna 2013 ja sen jälkeen valmistuneisiin hyödykkeisiin sovelletaan kirjantalon lautakunnan kuntajaoston yleisohjeen 2011 liitteen 1 mukaisia poistoajkojen alarajoja. Poistomenetelmäksi on vahvistettu tasapoisto ja poistoajat ovat:

	Ennen vuotta 2013 valmistuneet	2013 ja sen jälkeen valmistuneet
Aineettomat hyödykkeet	5 vuotta	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	5 vuotta	2 vuotta
Rakennukset		
Asuinrakennukset	50 vuotta	30 vuotta
Hallinto- ja laitosrakennukset	50 vuotta	20 vuotta
Tehtas- ja tuotanto- sekä vapaa-ajanrakennukset	30 vuotta	20 vuotta
Talousrakennukset	20 vuotta	10 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Viemäriverkko	40 vuotta	30 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	20 vuotta	15 vuotta
Kadut, tiet, torit, puistot ym. maa- ja vesirakenteet	15 vuotta	15 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	15 vuotta	10 vuotta
Koneet ja kalusto		
Sairaala-, terv.huolto- yms. Laitteet	10 vuotta	5 vuotta
Atk-laitteet	10 vuotta	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	10 vuotta	3 vuotta

Keskimääräisten suunnitelman mukaisten poistojen ja keskimääräisten poistonalaisten investointien omahankintamenojen vastaavuudet eivät poikkea olennaisesti (yli 10 %) toisistaan.

Sumu-poistot ja poistonalaiset investoinnit	TP2022	TP2021
Vuosina 2021- 2025:		
Keskimääräiset suunnitelman mukaiset poistot	194 330,17	199 433,44
Keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno	18 000,00	146 374,93
Ero euroina	176 330,17	53 058,51
Ero %	979,61 %	36,25 %

7.2.1 Tuloslaskelman liitetiedot

VIEMÄRILIIKELAITOS KOKONAISTULOT JA MENOT v. 2022					
TULOT			MENOT		
	euroa	%		euroa	%
Toiminta			Toiminta		
Toimintatuotot	594 725,56	87,49	Toimintakulut	528 524,03	81,81
	0,00	0,00	- Valmistus omaan käyttöön		0,00
Korkotuotot	0,00	0,00	Korkokulut	6 754,72	1,05
Muut rahoitustuotot	25,09	0,00	Korvaus peruspääomasta	0,00	0,00
Satunnaiset tuotot			Muut rahoituskulut	583,29	0,09
Tulorahoituksen korjauserät			Satunnaiset kulut		
- Pysyvien vastaavien			Tulorahoituksen korjauserät		
hyödykkeiden luovutusvoitot		0,00	- toteutumaton investointi menoksi	-4 861,31	-0,75
Investoinnit			- käyttöomaisuuden myyntitappiot		0,00
Rahoitusosuudet investointeihin		0,00	Investoinnit		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		0,00	Käyttöomaisuusinvestoinnit	0,00	0,00
Rahoitustoiminta			Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset		0,00	Antolainasaamisten lisäykset	0,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	0,00	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	115 000,00	17,80
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	85 000,00	12,50	Lyhytaikaisten lainojen vähennys		0,00
Oman pääoman lisäykset			Oman pääoman vähennykset		
Kokonaistuotot yhteensä	679 750,65	100,00	Kokonaismenot yhteensä	646 000,73	100,00

7.2.2 Taseen liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

			Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet	Kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Keskeneräiset työt	Aineelliset hyödykkeet yhteensä	Sijoitukset, osakkeet
VIEMÄRILAITOS										
Poistamaton hankintameno 1.1.				1 431 331,05	969 132,83			11 221,01	2 411 684,89	15 000,00
Lisäykset tilikaudella									0,00	
Rahoitusosuudet tilikaudella									0,00	
Vähennykset tilikaudella								-4 861,31	-4 861,31	
Siirrot erien välillä					6 359,70			-6 359,70	0,00	
Luov.kert. sumupoisto										
Tilikauden poisto				-93 759,84	-100 815,87				-194 575,71	
Kirjanpitoarvo 31.12.				1 337 571,21	874 676,66			0,00	2 212 247,87	15 000,00

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	2022	2021
Myyntisaamiset	52 472,41	51 634,06
Jätevesisaaminen Toholammin Vesihuolto Oy	57 976,17	56 252,46
Joulukuun arvonlisäverosaatava		
Muut saamiset		22 355,54
Saamiset yhteensä	110 448,58	130 242,06

Pitkäaikainen vieras pääoma

Pitkäaikaiset lainat, jotka erääntyvät 1.1.2027 jälkeen	2022	2021
Toholammin kunta	1 317 785,00	1 547 785,00
Muut velat	2022	2021
Liittymismaksut	153 189,86	153 189,86

Lyhytaikainen vieras pääoma

Lyhytaikainen vieras pääoma	2022	2021
Toholammin kunta	1 200 000,00	1 115 000,00
Kuntarahoitus, siirto kunnalle		

7.2.3 Allekirjoitus ja merkinnät

TOHOLAMMIN VIEMÄRILIIKELAITOKSEN TILINPÄÄTÖKSEN JA TOIMINTAKERTOMUKSEN ALLEKIRJOITUS

TOHOLAMMILLA 14.3.2023

SIGNATURES   **ALLEKIRJOITUKSET**   **UNDERSKRIFTER**   **SIGNATURER**   **UNDERSKRIFTER**
This documents contains 13 pages before this page   Tämä asiakirja sisältää 13 sivua ennen tätä sivua   Dette dokument inneholder 13 sider før denne side

Teemu Markus Mäki-Asiala
12014c32-ee56-4095-9730-684bc53387ba - 2023-03-21 16:15:21 UTC +02:00
BankID / MobileID - 111ab39a-e095-410d-858b-60ca1c93c4cb - FI

AHTI HARJU
79dc9294-7424-4fd1-8693-8b1c8d7de32f - 2023-03-21 16:47:52 UTC +02:00
BankID / MobileID - 2c9ee6aa-d9f0-4460-92fc-37812661d125 - FI

Jukka Eerik Nurmela
1d413556-0791-4dce-96fa-8b983d9393ea - 2023-03-21 17:16:12 UTC +02:00
BankID / MobileID - 4d50f953-1b58-4894-8752-4ac758bc2a77 - FI

PEKKA RIKHARD ANNALA
5fab23e2-1c1c-4db1-874b-9265da85029e - 2023-03-22 14:09:41 UTC +02:00
BankID / MobileID - 1981133e-7268-4435-99e5-7c683998f06 - FI

Jukka Petri Johannes Rimpioja
b5074c60-fa0d-49a4-b090-22c77f085fee - 2023-03-23 11:06:28 UTC +02:00
BankID / MobileID - 05ac7306-50c2-4641-b44c-aa5b58d54e5d - FI

EERO POLSO
ad4f109-8a86-4b8b-81e3-d8695f10ea7 - 2023-03-23 12:34:12 UTC +02:00
BankID / MobileID - 67e88e82-55b9-46b4-a3ee-ac0eebd704c6 - FI

authority to sign	asemavaltuus	ställningsfullmakt	autoritet til å signere	myndighed til at underskrive
representative	nimenkirjoitusoikeus	företagsfullmakt	representant	repræsentant
custodial	huoltaja/edunvalvoja	förvaltare	foretatte/verge	fihedsberøvede

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
<https://sign.visma.net/fo/document-check/2092577-3a3a-4a4e-86f5-d2c15d9e9881>

visma sign
www.vismasign.com

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Edellä oleva Toholammin Viemäriiikelaitoksen tilinpäätös on tarkastettu

Toholammilla 4.5.2023

Oy SK-Reviisorit Ab

ILARI SAMULI KARHU
46fb1250-3e53-4ff1-a7e9-0cb0a9d8fce2 - 2023-05-04 10:11:04 UTC +03:00
BankID / MobileID - 51f7181a-c8e8-4e53-a3ec-ccd2b5cedf52 - FI

Ilari Karhu
vastuullinen tilintarkastaja, JHT

LIIKELAITOKSEN VAIKUTUS KUNNAN TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMISEEN

LIIKELAITOKSEN VAIKUTUS KUNNAN TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMISEEN

	TA2022 toteutuminen		Eliminoinnit		Kunta + liikelaitos
	Kunta	liikelaitos	Kunta	liikelaitos	
Toimintatulot					
Myyntituotot, ulkoiset	5 352 131,33	594 725,56	-8 591,19	-575,70	5 937 690,00
Maksutuotot	633 594,26				633 594,26
Tuet ja avustukset	413 716,95				413 716,95
Muut tulot	1 247 574,40		-600,00		1 246 974,40
Toimintamenot					
Henkilöstömenot	-10 819 250,72	-143 979,85			-10 963 230,57
Palvelujen ostot	-15 087 474,81	-206 465,72	-6 020,72	15 123,29	-15 284 837,96
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 647 402,24	-174 582,89	176,92	-112,60	-1 821 920,81
Avustukset	-391 851,49				-391 851,49
Muut toimintakulut	-284 210,71	-3 495,57	-854,24	1 454,24	-287 106,28
Toimintakate	-20 583 173,03	66 201,53	-15 889,23	15 889,23	-20 516 971,50
Verotulot	10 276 277,41				10 276 277,41
Valtionosuudet	12 067 511,00				12 067 511,00
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotulot, sisäiset					
Korkotulot, ulkoiset	28 603,23		-6 755,79		21 847,44
Muut rahoitustulot	214 781,94	25,09			214 807,03
Korkomenot, ulkoiset	-176 147,34	-6 754,72		6 754,72	-176 147,34
Muut rahoituskulut	-7 519,43	-583,29	1,07		-8 101,65
Vuosikate	1 820 333,78	58 888,61	-22 643,95	22 643,95	1 879 222,39
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-856 125,00	-194 575,71			-1 050 700,71
Poistoeron lis(-)/väh(+)					0,00
Tilikauden tulos	964 208,78	-135 687,10	-22 643,95	22 643,95	828 521,68

LIIKELAITOKSEN VAIKUTUS KUNNAN TOIMINNAN RAHOITUKSEEN

LIIKELAITOKSEN VAIKUTUS KUNNAN TOIMINNAN RAHOITUKSEEN

	TP2022 toteutuminen		Eliminoinnit		Kunta + liikelaitos
	Kunta	liikelaitos	Kunta	liikelaitos	
Tulorahoitus					
Vuosikate	1 820 333,78	58 888,61	-25 633,97	25 633,97	1 879 222,39
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät	21 370,18	4 861,31			26 231,49
	1 841 703,96	63 749,92	-25 633,97	25 633,97	1 905 453,88
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-2 021 170,07				-2 021 170,07
Rahoitusosuudet investointimenoihin	342 000,00				342 000,00
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustuotot					0,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	162 533,89	63 749,92	-25 633,97	25 633,97	226 283,81
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys (sis)					0,00
Antolainasaamisten vähennys (sis)	123 000,00		-115 000,00		8 000,00
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	5 500 000,00				5 500 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 566 928,00	-115 000,00		115 000,00	-4 566 928,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-20 000,00	85 000,00	20 000,00	-85 000,00	0,00
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muut	0,00				0,00
Saamisten muutos	979 417,46	19 793,48	85 000,00	-20 000,00	1 064 210,94
Korottomien velkojen muutos	-920 559,80	-115 944,24			-1 036 504,04
Yhdystili rahavaroissa kunnalla					
Rahoituksen rahavirta	1 094 929,66	-126 150,76	-10 000,00	10 000,00	968 778,90
Vaikutus maksuvalmiuteen	1 257 463,55	-62 400,84	-35 633,97	35 633,97	1 195 062,71
Rahavarojen muutos					
Rahavarat 31.12.	1 288 719,07	118 343,48			1 407 062,55
Rahavarat 1.1.	31 255,52	180 744,32			211 999,84
	1 257 463,55	-62 400,84			1 195 062,71

7.3 Tytäryhtiöiden tilinpäätökset

KIINTEISTÖ OY TOHOLAMMIN VUOKRATALOT (100 %)

Vastuhenkilö: Kiinteistöyhtiön hallitus
Toimitusjohtaja Teemu Turpeinen

Toiminta-ajatus: Omistaa ja hallita Toholammin kunnassa vuokratalokiinteistöjä sekä vuokrata niiden huoneistoja. Vuokraus tapahtuu omakustannusperiaatteella.

TAVOITTEET 2022

Tavoite	Mittari	Mittarin tavoitearvo	Toteutunut
Toimintaedellytykset mahdollistava tulorahoitus	Käyttöaste	>75 % (90 %)	80,7 %
Asukkaiden tarpeisiin vastaava vuokrataso ja asuntokanta	Asukkaiden vaihtuvuus	< 25 %	25 %
Onnistunut asukasvalinta ja riskinhallinta vuokrasuhteissa	Luottotappioiden määrä	< 2.500 €	175 €

SUUNNITELMAVUOSIEN TAVOITTEET 2023–2027

- Kiinteistöjen ylläpidon kehittäminen suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti.
- Sähköisten työkalujen ja asiointimahdollisuuksien käytön lisääminen.
- Tuulivoimarakentamisen luoman väliaikaisen asuntokysynnän hyödyntäminen.
- Asuntokannan pienentäminen ja peruskorjausten käynnistäminen 2023–2025.

TUNNUSLUVUT

Suorite	TP2021	TA2022	TP2022
Vuokrattavia asuntoja	134	134	134
Asuntojen käyttöaste %	77,3	75	80,7
Vuokrahakemuksia (yhteishaku kunnan asuntojen kanssa)	42	70	40
Keskivuokra €/m ²	8,56	8,56	8.56
Taloyhtiöltä asunnon saaneet ruokakunnat	38	50	33

KOY Toholammin Vuokratalot	2022	2021
----------------------------	------	------

TULOSLASKELMA

KIINTEISTÖN TUOTOT

Vuokrat	571 760,27	541 176,55
Käyttökorvaukset	28 458,60	23 548,05
Muut kiinteistön tuotot	40 000,00	50 068,00
	<u>640 218,87</u>	<u>614 792,60</u>

LUOTTOTAPPIOT JA OIKAISUERÄT	5 068,45	6 255,56
KIINTEISTÖN HOITOKULUT	-502 725,38	-475 531,61
KÄYTTÖKATE/HOITOKATE	142 561,94	145 516,55
Rahoitustuotot ja kulut	-15 477,65	-15 918,87

Poistot ja arvonalentumiset	-180 576,12	-180 787,95
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINP.S	-53 491,83	-51 190,27
Tilinpäätössiirrot	0,00	0,00
TILIKAUDEN TULOS	-53 491,83	-51 190,27

KOY Toholammin Vuokratalot

T A S E

VASTAAVAA	2022	2021	VASTATTAVAA	2022	2021
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet	131 158,16	131 158,16	Osakepääoma	794 015,19	794 015,19
Aineelliset hyödykkeet			Ed.tilikausien yli-/alijäämä	-131 473,96	-80 283,69
Omistuskiinteistöt	91 715,27	91 715,27	Tilikauden yli-/alijäämä	-53 491,83	-51 190,27
Rakennukset	1 956 587,55	2 137 163,67	Oma pääoma yhteensä	609 049,40	662 541,23
Koneet ja kalusto		0,00	VIERAS PÄÄOMA		
Aineelliset hyödykkeet yht.	2 048 302,82	2 228 878,94	Pitkäaikainen		
Sijoitukset			Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	945 500,00	996 500,00
Osakkeet ja osuudet	740,76	740,76	Lainat julkisyhteisöiltä	308 547,65	368 868,67
Sijoitukset yht.	740,76	740,76	Pitkäaikaiset velat yht.	1 254 047,65	1 365 368,67
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.	2 180 201,74	2 360 777,86	Lyhytaikainen		
VAIHTUVAT VASTAAVAT			Luotto rahoituslaitoksilta	38 352,29	0,00
Myyntisaamiset	4 827,25	2 732,84	Lainat rahoituslaitoksilta	59 000,00	59 000,00
Siirtosaamiset	0,00	2,00	Lainat julkisyhteisöiltä	152 422,37	185 637,37
Saamiset yht.	4 827,25	2 734,84	Saadut ennakot	43 246,21	39 602,16
Rahat ja pankkisaamiset	35 085,55	28 817,68	Ostovelat	58 857,80	55 537,96
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	39 912,80	31 552,52	Velat saman konsernin yrityksille	0,00	14 453,34
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 220 114,54	2 392 330,38	Muut velat	378,00	0,00
			Siirtovelat	4 760,82	1 309,13
			Lyhytaikaiset velat yhteensä	357 017,49	355 539,96
			Vieras pääoma yhteensä	1 611 065,14	1 720 908,63
			VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 220 114,54	2 392 330,38

TOHOLAMMIN KEHITYS OY (100 %)

Vastuhenkilö: Toholammin Kehitys Oy:n hallitus

Toiminta-ajatus: Toholammin kehitys Oy tuottaa kiinteistönhoitopalveluita omistamilleen kiinteistöille.

TAVOITTEET 2022

Tavoite	Mittari	Mittarin tavoitearvo	Toteutunut
Toimitilojen vuokrausaste ja tuotto	Vuokrausaste, tuotto €	100 %, Budjetoitu tuotto	99,2 % vuokrausaste, 99,2 % tuotto
Sijoitustoiminnan tuotto	Tuotto €	Budjetoitu tuotto	Budjetoitu tuotto

SUUNNITELMAVUOSIEN TAVOITTEET 2023–2026

Toimitilavuokraus: Toimitilojen vuokrausasteen ja tuoton varmistaminen. Toimitilojen hoito- ja ylläpitokulujen hallinta ennakoivan kiinteistöhoidon avulla.

Sijoittuvat yritykset: Tuulipuistorakentamiseen ja ylläpitoon osallistuvat sijoittuvat yritykset, muut sijoittuvat yritykset.

Henkilöstö	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Vakinaiset työsuhteiset	0	0	0
Määräaikaiset työsuhteiset			

Toke Oy:llä ei ole palkattua toimitusjohtajaa. Kunta ostaa yritysneuvonnan palvelut Kaustisen seutukunnalta.

Toholammin kehitys Oy

Lampintie 5

69300 TOHOLAMPI

Y-tunnus: 2155867-9

Rahayksikkö: EUR

	1.1.2022	1.1.2021
	- 31.12.2022	- 31.12.2021
LIIKEVAIHTO	393 028,99	381 567,62
Liiketoiminnan muut tuotot	0,00	7 000,00
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-315,00	-42 187,29
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	348,34	-7 458,75
Muut henkilösivukulut	-10,10	311,54
Henkilöstökulut yhteensä	23,24	-49 334,50
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-175 372,68	-176 081,64
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-175 372,68	-176 081,64
Liiketoiminnan muut kulut	-114 516,50	-74 519,28
LIIKEVOITTO(-TAPPIO)	103 163,05	88 632,20
Rahoitustuotot ja -kulut		
Tuotot osuuksista omistusyhteisyriyksissä	0,00	6 000,00
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Muilta	59 171,73	62 399,98
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Muille	-35 190,67	-39 655,08
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	23 981,06	28 744,90
VOITTO(TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	127 144,11	117 377,10
Tuloverot	-20 326,05	0,00
TILIKAUDEN VOITTO(TAPPIO)	106 818,06	117 377,10

TASE

VASTAAVAA

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineelliset hyödykkeet

Maa - ja vesialueet

Omistetut

401 015,62

401 015,62

Maa - ja vesialueet yhteensä

401 015,62

401 015,62

Rakennukset ja rakennelmat

Omistetut

2 209 947,65

2 381 905,61

Rakennukset ja rakennelmat yhteensä

2 209 947,65

2 381 905,61

Muut aineelliset hyödykkeet

8 165,24

11 579,96

Aineelliset hyödykkeet yhteensä

2 619 128,51

2 794 501,19

Sijoitukset

Osuudet omistusyhteisyrityksissä

1 320,00

1 320,00

Muut saamiset

711 642,51

778 642,51

Sijoitukset yhteensä

712 962,51

779 962,51

PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ

3 332 091,02

3 574 463,70

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Saamiset

Lyhytaikaiset saamiset

Myyntisaamiset

9 007,45

30 069,97

Lainasaamiset

150,00

0,00

Muut saamiset

1 912,47

0,00

Siirtosaamiset

15 969,29

15 998,54

Lyhytaikaiset saamiset yhteensä

27 039,21

46 068,51

Saamiset yhteensä

27 039,21

46 068,51

Rahat ja pankkisaamiset

710 513,06

578 755,61

VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ

737 552,27

624 824,12

VASTAAVAA YHTEENSÄ

4 069 643,29

4 199 287,82

31.12.2022

31.12.2021

VASTATTAVAA**OMA PÄÄOMA**

Osakepääoma

Osakepääoma

Osakepääoma yhteensä

2 115 000,00

2 115 000,00

2 115 000,00

2 115 000,00

Edellisten tilikausien voitto (tappio)

-166 432,80

-283 809,90

Tilikauden voitto (tappio)

106 818,06

117 377,10

OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ

2 055 385,26

1 948 567,20

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen

Pääomalainat

Lainat rahoituslaitoksilta

Pitkäaikainen yhteensä

0,00

425 000,00

1 304 168,00

1 534 074,00

1 304 168,00

1 959 074,00

Lyhytaikainen

Pääomalainat

Lainat rahoituslaitoksilta

Saadut ennakot

Ostovelat

Muut velat

Siirtovelat

Lyhytaikainen yhteensä

425 000,00

0,00

229 906,00

229 906,00

0,00

16 763,00

20 912,61

3 589,98

9 580,68

18 993,34

24 690,74

22 394,30

710 090,03

291 646,62

VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ

2 014 258,03

2 250 720,62

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

4 069 643,29

4 199 287,82

TOHOLAMMIN ENERGIA OY (96,66 %)

Vastuuhenkilö Toimitusjohtaja Toni Mäki-Asiala
Toholammin Energia Oy:n hallitus

Toiminta-ajatus: Tuottaa asiakkaalle lisäarvoa lämpöenergian toimittamisella

TAVOITTEET 2022

Tavoite	Mittari	Mittarin tavoitearvo	Toteutuma 31.12.2022
Markkinoinnin lisääminen	Mainostaminen	1 Somejulkaisu / vko	14 julkaisua
Kuumaöljylämmölle käyttäjä	Määrä	1 kpl	-
Uudet kaukolämpöasiakkaat	Määrä	3 kpl	5 kpl
Aktiivisuus	Pot. Asiakkaiden tapaamiset ja yhteydenotot	20 kpl	14 kpl

Tapahtumat vuodelta 2022

Muuttunut maailmantilanne vaikutti Toholammin Energia Oy:n liiketoimintaan pääosin positiivisesti vuoden 2022 aikana, sillä korkea sähkön pörssihinta nosti sähköliiketoiminnan kannattavuutta merkittävästi ja öljyn hinnan nousu puolestaan lisäsi kaukolämmön kysyntää uusien asiakkaiden muodossa.

Yleisellä tasolla energiatoimiala kohtasi vuoden aikana jyrkän polttoainekustannusten nousun muuna muassa venäläisen puun tuonnin loppumisen, öljyn hinnan nousun ja Suomen turpeentuotannon osittaisen alasajon seurauksena. Useamman polttoainetoimittajan ja hyvän varautumisen vuoksi Toholammin Energia Oy pystyi säilyttämään kulurakenteensa kohtuullisen vakaana.

Asiakasmäärä nousi jälleen, kun kaukolämpöverkkoon liitettiin kesällä viisi uutta omakotitaloasiakasta. Lämmitettävien kiinteistöjen määrä nousi 137 kappaleeseen. Näistä etäluennassa oli vuoden vaihteessa 123 käyttökohdetta.

Markkinointia tehtiin pääosin sähköisesti sosiaalista mediaa ja iltapäivälehtien mainosbannereita hyödyntämällä. Loppuvuodesta uudistettiin nettisivut tehden niistä enemmän asiakaslähtöisemmät.

Tuotantolaitoksia huollettiin seisokkiaikoina huolella. Voimalaitoksella keskityttiin pääosin sähkögeneraattorin ja lauhduttimen suurhuoltoihin. Koulumäellä puolestaan uusittiin varakattilan polttoöljysäiliö. Avuksi oli palkattu kesätyöntekijä.

Kassavarat pysyivät koko vuoden hyvällä tasolla. Kassatilannetta paransi lisäksi kauppa, jossa myytiin tarpeeton sähköhakkurilaitteisto erääseen eteläsuomalaiseen yritykseen.

Ohjelmistopuolelle tuli muutoksia uuden kaukolämpökarttasovelluksen sekä lämpölaskutusohjelmiston hankintojen muodossa. Uuden lämpölaskutusohjelman käyttöönotto aloitetaan vuoden 2023 vaihteessa. Uusi ohjelma vähentää käytettävyydellään laskutuksen ja kirjanpidon käsityötä merkittävästi.

Toholammin Energia Oy teki uuden liikevaihtoennätyksen sekä loistavan tuloksen tilikaudella 2022. Liikevaihto kasvoi vuodentakaisesta yli 6,8 % ja tulos puolestaan 397 %.

Arviot lähitulevaisuuden tapahtumista

Jatkuvasti nouseva asiakasmäärä ja kiinnostus lämmitysratkaisuitamme kohtaan luovat positiivista näkymää tulevaisuuteen.

Selvityshanke koulunmäen lämpölaitoksen tulevaisuudesta sekä tulevasta kesäajan lämmitysratkaisusta.

Kierrätyspuun vastaanottopiste avataan ORC-voimalaitoksen pihalle kesäkuussa.

SUUNNITELMAVUOSIEN TAVOITTEET 2023-2026

Löytää tie päästöttömään energiantuotantoon, hyödyntää kaikkia laitoksiemme raaka-aine ja energiavirtoja mahdollisimman tehokkaasti ja löytää uusia asiakasyhteistyökumppaneita, jotka tarvitsevat meidän toimittamaa lämpöenergiaa 10 000 MWh edestä vuositasolla.

Henkilöstö	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Vakinaiset työsuhteiset	3	3	3
Määräaikaiset työsuhteiset	0,3	0,3	0,3

Toholammin Energia Oy	TP2021	TA2022	TP2022
Tuloslaskelma			
Liikevaihto	1 442 882	1 206 014	1 541 662
+ Liiketoiminnan muut tuotot	250		815
- Materiaalit ja palvelut	- 746 109	-603 687	- 727 337
- Henkilöstökulut	- 200 021	-198 187	- 212 551
- Poistot ja arvonalentumiset	- 272 109	-274 742	- 269 598
- Liiketoiminnan muut kulut	- 170 877	-129 560	- 142 211
Liikevoitto (-tappio)	54 016	-163	190 780
+/- Rahoitustuotot ja -kulut	- 20 349	-23 673	- 23 376
Tilikauden voitto / tappio	33 667	-23 836	167 404

Tase	31.12.2022	31.12.2021
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut aineettomat hyödykkeet	2 960,00	0,00
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	2 960,00	0,00
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet		
Omistettut	30 724,32	30 724,32
Rakennukset ja rakennelmat		
Omistettut	1 044 695,37	1 095 055,03
Koneet ja kalusto	3 320 113,65	3 525 934,68
Muut aineelliset hyödykkeet	204 921,41	223 550,63
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	4 600 454,75	4 875 264,66
Sijoitukset		
Muut osakkeet ja osuudet	3 306,64	3 306,64
Sijoitukset yhteensä	3 306,64	3 306,64
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	4 606 721,39	4 878 571,30
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	59 708,50	74 464,47
Valmiit tuotteet/tevarat	59 264,93	37 831,93
Ennakkomaksut	0,00	1 929,33
Vaihto-omaisuus yhteensä	118 973,43	114 225,73
Saamiset		
Pitkäaikaiset		
Muut saamiset	4 425,98	4 425,98
Saamiset, pitkäaikaiset yhteensä	4 425,98	4 425,98
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	340 269,68	367 407,94
Siirtosaamiset	36 588,04	12 746,62
Saamiset, lyhytaikaiset yhteensä	376 857,72	380 154,56
Saamiset yhteensä	381 283,70	384 580,54
Rahat ja pankkisaamiset	321 251,49	148 466,31
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	821 508,62	647 272,58
VASTAAVAA YHTEENSÄ	5 428 230,01	5 525 843,88

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

Osakepääoma

Osakepääoma	1 200 000,00	1 200 000,00
-------------	--------------	--------------

Muut rahastot

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	900 000,00	900 000,00
--	------------	------------

Edellisten tilikausien voitto (tappio)	-1 807 693,17	-1 841 359,85
---	----------------------	----------------------

Tilikauden voitto (tappio)	167 404,23	33 666,68
-----------------------------------	-------------------	------------------

OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	459 711,06	292 306,83
----------------------------	-------------------	-------------------

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen

Lainat rahoituslaitoksilta	0,00	3 239 636,00
----------------------------	------	--------------

Muut velat	746 355,40	746 355,40
------------	------------	------------

Pitkäaikainen, yhteensä	746 355,40	3 985 991,40
--------------------------------	-------------------	---------------------

Lyhytaikainen

Lainat rahoituslaitoksilta <i>kunnalta 750.000</i>	3 989 636,00	1 050 000,00
--	--------------	--------------

Ostovelat	141 569,99	114 447,52
-----------	------------	------------

Muut velat	62 157,33	63 146,64
------------	-----------	-----------

Siirtovelat	28 800,23	19 951,49
-------------	-----------	-----------

Lyhytaikainen, yhteensä	4 222 163,55	1 247 545,65
--------------------------------	---------------------	---------------------

VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	4 968 518,95	5 233 537,05
-------------------------------	---------------------	---------------------

VASTATTAVAA YHTEENSÄ	5 428 230,01	5 525 843,88
-----------------------------	---------------------	---------------------

8 ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

TOHOLAMMIN KUNNAN VUODEN 2022 TILINPÄÄTÖS

Kh 31.3.2023

Tilinpäätöksen allekirjoitus

Toholammilla 31.3.2023

Toholammin kunnanhallitus

Ville Suomala
puheenjohtaja

Pasi Lintilä
varapuheenjohtaja

Ulla-Riitta Harju
jäsen

Hannu Kivelä
jäsen

Hanna Nurmela
jäsen

Kaija Polso
jäsen

Jukka Rimpioja
jäsen

Jukka Hillukkala
kunnanjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Toholammilla 4.5.2023

Oy SK-Reviisorit Ab

Ilari Karhu
vastuullinen tilintarkastaja, JHT

9 TILINPÄÄTÖSTÄ VARMENTAVAT ASIAKIRJAT

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista

Kunnan taloushallinnossa on käytössä sähköinen arkistointijärjestelmä Aditro Archive.

Päiväkirja	Sähköinen arkistointi
Pääkirja	Sähköinen arkistointi
Reskontrat	Sähköinen arkistointi
Palkkakirjanpito	Sähköinen arkistointi (Kuntien Hetapalvelut)
Tilinpäätösasiakirja	Sähköinen, Dynasty
Tase-erittelyt	Paperinen

Tositelajit:

- 1 pankkitositteet
- 4 palkkatapahtumat
- 7 lomituslaskut
- 10 muistiotositteet
- 12 käyttöomaisuus
- 25 ostoreskontra maksut Intime-Plus
- 26 ostoreskontra laskut Intime-Plus
- 29 myyntireskontra suoritukset Intime-Plus
- 30 myyntireskontra yleislaskutus Intime-Plus
- 50 myyntireskontra/luottotappiot Intime-Plus
- 96 kirjanpidon tulos

TOHOLAMMIN KUNNAN TOIMIELIMET KERTOMUSVUONNA 2022 / LIITE

Valtuustokausi 1.8.2021 – 31.5.2025

Kunnanvaltuusto

Valtuutetut

Potila Raija, pj. (kesk)
Saukko Jarno, I vpj. (kesk)
Ali-Haapala Virpi, II vpj. (kd)
Harju Ulla-Riitta (sdp)
Hirvinen Juha (sdp), 27.6.2022 alkaen
Hovila Liisa (kok)
Hylkilä Marja (kesk)
Isopahkala Janne (kesk)
Kivelä Hannu (kesk)
Korhonen Matti (kesk)
Lintilä Jukka (sdp), ero kv 27.6.2022
Lintilä Mika (kesk)
Lintilä Pasi (kesk)
Nurmela Hanna (kesk)
Oikkola Mika (kesk)
Piispanen Ilkka (kesk)
Polso Kaija (kesk)
Rimpioja Jukka (kok)
Suomala Ville (kesk)
Tervala Niko (ps)

Varavaltuutetut (kutsumisjärjestyksessä puolueittain, kd ja kok vaaliliitossa)

Etelämäki Anne (kesk)
Järvenoja Marko (kesk)
Kallio Raimo (kesk)
Tuikka Jarmo (kesk)
Kallio Markku (kesk)
Heinineva Jani (kok), ero kv 14.11.2022
Rimpioja Katja (kok)
Hirvinen Juha (sdp), 27.6.2022 asti
Porkola Veijo (sdp)
Korpela Tuomas (ps)

Kunnanhallitus

jäsen

Suomala Ville (kesk), pj.
Lintilä Pasi (kesk) vpj.
Harju Ulla-Riitta (sdp)

Kivelä Hannu (kesk)
Nurmela Hanna (kesk)
Polso Kaija (kesk)

henkilökohtainen varajäsen

Tuikka Jarmo (kesk)
Korhonen Matti (kesk)
Lintilä Jukka (sdp), ero kv 27.6.2022
Tervala Niko (ps), 27.6.2022 alkaen
Isopahkala Janne (kesk)
Kallio Raimo (kesk)
Etelämäki Anne (kesk)

Rimpioja Jukka (kok)

Hovila Liisa (kok)

Valtuuston suhteellisten vaalien vaalilautakunta

jäsen

henkilökohtainen varajäsen

Isopahkala Janne (kesk), pj.
Harju Ulla-Riitta (sdp), vpj.

Nurmela Hanna (kesk)
Lintilä Jukka (sdp), ero kv 27.6.2022
Hirvinen Juha (spd), 27.6.2022 alkaen
Hovila Liisa (kok)
Olkkola Mika (kesk)
Lintilä Pasi (kesk)

Rimpioja Jukka (kok)
Tervala Niko (ps)
Ali-Haapala Virpi (kd)

Keskusvaalilautakunta

jäsen

Keskitalo Helena (kesk), pj.
Rautiainen Mauri (sdp), vpj.
Rimpioja Katja (kok)
Lappi Seppo (ps)
Hopeavuori Dagny (kd)

varajäsen (järjestys, jonka mukaan varajäsenet tulevat jäsenten sijaan)

1. Hukari Sakari (kesk)
2. Rautio Helena (sdp)
3. Hovila Liisa (kok)
4. Tervala Mari (ps)
5. Snellman Ritvariitta (kd)
6. Keskitalo Alpo (kesk)
7. Luoma Tuija (kesk)
8. Leppä-Aho Pentti (sdp)
9. Nisula Heikki (kesk)

Rakennus- ja ympäristölautakunta

jäsen

henkilökohtainen varajäsen

Tuikka Jarmo (kesk), pj.
Etelämäki Anne (kesk), vpj.
Olkkola Antero (kesk)
Lankinen Minna (kesk)
Isosaari-Pollari Sari (kesk)
Hirvinen Juha (sdp)
Lintilä Jukka (sdp), ero kv 27.6.2022
Harju Ulla-Riitta (sdp), 27.6.2022 alk.

Rautiainen Piia (kesk)
Tuomainen Esko (kesk)
Kopsala Pasi (kesk)
Polso Eero (kesk)
Lintilä Maria (kesk)
Porkola Veijo (sdp)
Harju Ulla-Riitta (sdp), 27.6.2022 asti
Tervala Niko (ps), 27.6.2022 alkaen

Sivistyslautakunta

jäsen

henkilökohtainen varajäsen

Korhonen Matti (kesk), pj.
Saukko Jarmo (kesk), vpj.

Etelämäki Anne (kesk)
Rautiainen Piia (kesk)

Remesaho Laura (kesk)
Hotakainen Armi (kesk)
Tervala Niko (ps)
Nylander Iida (kok)
Ali-Haapala Minna (kd)

Tuikkanen Joonas (kesk)
Koskela Jouko (kesk)
Latomaa Henna
Rimpioja Jukka (kok)
Myllykoski Aili (kd)

Tarkastuslautakunta

jäsen

henkilökohtainen varajäsen

Oikkola Mika (kesk), pj.
Marja Hylkilä (kesk), vpj.
Porkola Veijo (sdp)
Laakso Miia (kok), ero kv 22.8.2022
Rautiainen Piia (kesk), 22.8.2022 alk.

Virkkala Anna-Liisa (kesk)
Laakso Ritva (kesk)
Hirvinen Juha (sdp)
Virkkala Kimmo (kd)

Toholammin viemäriiikelaituksen johtokunta

jäsen

henkilökohtainen varajäsen

Polso Eero (kesk), pj.
Rimpioja Jukka (kok), vpj.
Lintilä Vesa (kesk)
Isopahkala Janne (kesk)
Harju Ahti (sdp)

Isokangas Aulis (kesk)
Miia Laakso (kok)
Annala Pekka (kesk)
Nurmela Jukka (kesk)
Juha Hirvinen (sdp)

EDUSTUS KUNTAYHTYMISSÄ, YHTEISLAUTAKUNNISSA YM. KERTOMUSVUONNA 2022

Keski-Pohjanmaan liitto

Maakuntavaltuusto

valtuutettu

henkilökohtainen varavaltuutettu

Marja Hylkilä (kesk)
Liisa Hovila (kok)

Anne Etelämäki (kesk)
Jukka Rimpioja (kok)

Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystalvelukuntayhtymä (Soite) 31.12.2022 asti.

Valtuusto

jäsen

henkilökohtainen varajäsen

Ville Suomala (kesk)

Marja Hylkilä (kesk)

Hallitus

Raija Potila (kesk)

Marja Hylkilä (kesk)

Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä

Yhtymävaltuusto

jäsen	henkilökohtainen varajäsen
Hylkilä Marja (kesk)	Polso Kaija (kesk)
Isopahkala Janne (kesk)	Nurmela Hanna (kesk)
Rimpioja Jukka (kok)	Hovila Liisa (kok)

Yhtymähallitus

varajäsen

Isopahkala Janne (kesk)

Korpelan Voima kuntayhtymä

Yhtymävaltuusto

edustaja	henkilökohtainen varaedustaja
Marja Hylkilä	Kaija Polso
Ilkka Piispanen	Jarno Saukko
Juha Hirvinen	Ulla-Riitta Harju

Yhtymähallitus

jäsen	henkilökohtainen varajäsen
Ville Suomala, vpj.	Raija Potila

Tarkastuslautakunta

jäsen

Ilkka Piispanen, pj.

Kaustisen seutukunta, seutuvaltuusto

jäsen	henkilökohtainen varajäsen
Ville Suomala (kesk)	Pasi Lintilä (kesk)
Raija Potila (kesk)	Jarno Saukko (kesk)
Jukka Rimpioja (kok)	Virpi Ali-Haapala (kd)

Lestijärven kunta, maaseutulautakunta

jäsen	henkilökohtainen varajäsen
-------	----------------------------

Pasi Lintilä (kesk)

Kaija Polso (kesk)

Kokkolan kaupunki, Keski-Pohjanmaan ja Pietarsaaren alueen pelastuslautakunta 31.12.2022 asti

jäsen

varajäsen

Matti Korhonen (kesk)

Anne Etelämäki (kesk)

Kokkolan kaupunki, ympäristöterveyslautakunta

jäsen

henkilökohtainen varajäsen

Ulla-Riitta Harju (sdp)

Juha Hirvinen (sdp)

Ylivieskan kaupunki, jätelautakunta

jäsen

henkilökohtainen varajäsen

Eero Polso (kesk)

Anne Etelämäki (kesk)

Vestia oy

Hallitus

varajäsen

Piispanen Ilkka 2020–2022

Isopahkala Janne 2022–2024

Kannuksen kaupunki, KanTo kansalaisopistojaosto

jäsen

henkilökohtainen varajäsen

Matti Korhonen, vpj.
Minna Ali-Haapala
Armi Hotakainen

Jarno Saukko
Laura Remesaho
Niko Tervala

Poliisin neuvottelukunta

jäsen

henkilökohtainen varajäsen

Kallio Raimo

Terhi Kleemola

Käräjäoikeuden lautamiehet

Heikkilä Timo

Kiinteistötoimituksen uskotut miehet

Hirvinen Juha
Kivelä Tapio

Hirvikoski Teijo
Säkinen Esa
Etelämäki Anne
Koskela Jouko
Annala Pekka
Kulju Seppo
Heiskanen Leo